

2019-02-20

Tid Måndagen den 11 mars 2019 kl:18:30

Plats Tumba kommunalhus, lokal 2, plan 2

Ärenden

Justering

- 1 Muntlig övergripande information om ett jämlikt Botkyrka
Utvecklingschef Helena Rojas
- 2 Medborgarförslag – Förbud mot smällare och raketer i Botkyrka
kommun i privat regi
- 3 Årsredovisning för 2018, miljö- och hälsoskyddsnämnden
- 4 Uppföljning av internkontrollplanen 2018
- 5 Öppna nämndsammanträden mandatperioden 2019-2022
- 6 Enhetschefen/miljöenheten informerar
- 7 Delegationslista
- 8 Anmälningssärenden
- 9 Aktivitetsplan 2019-2021 för värdegrunden och ett jämlikt Bot-
kyrka ***Omedelbar justering***
- 10 Luftföroreningar i Botkyrka kommun, mätdata 2018

Gruppsammanträden

S, KD, MP, L och C– kl. 18:00, konferensrum 2, plan 2, kommunalhuset, Tumba.

TUP, M, V och SD - kl. 17:30, konferensrum Munkhättan, Miljöenheten plan 3,
kommunalhuset, Tumba.

Kaffe och smörgås från kl. 17:30, Helges restaurang, kommunalhuset, plan 2.

**Anmäl ev. förhinder till Karina Wallenius, tel. 076-810 39 42, e-post
karina.wallenius@botkyrka.se**

2019-03-11

1

Muntlig övergripande information om ett jämlikt Botkyrka

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att man har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Utvecklingschef Helena Rojas ger muntlig information till nämnden om ett jämlikt och interkulturellt Botkyrka.

2019-03-11

2

Uppdrag för miljö- och hälsoskyddsnämnden att besvara medborgarförslag – Förbud mot smällare och raketer i privat regi

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tackar för förslaget. Miljö- och hälsoskyddsnämnden delar förslagsställarens uppfattning och föreslår att man skärper reglerna kring pyrotekniska varor.

Nämnden hänvisar även till de nya reglerna för användning av fyrverkerier som ska gälla från 1 juni 2019 och att avfyrande av pyrotekniska varor har påverkan på människor och djurs hälsa samt föroreningar till luft, mark och vatten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlåter ärendet till kommunstyrelsen med motivationen att ärendet inte faller inom miljö- och hälsoskyddsnämndens område då frågan regleras i de allmänna ordningsföreskrifterna.

Sammanfattning

Thomas Sjödin väckte den 27 april 2016 medborgarförslaget förbud mot smällare och raketer i privat regi.

Thomas framhäver att skjutandet av knalleffekter har ökat markant under senare år vilket skadar våra djur och leder till nedskräpning och bränder.

Fyrverkerier regleras i de kommunala ordningsföreskrifterna för Botkyrka kommun och faller inte inom miljö- och hälsoskyddsnämndens reglemente.

Med hänvisning till tidigare beslut sbf/2014:103 samt sbf/2016:46 gällande förbud mot raketer bör detta ärende överlåtas till kommunstyrelsen.

Kommunledningsförvaltningen har nyligen fått i uppdrag att se över ordningsföreskrifterna och se om det är möjligt att utöka regleringen av fyrverkerier.

2019-02-19

Dnr sbf/2018:461

Referens
Sofia Sjöstedt

Mottagare
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Uppdrag för miljö- och hälsoskyddsnämnden att besvara medborgarförslag – Förbud mot smällare och raketer i privat regi.

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlåter ärendet till kommunstyrelsen med motivationen att ärendet inte faller inom miljö- och hälsoskyddsnämndens område då frågan regleras i de allmänna ordningsföreskrifterna.

Sammanfattning

Thomas Sjödin väckte den 27 april 2016 medborgarförslaget förbud mot smällare och raketer i privat regi.

Thomas framhäver att skjutandet av knalleffekter har ökat markant under senare år vilket skadar våra djur och leder till nedskräpning och bränder.

Fyrverkerier regleras i de kommunala ordningsföreskrifterna för Botkyrka kommun och faller inte inom miljö- och hälsoskyddsnämndens reglemente.

Med hänvisning till tidigare beslut sbf/2014:103 samt sbf/2016:46 gällande förbud mot raketer bör detta ärende överlåtas till kommunstyrelsen.

Kommunledningsförvaltningen har nyligen fått i uppdrag att se över ordningsföreskrifterna och se om det är möjligt att utöka regleringen av fyrverkerier.

Carina Molin
Samhällsbyggnadschef

Ulrika Svärd
Miljöchef

Medborgarförslag: Förbud mot smällare och raketer i Botkyrka kommun i privat regi - publicering

Namn: Thomas Sjödin

Förslag: Förbud mot smällare och raketer inom Botkyrka kommun i privat regi.

Motivering: Under många år så har skjutandet av knalleffekter ökat markant under jul och nyår till förfång för våra djur. Det lämnar även efter sej en hel del skräp och dessutom flera utryckningar av brandbilar till bränder orsakade av raketer. Det kan inte vara meningen att folk med husdjur ska behöva fly kommunen för att slippa smällandet som pågår i flera dagar.
Ska det smällas så ska tiden regleras till nyårsafton mellan kl 23.55-00.10, alltså en kvart.

2019-03-11

3

Årsredovisning för 2018, miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2018.

Sammanfattning

Nämnden gör ett mindre överskott och det beror bland annat på lägre arvodskostnader.

I årsredovisningen redovisas det ekonomiska utfallet, med inriktning på att kommentera viktiga förändringar eller avvikelser i relation till ettårsplanens driftbudget. Vidare görs en uppföljning av de mål och åtaganden som finns formulerade i ettårsplanen.

Den ekonomiska uppföljningen visar att miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamheter har ett positivt budgetutfall på 176 tkr 2018.

Kostnaden för den gemensamma verksamheten har ökat på grund av ökade personalkostnader. Miljö- och hälsoskyddsteamet har gått plus, dels på grund av ökade intäkter, och dels på grund av lägre kostnader för konsluter än budgeterat. Livsmedelsteamet redovisar ett minus på grund av att intäkterna är lägre än vad man budgeterade för. Natur- och miljöanalysteamet har ökade personalkostnaderna vilket ger ett nettoresultat på -25 tkr. Fältbussens avvikelse beror på ökade kostnader för bussen.

Årsredovisningen redovisas för tredje året i systemet ”Stratsys”, en IT-plattform som ska ge en enklare och mer sammanhållen planering och rapportering i kommunen. Mål, åtaganden och nyckeltal baseras på nämndens mål och budget för 2018.

2019-02-14

Dnr sbf/2019:43

Referens
Karina Wallenius

Mottagare
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Årsredovisning för 2018, miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2018.

Sammanfattning

Nämnden gör ett mindre överskott och det beror bland annat på lägre arvodskostnader.

I årsredovisningen redovisas det ekonomiska utfallet, med inriktning på att kommentera viktiga förändringar eller avvikelser i relation till ettårsplanens driftbudget. Vidare görs en uppföljning av de mål och åtaganden som finns formulerade i ettårsplanen.

Den ekonomiska uppföljningen visar att miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamheter har ett positivt budgetutfall på 176 tkr 2018.

Kostnaden för den gemensamma verksamheten har ökat på grund av ökade personalkostnader. Miljö- och hälsoskyddsteamet har gått plus, dels på grund av ökade intäkter, och dels på grund av lägre kostnader för konsulter än budgeterat. Livsmedelsteamet redovisar ett minus på grund av att intäkterna är lägre än vad man budgeterade för. Natur- och miljöanalysteamet har ökade personalkostnaderna vilket ger ett nettoresultat på -25 tkr. Fältbussens avvikelse beror på ökade kostnader för bussen.

Årsredovisningen redovisas för tredje året i systemet ”Stratsys”, en IT-plattform som ska ge en enklare och mer sammanhållen planering och rapportering i kommunen. Mål, åtaganden och nyckeltal baseras på nämndens mål och budget för 2018.

Carina Molin
Samhällsbyggnadsdirektör

Ulrika Svärd
Miljöchef

**DET HÄR ÄR
BOTKYRKA**

Årsredovisning 2018

Miljö- och hälsoskyddsnämnd

Innehållsförteckning

1	Årsredovisningen i sammanfattning	3
2	Mål och målsatta mått	5
2.1	1 Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället.....	5
2.2	2 Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande	7
2.3	3 Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna.....	7
2.4	6 Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna	8
2.5	7 Effektiv organisation.....	11
3	Betydelsefulla händelser	14
4	Ekonomisk uppföljning och analys	16
4.1	Driftredovisning.....	16
4.2	Investeringsredovisning	17
5	Mått och nyckeltal.....	18

1 Årsredovisningen i sammanfattning

Verksamhet (i miljoner kronor)	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse 2018
Intäkter (+)	5 636	6 372	6 080	6 221	-141
Kostnader (-)	-20 076	-22 674	-24 245	-24 210	35
Netto (+/-)	-1 440	-16 302	-18 165	-17 989	176
Nettoinvesteringar (+/-)	0	0	0	0	0

Sammanfattning

Ekonomi. Nämnden gör ett mindre överskott och det beror bland annat på lägre arvodeskostnader.

Kostnaden för den gemensamma verksamheten har ökat på grund av ökade personalkostnader. Miljö- och hälsoskyddsteamet har gått plus, dels på grund av ökade intäkter, och dels på grund av lägre kostnader för konsulter än budgeterat. Livsmedelsteamet redovisar ett minus på grund av att intäkterna är lägre än vad man budgeterade för. Natur- och miljöanalysteamet har ökade personalkostnaderna vilket ger ett nettoresultat på -25 tkr. Fältbussens avvikelse beror på ökade kostnader för bussen.

Reglemente. Efter att nämndens reglemente ändrats med ett utökat ansvar för tobakslagen har miljöenheten arbetat med tillsyn av tobak men miljöenheten fick även möjligheten att vara med polis och andra myndigheter i projektet X-ray. Projektet går ut på att flera myndigheter tillsammans bryta sönder skuggsamhället som har skapats. Tillsammans är vi starkare än var och en för sig. Detta projekt har gått så bra och har nu spridit sig i Stockholmsområdet. Ungefär en tjänst har lagts på detta och det finansieras inte av avgifter. Trots det har livsmedelsteamet klarat alla sina planerade tillsyner gällande livsmedel och tobak/folköl/läkemedel. Länsstyrelsen har gjort en revision av miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn av tobakslagen.

Lagstadgad tillsyn. Vid årets slut kan nämnden konstatera att tillsynsuppdraget inte klarades fullt ut med utgångspunkt från tillsynsplanen - miljö och hälsoskydd som antogs av nämnden i december 2017. Det beror bland annat på en glödbland som startade mars 2018 som krävde mycket resurser från tillsynsteamet men även på flera oplanerade akuta insatser som gjorts.

Klimat Uppdatering av klimatstrategin blev klar 2018.

Ett tankställe för biogas är anlagt i Tuna med hjälp av medel från Klimatklivet. Arbete med samordnade varutransporter i kommunen har fortsatt, vilket ger halverade utsläpp av fossil koldioxid.

Sommaren 2018 var den varmaste uppmätta någonsin i Sverige. Genom att Botkyrka kommun redan 2010-2013 tidigare arbetat med klimatanpassning i

ett statligt finansierat projekt, Climatools, fanns utarbetade rutiner för beredskap för värmeböljor inom organisationen. Hemtjänsten gjorde tätare besök, flera särskilda boenden var utrustade med kyla, och information lades ut på hemsidan. Inom förskolan har platser för skugga planerats. Botkyrka kommun anges som ett gott exempel på SMHI's hemsida, och kommunen blev uppmärksam i press. Den varma våren/sommaren ledde också till att vattenverket i Norsborg signalerade att dess kapacitetsgräns snart var nådd. Rekommendationer gick ut att inte vattna. Temperaturen höjdes på inkommande vatten, och ökad rening krävdes. Även temperaturen för vattnet i ledningsnätet höjdes. Ovanligt många fall av Legionella anmäldes under sommaren. En av orsaken till det är att man lättare kan smittas från jord vid trädgårdsarbete vid så varma temperaturer.

Botkyrkas blå och gröna värden. Kommunens naturvärden uppskattas i medborgarundersökningen. Naturvårdsarbetet drivs genom att statliga och andra bidrag har sökts, där kommunen går in med medfinansiering. Under 2018 så har ett ökat samarbete med tekniska nämnden i vattenfrågor gällande bland annat Regional vattenförsörjningsplan, Tullinge vattentäkt, grundvattentillgångar och dagvattenlösningar påbörjats.

Avfallsplanen och cirkulär ekonomi. Nuvarande avfallsplan sträcker sig fram till 2020 och är gemensam för de fem ägarkommunerna. Arbetet med att ta fram en ny gemensam avfallsplan för perioden 2020-2030 startade 2017 och pågår fortfarande. Sommaren 2018 skickades remissen på nya avfallsplanen ut till ägarkommunerna och nu pågår arbetet med de inkomna remissvaren. I slutet av mars räknar man med att presentera resultatet för styrgruppen.

Botkyrka kommun är medlem i nätverket Håll Sverige Rent-kommun. Därigenom erbjuds vi verktyg och stöd i arbetet mot nedskräpning genom nätverksträffar och konferenser. Det är av dem vi köper *skräpmätningstjänsten* vilken går ut på att mäta skräp på 200 mätpunkter under en treveckors period på sommaren. Skräpmätningen redovisas i mål och budget. Den kommer även att vara betydelsefull för målet nedskräpning i avfallsplanen.

Fältbussens verksamhet har rullat på. Främst åker 5-klassarna ut två gånger med Fältbussen, men även gymnasieskolor, SFI, allmänhet och sommarskola för nyanlända utnyttjar Fältbussen. 5-klassarna blir fler och fler för varje år och den mängd dagar som kan erbjudas till andra minskar.

2 Mål och målsatta mått

Anvisning

Uppföljning och analys: Analysen tar sikte på **vilka resultat som uppnåtts** och i vilken utsträckning nämnden har bidragit till måluppfyllelse och till att målen utvecklats i rätt riktning. Beskriv även de viktigaste framtida förbättringsåtgärderna för måluppfyllelse och resultatförbättring utifrån analysen.

Sammanfattande analys per målområde: Under varje målområde ska nämnden genom sin egen utvärdering dra slutsatser om de verksamhetsmässiga resultaten 2018. Underlaget till utvärderingen är de mål och målsatta mått som nämnden formulerat i Mål och internbudget 2018. Utfallet för dessa sammanfattas och kommenteras i anslutning till varje målområde. Utvärderingen ska motiveras.

Nämndens egen värdering av måluppfyllelsen av mål och målområde markeras med en av symbolerna som finns i verktyget.

ej godtagbar

godtagbar

god

Målområde/Process:

2.1 1 Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället

—

Fullmäktiges utvecklingsmål:

1:2 Botkyrkaborna upplever att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem

Nämndens mål:

Nämndens verksamheter präglas av god service, bra bemötande och hög tillgänglighet i alla kontakter

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Andel uppdaterade indikatorer i miljöbarometern	100 %	100 %		100 %
Analys				
Denna indikator redovisas en gång per år i årsredovisningen.				

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Andel av medborgarförslagen som besvaras av nämnden senast vid tredje sammanträdet från att de inkommer till nämnden	38 %	80 %	80 %	50 %
Analys	Vi hade 2 medborgarförslag 2018, 1 svarade vi på inom 3 månader och 1 efter ca 7 månader!			
Andel medborgarförslag som besvaras av nämnden inom högst sex månader från att det inkommer till nämnden	62 %	20 %	100 %	50 %
Analys	Vi hade 2 medborgarförslag 2018, 1 svarade vi på inom 3 månader och 1 efter ca 7 månader!			

Nämndens mål:

Medborgare, föreningar och organisationer har goda möjligheter att ta del av och delta i kommunens miljöarbete

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Antal föreningar, frivilliga organisationer och andra organisationer inom kommunen som plats som nämnden haft samarbete med i miljöfrågor		16	16	12
Analys	Fram till augusti 2018 har nämnden haft samarbete med Håll Sverige Rent, Uttrans Vattenvårdsgrupp, Svenska kyrkan, Naturskyddsföreningen Botkyrka-Salem, Tyresåns vattenvårdsförbund, DeLaval Hamra Gärd och Idrottsförvaltningen Stockholm stad. Samarbete om Kyrksjön och Snäckstavik har skett med markägarna och sportfiskarna. Inom Fairtrade City har vi haft samarbete med ungdomsfullmäktige och kommunalarbetsförbundet.			

Målområde/Process:

2.2 2 Möjliggöra Botkyrkabornas livslånga lärande

—

Fullmäktiges utvecklingsmål:

2:1 Botkyrkaborna har tillgång till likvärdig och kompensatorisk utbildning med hög kvalitet som leder till goda kunskapsresultat och rustar dem för framtiden

Nämndens mål:

Fältbussen bidrar till ökat naturintresse och ökade naturkunskaper

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Andel (%) lärare som anser att dagen med Fältbussen kompletterar och berikar undervisningen i NO	100 %	100 %	100 %	100 %
Antal 5-klasser med Fältbussen/totalt erbjudna antal klasser (%)	98 %	98 %	100 %	97 %
Analys	Personalen på fältbussen har svårt att nå alla lärare i årskurs 5 i Botkyrka och vissa lärare har på grund av tidsbrist tackat nej till att åka med fältbussen.			
Övriga dagar (ej 5-klassare) med Fältbussen	29	25	29	24
Analys	Ett mål på 29 klasser är realistiskt då antalet 5e klasser helatiden ökar och då är det dessa dagar vi får ta av. Altså kommer dessa dagar att krympa med tiden och övergå i åk 5 dagar.			

Målområde/Process:

2.3 3 Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna

—

Fullmäktiges utvecklingsmål:

3:1 Botkyrkaborna kan försörja sig på eget arbete eller företagande

Nämndens mål:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden välkomnar sommarjobbare och praktikanter i verksamheten

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Antal praktikplatser/sommarjobb som tas emot av miljöenheten	12	12	13	13
Analys	13 sommarjobbare erbjöds jobb 1 hoppade av.			

Fullmäktiges utvecklingsmål:

3:2 Botkyrka präglas av entreprenörskap, växande företag och ett rikt näringsliv

Nämndens mål:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden deltar i samarbetsprojekt för att öka attraktiviteten i kommunens företagsområden

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Företagsområden som har ingått i projektet attraktiva företagsområden (ackumulerat) ökar	3	4	4	4
Analys	Bovallens-, Skyttbrinks-, Eriksbergs- och Slagstas- industriområden			

Målområde/Process:

2.4 6 Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna

Fullmäktiges utvecklingsmål:

6:1 Mer kreativa stadsmiljöer och mer tillgänglig natur ökar tryggheten och hemkänslan hos Botkyrkaborna

Nämndens mål:

MHN samarbetar med andra för att uppfylla målen i kommunens naturprogram ” Botkyrkas gröna värden” och vattenprogram ”Botkyrkas blå värden”

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Andel av de skyddsvärda ängs- och hagmarker som kommunen har rådighet över och som hävdats under året;	100 %	100 %	100 %	100 %
Analys De skyddsvärda ängs- och betesmarker som kommunen har rådighet över är Källtorpsängen, Hörningsnäs naturreservat, Grönslätt samt Snäckstaviks våtmark. I år har vi dessutom skrivit ett arrendeavtal för betesmarken vid Björndammen. Ängsmarkerna har slåtrats med lie och slätterbalk samt fagats i samarbete med Naturskyddsföreningen, och betesmarkerna har betats.				
Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med tillgången till naturområden ökar	85 %	84 %	87 %	0 %
Analys Andelen (%) Botkyrkabor som är nöjda med tillgången till naturområden ökar, för detta mått saknas underlag så det som står på sbn är utfall=0%, det är gata park som fyller i detta mått.				
Antal rastande och häckande arter av vadarfåglar i Botkyrka per år;	20	24	21	18
Analys De arter av vadarfåglar som sågs 2017 (som var ett ovanligt bra år) men inte 2018 är huvudsakligen s.k. småvadare som rastar här under senvåren och sommaren. Under denna tid 2018 var det ovanligt varmt och mycket torrt vilket gjorde att lämpliga områden för dessa fåglar att rasta och födosöka på minskade i omfattning i jämförelse med tidigare år. Småvadare födosöker efter smådjur på öppna, blöta, gytjiga och strandnära områden. Förra året upptäcktes flera sällsynta fåglar vid Kyrksjön (t.ex ägretthäger och smalnäbbad simsnäppa). Detta gjorde att fler fågelskådare besökte Botkyrka 2017 än 2018 då få ovanliga fåglar upptäcktes. Fler fågelskådare medför oftast att fler arter upptäcks. Det gäller framför allt arter som endast rastar en kort tid i Botkyrka som t. ex. småvadare.				
De klassade sjöarna i Botkyrka (totalt 9 st.) som uppnår god ekologisk status (%).	6 %	67 %	67 %	67 %
Analys Denna indikator redovisas en gång per år i årsredovisningen.				

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Andel nya detaljplaner som redovisar värdet av ekosystemtjänster			100 %	0 %
Analys Avsikten är att ekosystemtjänster ska identifieras och redovisas i alla detaljplaner som påbörjas från och med 2018. Hittills har inte någon av de två detaljplaner som påbörjades under 2018 kommit till ett sådant skede i processen att det är möjligt att redovisa ekosystemtjänster för projektet				
Antalet deltagare i städkampanjer ökar		6 288	7 300	6 661
Analys Samtliga i samband med Håll Sverige Rent som hölls i april. De två målsatta måtten är nya från 2018 och därför finns inget utfall från tidigare år.				
Årligen mäta nedskräpningen (ackumulerat antal)			2	1
Analys Denna indikator redovisas en gång per år i årsredovisningen. Tanken är att sommarjobbarna tar fram ett antal platser i kommunen och sedan räknar antalet skräp som hittas. Siffran redovisas till Håll Sverige rent. Detta görs på försök 2018. Syftet är att kunna visa på om nedskräpningen ökar eller minskar.				
Tillgängliggöra ett naturreservat/naturområde per år. (Måttet anger ackumulerat antal)			1	2
De klassade vattendragen i Botkyrka (totalt 3 st.) uppnår god ekologisk status (%)	0 %	0 %	0 %	0 %
Analys Denna indikator redovisas en gång per år i årsredovisningen. De klassade vattendragen är Tumba åsystem, Kagghamra åsystem och Älvestaån				

Nämndens mål:

Öka tryggheten för Botkyrkaborna genom en hög kvalitet på tillsynen inom nämndens ansvarsområden. Tillsynen bidrar till att uppfylla de nationella miljömålen

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Nöjdkundindex, NKI (%)	78 %	78 %	-	71 %
Jämförelse: medelvärde (%) NKI samtliga deltagande	73 %		-	71 %

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
kommuner				
Andel (%) av den planerade tillsynen som utförts, tillsynsplanen, miljöbalken			100 %	90 %
Analys				
Vissa kampanjer har fått flyttats över till 2019. De hann inte med dem på grund av exempelvis en glödbbrand samt andra oförutsägbara händelser under året.				
Andel (%) av den planerade tillsynen som utförts, kontrollplanen, livsmedelslagen			100 %	100 %
Analys				
Alla kampanjer och tillsynsobjekt som var planerade under 2018 utfördes.				

Nämndens mål:

En giftfri miljö för Botkyrkaborna

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Antal kampanjer som huvudsakligen syftar till en giftfri miljö (ackumulerat antal)		2	2	2
Analys				
Giftfri miljö - Grundskolor/Fritidshem, Rökning - Gymnasium/Fritidsgårdar, (Kampanjer som har berört "Giftfri miljö": Frisörer och skönhetssalonger, Fordonsverkstäder, Golfbanor, Dagvattenanläggningar, Båtklubbar)				

Målområde/Process:

2.5 7 Effektiv organisation

Fullmäktiges utvecklingsmål:

7:1 Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov

Fullmäktiges utvecklingsmål:

7:2 Botkyrka kommun har en god lokalhushållning

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Kvadrater förvaltningslokal per anställd minskar	19	19	18,5	16,5

Fullmäktiges utvecklingsmål:

7:3 Den kommunala organisationen är klimatneutral

Nämndens mål:

Samordna det operativa klimatarbetet i kommunen

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Andel av miljöenhetens tjänsteresor som görs till fots, med cykel eller med kollektivtrafik (mäts en gång per år i oktober/november)	53	59	55	51
Andelen (%) kommuninvånare som reser med kollektivtrafik till och från arbetet ökar		42 %	43 %	45 %
Analys Denna indikator redovisas en gång per år i årsredovisningen.				
Utföra en aktivitet om hållbart resande per år som riktar sig till Botkyrkaborna (%)	100		1	1
Analys Deltagit i kampanjen "Vi är cyklist" tillsammans med nätverket ResSmart.				
Delta i framtidsytande projekt kopplat till klimatstrategin	4	4	4	6

Målsatta mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
(antal projekt)				
Analys				
<p>"Bortom BNP-tillväxt (KYH), två forskningsprojekt inom "Mistra SAMS" (KTH), två forskningsprojekt inom "RättKoll" (VTI - Statens väg- och transportforskningsinstitut), "Livscykelverktyg för miljöbedömning av byggnader" (IVL - Svenska miljöinstitutet) och "Cyklning och mångfald" (Pedalista).</p>				

3 Betydelsefulla händelser

1. Efter att nämndens reglemente ändrats med ett utökat ansvar för tobakslagen har miljöenheten arbetat med polis och andra myndigheter i projektet X-ray. De olika myndigheterna går ihop för att på så sätt försvåra för de ohederliga näringsutövarna. Projektet har haft en stor framgång och några har fått stänga igen sin verksamhet eller fått dryga böter eller åtal. Detta leder i sin tur till ett säkrare samhälle med trygga medborgare.

2. Som en del i att skapa en giftfri miljö för kommunens barn och unga genomfördes en tillsynskampanj på grundskolor och fritidshem. Syftet med kampanjen var att kontrollera hur skolorna i Botkyrka kommun säkerställer att barnen skyddas från exponering av skadliga ämnen. Även skolornas rutiner för att förebygga rökning inom skolans område ingick i kampanjen. Miljöenheten har förhoppningen om att kampanjen lett till en säkrare och hälsosammare skola för barn och unga och att vi därigenom bidragit till att skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna.

3. Naturvårdsprogrammets (Botkyrkas Gröna världen) syfte är att skapa förutsättningar i kommunen för en rik biologisk mångfald, stimulerande friluftsliv, god hälsa och ett boende med god tillgänglighet till naturen. Under 2018 har det vidtagits åtgärder inom tillsyn och skötsel av naturreservat, skötsel såsom stängsling, bete och slåtter på ängs- och hagmarker, skyltning och markering samt underhåll av spänger på vandringsleder, två nya leder har röjts och markerats, kulturmiljöer har synliggjorts, ett nytt projekt, Hågelby hage, har påbörjats med hjälp av statliga bidrag som syftar till att restaurera gammal hagmark och synliggöra fornlämningar, information i Naturkartan.se (app och webbsida) har uppdaterats, och inventering av tjäder, fladdermöss och sandlevande arter, de två senare med statligt bidrag, har genomförts. För att genomdriva åtgärderna har samarbete skett med markägare, Sportfiskarna, Botkyrka-Salems naturskyddsförening, Stockholm Stad, De Laval Hamra gård förutom med UBAB och interna enheter.

Vattenprogrammets (Botkyrkas Blå världen) syfte är att skapa förutsättningar för naturliga ekosystem i sjöar, vattendrag och hav och god tillgång på rent grundvatten. Vattenprogrammet är ett paraplydokument som anger vilka mål kommunen har med vattnet och vad som krävs för att uppnå målen. Programmet har fyra övergripande mål; skapa förutsättningar för naturliga ekosystem, tillgodose Botkyrkabornas behov av dricksvatten, skapa förutsättningar för rekreation och fiske samt öka kunskapen och förståelsen för vatten. Vattenmyndighetens miljö kvalitetsnormer ska följas.

Under 2018 har det vidtagits åtgärder inom dagvattenrening, tillsyn av enskilda avlopp, minskning av näringsläckage från åkermark, framdragning av kommunalt vatten och avlopp, miljöövervakning, åtgärdande av vandringshinder, förstudie för att minska risken för översvämning, möjliga framtida kommunala vattentäkter, åtgärder för att minska belastningen på

avloppsreningsverk och sanering av förorenad mark. För att genomdriva åtgärderna har samarbete skett med bl.a. Salems och Södertälje kommuner, Sportfiskarna, Stockholm Stad, De Laval Hamra gård, Uttrans vattenvårdsgrupp och markägare.

4. Program för mikro- och makroplaster har tagits fram av miljö- och hälsoskyddsnämnden under 2018 efter uppdrag från kommunfullmäktige. Programmet rapporterades till kommunstyrelsen i oktober 2018. Kommunstyrelsen beslutade att skicka programmet på remiss till samtliga nämnder. Remissvaren håller på att sammanställas på miljö- och hälsoskyddsnämnden och resultatet kommer att rapporteras till kommunstyrelsen under början av 2019.

Programmet visar på utsläppsmängder och källor till spridning av mikroplaster till miljön. De största källorna är vägslitage, konstgräsplaner, båtottenfärger och nedskräpning. Programmet föreslår hur man kan minska spridningen av plastpartiklar genom upphandling, dagvattenrening och minskad nedskräpning. Detta program kommer att bidra till en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna.

5. Kommunens samarbete med EON har möjliggjort att det har etablerats ytterligare en biogaspump i Botkyrka. Biogasen är fossilbränslefri och gjord av lokala matrester och biologiska restprodukter. Biogasen produceras lokalt av SRV återvinning och SYVAB och ger lokala arbetstillfällen. Att det nu finns möjlighet att tanka biogas i både norra och södra Botkyrka bidrar till att uppnå klimatmålet om ett fossilbränslefritt Botkyrka och medborgarprocessen Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna.

4 Ekonomisk uppföljning och analys

4.1 Driftredovisning

Nämnd	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse 2018
Totalt					

Uppföljning och analys

Nämnd	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse 2018
MHN	-366	-500	-490	-372	118
Gemensam verksamhet	-4 374	-4 598	-4 967	-5 031	-64
Miljö- och hälsoskydd	-1 707	-2 698	-3 523	-3 201	322
Livsmedel	-714	-632	-680	-828	-148
Natur och miljöanalys	-5 431	-5 995	-6 597	-6 622	-25
Fältbussen	-1 848	-1 879	-1 908	-1 935	-27
Totalt	-14 440	-16 302	-18 165	-17 989	176

Nämnden har gått med ett överskott på grund av lägre arvodeskostnader.

Kostnaden för gemensam verksamhet har ökat på grund av ökade personalkostnader. Miljö- och hälsoskyddsteamet har gått plus, dels på grund av ökade intäkter, och dels på grund av lägre kostnader för konsulter än budgeterat. Livsmedelsteamet redovisar ett minus på grund av att intäkterna är lägre än vad man budgeterade för. Intäkterna har ökat för Natur- och miljöanalysteamet och personalkostnaderna har ökat vilket ger ett nettoresultat på -25 tkr. Fältbussens avvikelse beror på ökade kostnader för bussen.

4.2 Investeringsredovisning

Uppföljning och analys fleråriga investeringsprojekt

Uppföljning och analys årliga investeringsprojekt

5 Mått och nyckeltal

Uppföljning och analys

Mått / Nyckeltal	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Antal inspektioner miljöbalken	294	425	509	564	606
Antal inspektioner livsmedellagen	442	488	513	514	570
Antal inspektioner, tobakstillsyn, Folköl, läkemedel	33	43	69	63	80
Antal elever/deltagare med fältbussen	2545	2599	2478	2513	2780

För fler miljöindikatorer, gå till Miljöbarometern på botkyrka.se

Personalredovisningen hänvisas till samhällsbyggnadsnämnden som är personalnämnd för oss.

2019-03-11

4

Uppföljning av internkontrollplanen 2018

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner delarna som avser miljö- och hälsoskyddsnämndens uppföljning enligt internkontrollplanen för 2018.

Sammanfattning

Vid sammanträdet den 23 oktober 2018 behandlade Samhällsbyggnadsnämnden en delrapport om nämndens beslutade kontrollpunkter för internkontrollen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden hade ingen delrapportering av internkontrollen på oktobernämnden.

Den genomförda internkontrollen består förutom av fjorton gemensamma kontrollpunkter från Kommunledningsförvaltning (KLF) dessutom av ytterligare tre (SBN) respektive två (MHN) egna kontrollpunkter som ingår i nämndernas beslutade internkontrollplan för 2018. Resultaten som presenteras här avser senaste kontrolltillfälle som jämförs med motsvarande resultat vid tidigare kontrolltillfälle (som kan ha ägt rum bl.a. förra kvartalet eller förra året) samt med tillgängliga medelresultat för samtliga kvartal 2018. Notera dock att resultaten för de fjorton kontrollpunkterna redovisas här gemensamt för båda nämnder. Endast egna kontrollpunkter redovisas separat.

För SBN är det *investering SBN* (området ekonomi), *delegationsordning SBN* och *uppföljning av uppdrag SBN* (området IT och administration). För MHN är det *delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN* och *delegations- och beslutskvalitetssäkring* (området IT och administration).

Referens
Anna Liljegren

Mottagare
Samhällsbyggnadsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppföljningsrapport av internkontrollplanen 2018

Förkortningar

Följande förkortningar med tillhörande betydelse har använts:

SBN – Samhällsbyggnadsnämnden

MHN – Miljö- och hälsoskyddsnämnden

KLF – Kommunledningsförvaltning

KF/KS – Kommunfullmäktige/kommunstyrelsen

HR – Human Resources

SAM – Systematisk arbetsmiljö

PuL – Personuppgiftslagen

GDPR – *General Data Protection Regulation*, d.v.s. den allmänna data-skyddsförordningen

APT – Arbetsplatsträff

KLASSA – ett verktyg för informationsklassning. Mer info om detta verktyg på följande länk:

<https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/informationssakerhet/klassinformativklassning.7558.html>

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden (SBN) och Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) godkänner uppföljningen enligt internkontrollplanen för 2018.

Sammanfattning

Vid sammanträdet den 23 oktober 2018 behandlade Samhällsbyggnadsnämnden en delrapport om nämndens beslutade kontrollpunkter för internkontrollen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden hade ingen delrapportering av internkontrollen på oktobernämnden.

Den genomförda internkontrollen består förutom av fjorton gemensamma kontrollpunkter från Kommunledningsförvaltning (KLF) dessutom av ytterligare tre (SBN) respektive två (MHN) egna kontrollpunkter som ingår i nämndernas beslutade internkontrollplan för 2018. Resultaten som presenteras här avser senaste kontrolltillfälle som jämförs med motsvarande

resultat vid tidigare kontrolltillfälle (som kan ha ägt rum bl.a. förra kvartalet eller förra året) samt med tillgängliga medelresultat för samtliga kvartal 2018. Notera dock att resultaten för de fjorton kontrollpunkterna redovisas här gemensamt för båda nämnder. Endast egna kontrollpunkter redovisas separat. För SBN är det *investering SBN* (området ekonomi), *delegationsordning SBN* och *uppföljning av uppdrag SBN* (området IT och administration). För MHN är det *delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN* och *delegations- och beslutskvalitetssäkring* (området IT och administration).

Internkontroll 2017 – Identifierade problem- och utvecklingspunkter samt föreslagna åtgärder och dess effekt

Internkontrollen från 2017 hänvisade att Samhällsbyggnadsförvaltning behövde se till att nya chefer behövde genomgå introduktionsutbildningen och vidare har samma internkontroll framhållit att kommunstyrelsen skulle ytterligare förankra rutinen för detta. Resultaten, som detta dokument presenterar, visar på att en förbättring har skett. Dock behövs fler åtgärder för att kunna säkerställa att alltfler chefer genomgår introduktionsutbildning till högre utsträckning.

Vidare har utvecklingsmöjligheter lyfts fram i följande kontrollpunkter: *representation, inköp och hyra av personbil, statsbidrag* (område ekonomi), *rehabilitering* och *arbetsmiljö* (område HR).

För *representation* föreslogs det att representationsfakturorna skulle skickas till Ekonomienheten för kontroll och sedan sändas åter till mottagaren. Årets internkontroll visar att det har blivit bättre på denna punkt vilket innebär att åtgärden kommer att vidare förankras för bättre resultat.

Gällande *inköp och hyra av personbil* föreslogs det att berörda parter skulle se till att den rådande rutinen håller. Denna kontrollpunkt finns dock inte med i 2018 års internkontroll.

För *statsbidrag* föreslogs det att den rådande rutinen skulle förankras vidare i verksamheten så att bättre resultat skulle förväntas i efterhand. Såsom resultaten i detta års internkontroll antyder så existerar redan en rutin som hålls uppdaterad av ansvariga, vilket innebär att denna rutin borde fortsättningsvis upprätthållas.

För *rehabilitering* föreslogs det att HR skulle fortsätta med att ge individuellt stöd till chefer samt att HR skulle genomföra stickkontroller i Adato för att säkerställa att åtgärder enligt rehabiliteringsprocessen genomförs. Resultaten för detta års internkontroll dock visar på att ingen

förbättring hade kunnat observerats. Förvisso finns en aktuell dokumenterad rutinbeskrivning men rutinen fungerar dock inte riktigt enligt beskrivning och således är i behov av utveckling och förankring.

Vad gäller *arbetsmiljö* föreslogs det att Samhällsbyggnadsförvaltningen skulle säkerställa att cheferna har kunskap om rådande rutiner samt förhåller sig till dem. Resultaten som finns för denna punkt i detta års internkontroll visar på denna punkt har blivit godkänd och således är det viktigt att se till att nuvarande arbetsprocesser upprätthålls för ytterligare bra resultat.

Kontrollpunkter från 2018 års internkontroll som kräver ytterligare åtgärd

Den kontrollpunkt som i första hand behöver prioriteras är *direktupphandling* (som ingår i området upphandling). Utvecklingsmöjligheter finns även inom följande kontrollpunkter: *representation, kurser och konferenser* (området ekonomi), *informationssäkerhet och personuppgiftsförteckning* (området IT och administration), *introduktion och rehabilitering* (området HR) samt *ramavtal med rangordning* (området upphandling). Även två av tre egna kontrollpunkter för SBN behöver utvecklas vidare: *investering SBN* (området ekonomi) och *uppföljning av uppdrag* (området IT och administration). Antalet projektgrupperna och förtäta möten med berörda kommer att utökas för att snabbare komma tillrätta inom de utvecklingsområden där resultaten behöver förbättras.

Internkontrollen bedrivs i projektform med ansvariga deltagare från verksamheterna. Utbildningar och information ska löpande utformas utifrån verksamheternas behov. Vidare workshops i de olika grupperna för att göra alla åtgärder som behövs kommer att fortsättningsvis hållas. Även rutinerna gällande samarbete och informationsutbyte med under de återkommande mötena med upphandlingsenheten kommer att förbättras för att kunna tidigare upptäcka och åtgärda de identifierade bristerna. Ekonomerna ska ihop med arbetsgruppen träffas återkommande för att se till att arbetet med representation går till på rätt sätt. Fakturorna ska kompletteras med underlag. En lathund som uppdateras kontinuerligt med konkreta exempel har nu getts.

Godkända kontrollpunkter från 2018 års internkontroll

Goda resultat har uppnåtts inom kontrollpunkterna *korthantering och statsbidrag och övriga bidrag* (området ekonomi), *rekrytering och lagefterlevnad, löneprocessen och attest och arbetsmiljö* (området HR) samt *upphandlingsform och ramavtal* (området upphandling). Även ett av tre egna kontrollpunkter för SBN, *delegationsordning SBN* (området IT och administration) och de båda egna kontrollpunkterna för MHN, *delegationsordning*,

myndighetsutövning enskild MHN och delegations – beslutskvalitetssäkring
MHN (området IT och administration) har fått bra resultat.

Ärendet

Den interna kontrollen har syfte i att bidra till att säkra en effektiv förvaltning samt hindra att allvarliga fel och skador inom diverse arbetsmetoder inträffar. Nämnderna har ansvar för att utforma och organisera den interna kontrollen inom sina områden samt att finna system för effektivare uppföljning. Vidare har Kommunstyrelsen det övergripande ansvaret att se till att en god intern kontroll är implementerad och tillämpad inom respektive nämnd. Internkontrollen rapporteras sedan i samband med årsbokslutet. Kontrollpunkterna som ingår i internkontrollen för 2018 omfattar följande områdena: *ekonomi, IT och administration, HR och upphandling*.

Ekonomi

Ekonomiområdet omfattar fyra kontrollpunkter. Kontrollen visar att av dessa fyra är två punkter godkända och två andra punkter behöver utvecklas vidare. Utbildningar och återkommande avstämningsmöten per enhet inom området representation har hållits. Representationsfakturorna skickas till ekonomienheten för kontroll och åter till mottagaren för att främja lärande. Arbetet fortsätts med att kontakta respektive person när kompletteringar till representationsfakturan behövs. Även en lathund för hantering av oftast förekommande representationsfakturer har tagits fram och extra information på intranätet har publicerats. Statsbidragen har berörda enheterna kontroll över och rutinen uppdateras löpande vid behov. När det gäller investeringar på SBN har en översyn påbörjats för att få en ny tydligare struktur och bättre uppföljningar.

IT och administration

IT- och administrationsområdet omfattar sex kontrollpunkter. Tre utav de sex punkterna fungerar tillfredsställande. När det gäller informationssäkerhet och personuppgiftsförteckning har arbetet med att anpassa våra system enligt GDPR påbörjats. Detta arbete kommer med hjälp av en konsult fortsätta under 2019. En ny ansvarig har utsetts för uppföljning av uppdrag på SBN. Denna uppgift kommer en verksamhetscontroller att jobba med.

HR

HR-området omfattar fem kontrollpunkter. Tre av punkterna visar upp inga avvikelser. Två av punkterna ska förbättras. HR-kontrollpunkterna bygger på kontroller av Samhällsbyggnadsförvaltningen där miljöenheten ingår. Samhällsbyggnadsförvaltningen behöver se till att nya chefer går introduktionsutbildningen. En ny form av utbildningar kommer att tas fram. HR behöver förankra så att den nya rutinen fungerar. Ett nytt system för

rapportering av rehabiliteringsinsatser finns. Systemet har inte använts och därför kan inget sägas om rehabiliteringsinsatser är gjorda men inte har blivit dokumenterade. Förvaltningen har bra arbetssätt gällande rekrytering och den löneadministrativa processen. Även kartläggning av arbetsmiljö fungerar tillfredsställande.

Upphandling

Upphandlingsområdet omfattas av fyra kontrollpunkter, två av dem visar på ett gott resultat. Samtliga berörda fortsätter att arbeta ihop med upphandling i sina återkommande möten för att behålla det goda resultatet på de godkända kontrollpunkterna. Det finns utvecklingspotential vad gäller följsamhet av rangordningen, men nya vägar att jobba med direktupphandling behöver hittas då den konstant har fått dåliga resultat på de genomförda kontrollerna under året.

Källor till resultaten

De egna kontrollpunkterna kontrollerades på förvaltningen. Kontrollpunkterna som ingår i området upphandling har kontrollerats av Upphandlingsenheten på KLF. Vidare har kontrollpunkterna i området HR kontrollerats av HR-enheten på KLF. Även *informationssäkerhet* och *personuppgiftsförteckning* (området IT och administration) har gjorts av Administrationsenheten på SBF. Kontroll av punkterna *statsbidrag* och *övriga bidrag* samt *korthantering* har gjorts av ekonomerna på SBF. *Representation, kurser och konferenser* har kontrollerats av KLF.

Resultat av granskningen

Resultaten sammanfattas i en tabell (Tabell 1) med rött, gult och grönt. Grönt är kontrollpunkter som har bra resultat (3). Gult avser kontrollpunkter som är okej, men kan utvecklas (2). Rött avser kontrollpunkter där resultatet är mindre bra (1). De två senare kolumnerna i tabellen avser att illustrera jämförelsen mellan resultat som fås på senaste kontrolltillfälle och motsvarande resultat som fås på tidigare kontrolltillfälle, då det förekommer intresse för att följa utvecklingen på respektive kontrollpunkt.

Tabell 1: Senaste resultat (för tredje kvartalet 2018 alt. för hela 2018) i jämförelse med tidigare resultat med hänsyn till samtliga kontrollpunkter inom samtliga områden.

	Kontrollpunkter	Föregående resultat	Senaste resultat
Ekonomi			
	Korthantering	3	3
	Representation, kurser och konferenser	2	2
	Statsbidrag och övriga bidrag	3	3
Egen kontrollpunkt SBN	Investering SBN		2
IT och administration			
	Informationssäkerhet		2
	Personuppgiftsförteckning		2
Egen kontrollpunkt SBN	Delegationsordning SBN	3	3
Egen kontrollpunkt SBN	Uppföljning av uppdrag SBN	2	2
Egen kontrollpunkt MHN	Delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN		3
Egen kontrollpunkt MHN	Delegations - och beslutskvalitetssäkring MHN		3
HR			
	Rekrytering/lagefterlevnad	3	3
	Löneprocessen och attest		3
	Introduktion	1	2
	Rehabilitering	2	2
	Arbetsmiljö	2	3
Upphandling			
	Upphandlingsform	3	3
	Ramavtal med rangordning	1	2
	Direktupphandling	1	1
	Ramavtal	3	3

Notera dock att kontrollpunkterna genomförs med olika tidsfrekvenser. Detta innebär att följande punkter kontrolleras kvartalsvis (d.v.s. man jämför senaste resultat med motsvarande resultat från föregående kvartal): *kort-hantering, representation, statsbidrag* (området ekonomi), *direktupphandling, ramavtal, upphandlingsform* och *ramavtal med rangordning* (området upphandling). Vidare kontrolleras följande punkter årsvis (d.v.s. man jämför senaste resultat med motsvarande resultat från föregående år): *rekrytering/lagefterlevnad, introduktion, rehabilitering, arbetsmiljö, löneprocessen och attest* (området HR), *Informationssäkerhet, Personuppgiftsförteckning, Delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN* och *Delegations- och beslutskvalitetssäkring* (området IT och administration).

Värt att notera är att det finns ett undantag vad gäller tidsfrekvens för kontroll av följande punkter: *investering SBN* (området ekonomi), *delegationsordning SBN* samt *uppföljning av uppdrag SBN*, då de kontrolleras två gånger om året.

Gråmarkerade celler betyder att det inte finns resultat från tidigare period vilket beror på att kontrollpunkten är ny och inte har kontrollerats tidigare. Detta gäller kontrollpunkterna *Investering SBN* (området ekonomi), *Informationssäkerhet, Personuppgiftsförteckning, Delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN, Delegations- och beslutskvalitetssäkring* (området IT och administration) och *löneprocessen och attest* (området HR) som syns i Tabell 1.

Genomförd granskning av senaste resultat

Ekonomi

1. Korthantering

Kontrollpunkt: Att verksamheter som har korthantering har lämpliga och kända rutiner som följs.

Resultat: Inga kort att hantera just nu.

Åtgärd: Bevaka om förvaltningen skulle börja använda kort.

2. Representation, kurser och konferenser

Kontrollpunkt: Att verksamheter kostnadsför rätt belopp, momsavdrag samt att det finns uppgifter om syfte och deltagare.

Resultat: Kontroll av fakturor visar att fakturorna behöver kompletteras med information (syfte eller deltagarlista) eller har felaktigt momsavdrag. Alla fakturor går fortfarande inte genom Ekonomienheten för granskning trots att det är den rådande rutinen.

0 - 49 %	Underkänt
50 - 79 %	Okej, men i behov av förbättring
80 - 100 %	Godkänt

Tabell 2: Rådande resultatgränser för representation

Resultatet för tredje kvartalet ligger på 65 % mot föregående kvartalets 60 %, vilket ger snitt på året 60 % (med hänsyn till motsvarande resultat som fåtts vid ännu tidigare kontrolltillfällen) och således kan en liten förbättring av resultaten för denna punkt konstateras.

Åtgärd: Representationsfakturorna ska skickas till Ekonomienheten för kontroll och åter till mottagaren för att främja lärande. Löpande kontroller görs där den berörde får komplettera när informationen är bristfällig. En arbetsgrupp finns vars deltagare löpande utbildas för att sprida information vidare. Arbetsgruppen har haft två workshops under året och får löpande

stöd av Ekonomienheten. Även enhetscheferna har informerats under individuella genomgångar med ekonomen. Ekonomienheten har utöver arbetsgruppens insatser informerat respektive berörd person och bifogat en lathund.

3. Statsbidrag

Kontrollpunkt: Dokumenterade och uppdaterade rutiner ska finnas för olika typer av statsbidrag.

Resultat: En rutin finns som uppdateras av ansvariga. En bruttolista och en lista på sökta bidrag finns. Befattningar för bidragsansökningar är utsedda.

Åtgärd: Rutinen finns och följs.

4. Investering SBN

Kontrollpunkt: Det kontrolleras att kostnader som överstiger ett basbelopp bokförs som investeringar med ett lämpligt projektnummer.

Resultat: Det finns en rutin för kontrollpunkten. Det har gjorts stickprovskontroller (projekt 3225 Reinvesteringar Gata, 3226 Flottsbrovägen) som har visat att transaktionerna ligger korrekt konterade.

Åtgärd: Vid osäkerhet kontaktar verksamheterna ekonomerna för en korrekt bedömning om kostnaden ska belasta driften eller investeringar. Löpande kontroller kommer att göras för att kvalitetssäkra att transaktioner ligger korrekt konterade. Ekonomerna korrigerar konteringen om ett sådant behov uppstår i fortsättningen.

Det har tagits fram utbildningsmaterial och berörda kommer att utbildas under våren 2019.

Löpande information kommer att spridas under månatliga avstämningsmöten.

IT och administration

5. Informationssäkerhet

Kontrollpunkt: Att verksamhetssystem är informationssäkerhetsklassade enligt KLASSA, att det finns en förteckning över klassningen.

Resultat: En förteckning med aktuell status finns.

Åtgärd: Att kontrollpunkten finns med i nästa års internkontroll. Förvaltningen har en konsult inne som arbetar med att intervjua verksamheterna för att säkerställa att glappet mellan lagen och arbetssätt idag täcks. Kommunledningsförvaltning stödjer förvaltningen i metodstöd.

6. Personuppgiftsförteckning

Kontrollpunkt: Kontrollera att en aktuell personuppgiftsförteckning finns.

Resultat: Det finns ingen aktuell dokumenterad rutinbeskrivning, men en personuppgiftsförteckning finns och en ombudsman för GDPR - nya Dataskyddsförordningen (som ersätter PuL) finns.

Åtgärd: Att kontrollpunkten finns med i nästa års internkontroll med fokus på vad konsulten som arbetar med att intervjua verksamheterna hittar för glapp för att verksamheterna ska överlappa glappet. Förteckningen måste uppdateras årligen. Rutiner bör dokumenteras.

7. Delegationsordning SBN

Kontrollpunkt: Att delegationsordning finns och att den är känd inom förvaltningen.

Resultat: Det finns en reviderad delegationsordning och alla är väl insatta i den. Information om delegationsordningen har både spridits muntligt eller via mail. Genomgångar har gjorts av ansvarige enhetschef/verksamhetscontroller på APT eller på enhetsmöte.

Åtgärd: Rutinerna ska hållas levande och information uppdateras kontinuerligt.

8. Uppföljning av uppdrag SBN

Kontrollpunkt: Det ska finnas en rutin för uppföljning av uppdrag och den ska vara känd. Annars är risken att uppdrag inte utförs eller rapporteras tillbaka.

Resultat: Rutinerna är nu delvis dokumenterade, men information om rutinerna är klara för de som berörs. Excellistorna är lathundar/instruktioner vid varje ny lista.

Idag behandlas uppdragen i både LEX och Excel. Åtterrapporering sker i nämnden och i kommunstyrelsen/kommunfullmäktige sammantaget ca två gånger i månaden.

Åtgärd: När dokumentation av rutinerna är helt klar krävs det både en skriven och muntlig genomgång av den dokumenterade rutinen. Alla uppdrag är med, men det finns en risk för felaktig hantering på grund av att det finns tre listor, nämnd-, KF/KS-, Stratsys lista. Dessutom finns det risk för olika versioner. Det saknas idag även slutdatum. Beslut på avslut ska finnas inklusive diarienummer.

9. Delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN

Kontrollpunkt: Det kontrolleras att en rutin finns och är känd så att ärenden kommer till nämnden.

Resultat: Rutinen för kontrollpunkten finns och är godkänd. Rutinen ligger i rutinarkivet under namnet Ru M 026 (E).

Åtgärd: Tillsynsteamet tar upp frågan på dagordningen en gång i veckan när ett ärende diskuteras.

10. Delegations – beslutskvalitetssäkring MHN

Kontrollpunkt: Det kontrolleras att en rutin finns och är känd så att inga felaktiga beslut fattas.

Resultat: Rutinen för kontrollpunkten finns och är godkänd. Rutinen ligger i rutinarkivet under namnet Ru M 086 (A).

Åtgärd: Tillsynsteamet tar upp frågan på dagordningen en gång i veckan när ett ärende diskuteras.

HR

11. Rekrytering/ lagefterlevnad

Kontrollpunkt: Att det finns en rutin för och att man gör utdrag ur belastningsregistret som diarieförs.

Resultat: Alla brister i dokumentationen är åtgärdade och registerutdrag skall göras enligt den rutin som finns när frågan blir aktuell. HR har inte några krav på registerkontroll inom yrkena på SBF just nu.

Åtgärd: Rutinen ska finnas med i introduktionen av nya chefer. Bevaka när punkten ska bli aktuell att kontrollera.

12. Löneprocessen och attest

För denna punkt har följande resultatgränser och dess tillhörande betydelser använts:

0 - 5: Godkänt
6 - 9: Okej, men i behov av förbättring
Minst 10: Underkänt

Tabell 3: Resultatgränserna i denna punkt med hänsyn till antalet oattesterade händelser efter påminnelse

Kontrollpunkt: Kontrollera att förgående månads inlagda frånvaro och registrerad tid för timavlönade är attesterad av chef i lönesystemet. Kontroll görs en gång per månad efter sista attestdag. Uppgifterna lämnas till respektive förvaltning kvartalsvis. Det finns inget resultat från förra året att jämföra med.

Resultat: Följsamhet till kontrollpunkten är bra. Rutin finns och följs. 10 av 11 attesttillfällen mellan januari och november var gröna, dvs. 91 % (mellan 0 och 5 oattesterade transaktioner efter påminnelse), 0 tillfällen gula (mellan 6 och 9 oattesterade transaktioner efter påminnelse) samt 1 av 11 tillfällen var röda, dvs. 9%. Aktuell dokumenterad rutin finns och fungerar enligt rutinbeskrivning.

Åtgärd: KLF:s Löneenheten kommer att fortsätta skicka information till HR på respektive förvaltning vilken i sin tur fortsätter att påminna berörda chefer om status gällande antal oattesterade transaktioner. Cheferna får en uppdatering/påminnelse varje månad avseende antal oattesterade

transaktioner direkt från Löneenheten.

13. Introduktion

Kontrollpunkten: Nya ledare deltar i det kommungemensamma introduktionspaketet.

En gång om året görs en jämförelse av deltagarlistor mot nyanställda chefer i kommunen. Kontrollen avser chefer som har anställts från och med januari 2016 till juni 2018. Chefer har två år på sig att gå samtliga introduktionsblock från och med anställningsdatum.

Resultat: Följsamhet till kontrollpunkten är okej. Aktuell dokumenterad rutinbeskrivning finns men rutinen fungerar inte enligt rutinbeskrivning och är inte förankrad i verksamheten – allt detta med hänsyn till det stickprov som gjorts på tre slumpmässigt valda chefer. Detta stickprov visade att ingen av de tre cheferna, som anställts mellan 2016-01-01 - 2018-06-30, har genomgått samtliga introblock. Vidare har ingen av de tre cheferna ej genomgått något introblock sedan anställningsdatum (0%), en av de tre cheferna har genomgått två eller fler introblock sedan anställningsdatum (33%) samt två av de tre cheferna har genomgått ett introblock sedan anställningsdatum (67%).

Något bättre resultat har kunnat observeras detta år jämfört med förra året.

Åtgärd: Från och med hösten 2018 har de obligatoriska introduktionsblocken ändrat form till att bli en heldagsutbildning med en busstur. Den nya utbildningsformen kommer att kontrolleras 2019 för att se över om fler genomgår utbildningen.

HR på förvaltningen behöver förankra den nya rutinen hos cheferna.

14. Rehabilitering

Kontrollpunkten: Rehabiliteringsutredning görs vid upprepad korttidsfrånvaro.

Resultat: Aktuell dokumenterad rutinbeskrivning finns men rutinen fungerar inte riktigt enligt rutinbeskrivning och är i behov av utveckling och förankring. Följsamhet till punkten är okej, men bör förbättras. Detta resultat är oförändrat sedan förra året.

Eftersom Adato inte har använts vid alla rehabiliteringsinsatser kan inget sägas om rehabiliteringsinsatserna är gjorda men inte har blivit dokumenterade i systemet eller på ett annat sätt. HR behöver följa upp

denna korttidsfrånvaro på chefs och individnivå för att säkerställa om processen följs eller inte.

Åtgärd: Under hösten 2018 startar pilotprojektet Arbetsmiljö och hälsa i fokus, som syftar till att minska korttidsfrånvaron. En rehabiliteringsledare från Hälsosupporten har bl.a. i uppgift att följa upp att rehabiliteringsinsatser sker, i syfte att stötta chefer i sitt systematiska rehabiliteringsarbete. HR fortsätter med individuellt stöd till chefer.

15. Arbetsmiljö

Kontrollpunkten: Den årliga kartläggningen av arbetsmiljön är genomförd. Stickprov gjordes på 10% av enheterna, dvs. tre av enheter. Enheterna har skickat samlad dokumentation och analys i form av årlig kartläggning- underlaget "Riskbedömning och uppföljning".

Resultat: Bra följsamhet till kontrollpunkten. Aktuell dokumenterad rutinbeskrivning finns och följs. Ett bättre resultat i år jämfört med föregående år.

Åtgärd:

Fortsätta kommunikationsinsatser med chefer.
Fortsätta med befintliga arbetsätt och rutiner.
Fortsätta utbildningsinsatser enligt sundarbetslivs arbetsmiljöutbildning.
Ett nytt incidentrapporteringssystem (KIA) för arbetsskador och tillbud har införts på hösten 2018. Systemet ska bli behjälplig i kartläggningen av arbetsmiljön på kommunen framöver.

Upphandling

Inom detta området gäller följande resultatgränserna samt dess tillhörande tolkningar:

0 - 75 %	Underkänt
76 - 94 %	Okej, men i behov av förbättring
95 - 100 %	Godkänt

Tabell 4: Rådande resultatgränser för området upphandling

Delkontroller avseende alla kontrollpunkter i detta område genomförs varje kvartal.

16. Upphandlingsform

Kontrollpunkten: Att direktupphandling inte sker när formaliserad upphandling krävs. Registeranalys.

Resultat: Enligt resultatet från upphandlingsenheten har även nu den perfekta följsamheten 100 % till kontrollpunkten uppnåtts (oförändrat mot förra kvartalets resultat) vilket ger snittresultat för året på 100% (med hänsyn till motsvarande resultat som fått vid ännu tidigare kontrolltillfällen).

Åtgärd: Enheterna ska fortsätta regelbundna möten med upphandlingsenheten för att hålla sig uppdaterade och behålla det goda resultatet.

17. Ramavtal med rangordning

Kontrollpunkten: Kontroll av att ramavtal för bemanning och underhåll med fastställd rangordning följs. Kontrollen sker mot fakturerade belopp/leverantör.

Resultat: Följsamhet till kontrollpunkten ligger på 83% (mot förra kvartalets resultat på 48%) vilket visar en viss förbättring och att utvecklingen går åt rätt håll. Detta ger dock tyvärr ett snitt på året på 53% (med hänsyn till motsvarande resultat som fått vid ännu tidigare kontrolltillfällen) vilket är inget bra. De enhetsvisa genomgångar såsom möten med upphandlingsenheten har gett resultat, men det krävs fortfarande åtgärder för att få ett godkänt resultat.

Åtgärd: Använd befintliga leverantörer med hänsyn till rangordningen. Om ramavtalsleverantör inte kan leverera och du behöver ta avsteg, redovisa detta till upphandlingsenheten. Rangordnad etta ska alltid tillfrågas först, detta behöver dokumenteras enligt rutinen. Medarbetarna behöver genomgå utbildning för att skaffa bättre förståelse för ramavtal med rangordning samt rådande arbetsmetoder på arbetsplatsen, vilket förvaltningen själv behöver säkerställa. En roll som arbetar med inköp är ett behov. Regelbundna avstämningsmöten med upphandlingsenheten föreslås för att kunna upptäcka samt åtgärda brister i god tid. Vidare ett digitalt inköpssystem är godkänt i kommunstyrelsen och kommer att införas som tros underlätta för berörda att kunna hantera inköpen på rätt sätt.

18. Direktupphandling

Kontrollpunkten: Kontroll att dokumentationsplikt uppfylls. Fakturerade belopp överstigande 100 000 kronor upp till 500 000 kronor mot de direktupphandlingar som genomförts elektroniskt i TendSign kollas upp. Registeranalys.

Resultat: Såsom kontrollen från upphandlingsenheten antyder har allvarliga avvikelser påträffats där följsamheten till kontrollpunkten ligger på 0% (oförändrat mot förra kvartalets resultat på 0 %). Detta ger ett snitt på året på 0% (med hänsyn till motsvarande resultat som fåtts vid ännu tidigare kontrolltillfällen). Själva rutinen finns och är inte i behov av utveckling, men den är inte förankrad och fungerar inte enligt rutinbeskrivning. Dokumentationsplikten brister då direktupphandling ska göras digitalt i TendSign.

Åtgärd:

Med tanke på vikten att av få ändring på detta behövs det en tydlig definition av vad som inte fungerar, d.v.s. om det handlar om allmän okunskap gällande direktupphandlingsprocessen eller hanteringsfel av TendSign. Oavsett behövs det en grundlig utbildning i båda delarna. Förvaltningen behöver säkerställa att det finns medarbetare som har genomgått utbildning och att tydliga rutiner finns för inköp som omfattas av direktupphandling. Regelbundna avstämningsmöten med upphandlingsenheten för att snabbare kunna upptäcka och åtgärda brister behöver bokas in. Upphandlingsenheten behöver samtidigt se över verksamhets specifika leverantörer och handla upp dem då behovet kommer att kvarstå. Avvikelser från inköp utanför ramavtal ska enbart göras då inte ramavtalade leverantörer inte kan leverera. Sådana avvikelser behöver meddelas upphandlingsenheten. Om inte ramavtalade leverantörer finns ska bedömning om inköpsvärdet göras och beroende på värde, ska direktupphandling göras eller med hjälp av annonserad upphandling. Ett digitalt inköpssystem är godkänt i kommunstyrelsen och kommer att införas. Detta skulle underlätta att göra rätt från början.

19. Ramavtal

Kontrollpunkten: Kontrollen att ramavtalen används. Stickprov på registeranalys av fakturor.

Resultat: Enligt resultatet från upphandlingsenheten ligger följsamheten till kontrollpunkten på 99 %, avvikelse på 1% (oförändrat mot förra kvartalets resultat på 99 %). Detta ger ett snitt på året på 99%.

Åtgärd: Mindre åtgärder för att använda befintliga ramavtal krävs. Använd befintliga leverantörer för de inköp som har gjorts under perioden januari – december 2018 hos felaktig leverantör. Om ramavtalsleverantör inte kan leverera redovisa detta till upphandling via angivelse i avtalsdatabasen.

Avslutning

I överlag tyder resultaten av internkontrollen 2018 på en positiv utveckling inom förvaltningen, då ingen försämring på någon punkt kan anmärkas, förbättringar på somliga punkter har däremot observerats samt att de goda resultaten från internkontrollen 2017 har hållit sig även i detta års internkontroll. Trots detta finns det vidare utvecklingsmöjligheter inom somliga punkter för att på sikt bidra till att möjliggöra en hållbar utveckling av arbeten inom förvaltningen.

Carina Molin
Förvaltningschef

Anna Liljegren
Ekonom

Bilagor:

- Bilaga 1.** Kommunstyrelsens internkontrollplan 2018
- Bilaga 2.** Samhällsbyggnadsnämnden tillägg till Internkontrollplan 2018
- Bilaga 3.** Miljö och hälsoskyddsnämnden tillägg till Internkontrollplan 2018
- Bilaga 4.** Internkontrollplan 2018 resultat av uppföljningsrapport av Internkontrollplanen för Samhällsbyggnadsförvaltning.

2017-10-30

Internkontrollplan 2018

Nämnd: Kommunstyrelsen kommunövergripande

Nr	Rutin/process/ sy-stem	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16=SxK*
	<i>Vad heter risken?</i>	<i>Vilken kontroll/åtgärd måste finnas eller fungera för att motverka risken?</i>	<i>Vad innebär risken?</i>	<i>Hur kommer kontrollen att ske och ofta?</i>	<i>Vem är ansvarig?</i>	<i>Till vem rapporteras kontrollerna?</i>	<i>Vilket riskvärde är bedömt?</i>
Förtroendefrågor med stora risker							
1 Ny	Ramavtal med rangordning	Att rangordning i ramavtalen följs	Finansiell förlust, brott mot lagstiftning	Kontroll av att ramavtal för bemanning och fastighetsunderhåll med fastställd rangordning följs. Kontrollen sker mot fakturerade belopp/leverantör kvartalsvis.	Upphandlingschef/avtalskontroller.	Nämnd och kommunstyrelsen	16=4x4
2	Rekrytering/ lagesf-terlevnad <i>Ändrad lydelse</i>	Kontroll av utdrag ur belastningsregister genomförs före anställning för befattningar där detta krävs. Kontrollen hanteras i enlighet med gällande rutin och informationshanteringsplan: -utdraget registreras eller noteras och -utdraget sparas eller gallras.	Förtroendeskada, brott mot lagstiftning och interna beslut.	10 procent av alla nyanställda per förvaltning, av de befattningar som omfattas av kravet. Kontroll 1 gång per år (september).	Förvaltning	Nämnd och kommunstyrelsen	16 = 4x4

2017-10-30

Nr	Rutin/process/ system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16=SxK*
3 Ny	Informationssäkerhet	Att verksamhetssystemen inom kommunen är informationssäkerhetsklassade i enlighet med verktyget KLASSA.	Förtroendeskada, brott mot lagstiftning och interna rutiner.	Kontroll av att alla verksamhetssystem är informationssäkerhetsklassade med stöd av verktyget KLASSA. Kontroll 1 gång per år (oktober).	Förvaltning	Nämnd och kommunstyrelsen	12 = 3x4
4	Korthantering	Att korthantering sker enligt gällande regelverk.	Felaktiga utbetalningar. Förtroendeskada.	Kontroll av att det till varje faktura finns bifogat samtliga kvitton, att moms är rätt avdragen och att regelverk följs. Kontrollen sker kvartalsvis genom stickprov.	Förvaltning	Nämnd och kommunstyrelsen	12 = 3x4
5	Upphandlingsform <i>Ändrad lydelse</i>	Att direktupphandling inte sker när annan upphandlingsform krävs.	Finansiell förlust, brott mot lagstiftning och policy, upphandlingsskadeavgift.	Stickprov, fakturor/ leverantörer med fakturerat totalt belopp som överstiger 500 000 kronor. Delkontroller genomförs varje kvartal.	Upphandlingschef/avtalskontroller	Nämnd och kommunstyrelsen	12 = 4x3
6	Ramavtal	Att ramavtalen används.	Finansiell förlust, brott mot lagstiftning och policy	Registeranalys. Stickprov, Totalt 180 fakturor konterade på kontogrupp 61, 64, 65, 70, 72, 74,75 samt 76. Delkontroller genomförs varje kvartal.	Upphandlingschef/avtalskontroller	Nämnd och kommunstyrelsen	12 = 4x3

2017-10-30

Nr	Rutin/process/ system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16=SxK*
7 Ny	Direktupphandling	Att krav på dokumentationsplikt för direktupphandlingar över 100 000 kronor uppfylls.	Finansiell förlust, brott mot lagstiftning och policy	Kontroll av fakturerade belopp överstigande 100 000 kronor upp till 500 000 kronor mot de direktupphandlingar som genomförts elektroniskt i TendSign.	Upphandlingschef/avtalskontroller	Nämnd och kommunstyrelsen	12 = 4x3
8	Representation, kurser och konferenser	Att gällande regelverk tillämpas vid representation, kurser och konferenser.	Förtroendeskada, brott mot lagstiftning, policy och riktlinjer.	Kontroll av att belopp, momsavdrag, uppgifter om syfte och deltagare överensstämmer med gällande regler. Kontrollen sker kvartalsvis genom stickprov.	Ekonomi- chef/Förvaltning	Nämnd och kommunstyrelsen	12 = 4x3
9 Ny	Löneprocessen Attest	Frånvaro och registrerad tid för timavlönade attesteras korrekt i lönesystemet.	Förtroendeskada, finansiellt, verksamhet	Kontroll att föregående månads inlagda frånvaro och registrerad tid för timavlönade är attesterad av chef i lönesystemet. 1 gång per månad dag efter sista attestdag. Uppgifter lämnas till respektive förvaltning kvartalsvis.	HR-chef/ lönechef	Nämnd och kommunstyrelsen	12 = 4x3
10	Statsbidrag och övriga bidrag	Att det finns dokumenterade och uppdaterade rutiner för ansökan av olika typer av stats-	Finansiell förlust, förtroendeskada.	Kontroll av att förteckning över möjliga bidrag att söka finns och att förteckningen är aktuell. (kon-	Förvaltning	Nämnd och kommunstyrelsen	9 = 3x3

2017-10-30

Nr	Rutin/process/ sy- stem	Kontrollmoment	Riskkate- gori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16=SxK*
		bidrag och övriga bidrag.		trollera vad som sökts?) Kontroll 2 gånger per år (maj och oktober).			
11	Introduktion <i>Ändrad lydelse</i>	Nya ledare deltar i det kommundemensamma introduktionsblocken.	Finansiell förlust, verksamhet.	Jämförelse av deltagarlistor mot nyanställda chefer i kommunen. Kontroll 1 gång per år (september)	HR-chef	Nämnd och kommunstyrelsen	9 =3x3
12	Rehabilitering <i>Ändrad lydelse</i> <i>Ändrat ansvarig från förvaltning till HR-chef</i>	Rehabiliteringsinsats görs vid upprepad korttidsfrånvaro.	Högre sjukfrånvaro, ohälsa, finansiell förlust.	Kontroll att en rehabiliteringsinsats gjorts för medarbetare som varit sjukskriven minst 4 gånger de senaste 12 månaderna. Kontroll 2 gånger per år (mars och september)	HR-chef	Nämnd och kommunstyrelsen	9 = 3x3
13	Arbetsmiljö <i>Ändrad lydelse</i>	Den årliga kartläggningen av arbetsmiljön är genomförd.	Brott mot AML/risk för ohälsa och olycksfall	Stickprov där dokumentationen "Riskbedömning och uppföljning" samlas in för 10 procent av enheterna/förvaltning, dock minst 3 enheter/förvaltning. Kontroll 1 gång per år (september).	HR-chef	Nämnd och kommunstyrelsen	9 = 3x3

2017-10-30

Nr	Rutin/process/ system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16=SxK*
14 ny	Personuppgiftsförteckning	Att aktuell personuppgiftsförteckning finns (årlig uppdatering).	Förtroendeskada, brott mot lagstiftning.	Kontroll av förteckning 1 gång per år (oktober).	Förvaltning	Nämnd och kommunstyrelsen	9 = 3x3

*Risk 1-16 grundar sig på genomförd risk- och väsentlighetsbedömning. Summan är beräknad genom att multiplicera sannolikheten och konsekvensen. Sannolikhet anger hur sannolikt det är att det finns eller kommer att uppstå brister i rutinen/processen. Konsekvens innebär hur mycket verksamhetens kvalitet, kostnad, förtroende eller resurser i övrigt påverkas, om brister i rutinen/processen finns eller uppstår.

Sannolikhetsnivåer för fel (risk för fel)

Osannolik = 1	Risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå
Mindre sannolik = 2	Risken är mycket liten att fel ska uppstå
Möjlig = 3	Det finns risk för att fel ska uppstå
Sannolik = 4	Det är mycket troligt att fel ska uppstå

Konsekvenser vid fel (väsentlighet). Påverkan på verksamheten/ kostnaden om fel uppstår:

Försumbar = 1	Är obetydlig för de olika intressenterna och kommunen
Lindrig = 2	Uppfattas som liten av såväl intressenter som kommun
Kännbar = 3	Uppfattas som besvärande för intressenter och kommun
Allvarlig = 4	Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa

Rutin/ process/ system	Kontrollmoment	Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rappor- teras till	Risk 1-16
Vad heter risken?	<i>Vilken kontroll/åtgärd måste finnas eller fungera för att motverka risken?</i>	<i>Vad innebär risken?</i>	<i>Hur kommer kontrollen att ske och ofta?</i>	<i>Vem är ansvarig?</i>	<i>Till vem rapporteras kontrollern a?</i>	<i>Vilket riskvärde är bedömt? Väsentlighet och risk</i>
Ekonomi						
Investering	Kostnader över basbeloppet ska bokföras rätt mellan drift och investering.	Ej rättvisande redovisning. Vi får högre kostnader under innevarande år.	Två uppföljningstillfäl- len under året.	Fastighets controller + ekonom	Nämnd	9
Delegations ordning	Att delegationsordning finns och att den är känd inom förvaltningen. Att delegationsbeslut anmäls till nämnden.	Skadat förtroende, obehörig beslutsfattare.	Två uppföljningstillfäl- len under året.	Nämndsekreter are	Nämnd	12
Uppföljning av uppdrag	Att en rutin finns och är känd.	Att uppdrag inte utförs eller rapporteras tillbaka.	Två uppföljningstillfäl- len under året.	Nämndsekreter are	Nämnd	9

Rutin/ process/ system	Kontrollmomen t	Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rappor- teras till	Risk 1-16
Vad heter risken?	<i>Vilken kontroll/åtgärd måste finnas eller fungera för att motverka risken?</i>	<i>Vad innebär risken?</i>	<i>Hur kommer kontrollen att ske och ofta?</i>	<i>Vem är ansvarig?</i>	<i>Till vem rapporteras kontrollern a?</i>	<i>Vilket riskvärde är bedömt? Väsentlighet och risk</i>
Delegations- beslut kvalitetssäkring	Att en rutin finns och är känd.	Felaktiga beslut då delegationen ligger hos respektive tjänsteman.	Oktober	Enhetschef+ Förbättrings- gruppen	Nämnd	3*2=6
Delegations- ordning myndighets- utövning enskild	Att en rutin finns och är känd.	Ärande inte kommer till nämnden.	Oktober	Enhetschef+ Förbättrings- gruppen	Nämnd	3*2=6

Mhn

Definitioner

Konsekvenser vid fel (väsentlighet). Påverkan på verksamheten/ kostnaden om fel uppstår:

Försumbar = 1	Är obetydlig för de olika intressenterna och kommunen
Lindrig = 2	Uppfattas som liten av såväl intressenter som kommun
Kännbar = 3	Uppfattas som besvärande för intressenter och kommun
Allvarlig = 4	Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa

Sannolikhetsnivåer för fel (risk för fel)

Osannolik = 1	Risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå
Mindre sannolik = 2	Risken är mycket liten att fel ska uppstå
Möjlig = 3	Det finns risk för att fel ska uppstå
Sannolik = 4	Det är mycket troligt att fel ska uppstå

Risk= konsekvens*sannolikhet

Konsekvens				
4- Allvarlig	4	8	12	16
3- Kännbar	3	6	9	12
2- Lindrig	2	4	6	8
1- Försumbar	1	2	3	4
Sannolikhet	1- Osannolik	2- Mindre sannolik	3- Möjlig	4- Sannolik

Referens
Anna Liljegren

Mottagare
Samhällsbyggnadsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppföljningsrapport av internkontrollplanen 2018

Förkortningar

Följande förkortningar med tillhörande betydelse har använts:

SBN – Samhällsbyggnadsnämnden

MHN – Miljö- och hälsoskyddsnämnden

KLF – Kommunledningsförvaltning

KF/KS – Kommunfullmäktige/kommunstyrelsen

HR – Human Resources

SAM – Systematisk arbetsmiljö

PuL – Personuppgiftslagen

GDPR – *General Data Protection Regulation*, d.v.s. den allmänna data-skyddsförordningen

APT – Arbetsplatsträff

KLASSA – ett verktyg för informationsklassning. Mer info om detta verktyg på följande länk:

<https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/informationssakerhet/klassinformativklassning.7558.html>

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden (SBN) och Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) godkänner uppföljningen enligt internkontrollplanen för 2018.

Sammanfattning

Vid sammanträdet den 23 oktober 2018 behandlade Samhällsbyggnadsnämnden en delrapport om nämndens beslutade kontrollpunkter för internkontrollen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden hade ingen delrapportering av internkontrollen på oktobernämnden.

Den genomförda internkontrollen består förutom av fjorton gemensamma kontrollpunkter från Kommunledningsförvaltning (KLF) dessutom av ytterligare tre (SBN) respektive två (MHN) egna kontrollpunkter som ingår i nämndernas beslutade internkontrollplan för 2018. Resultaten som presenteras här avser senaste kontrolltillfälle som jämförs med motsvarande

resultat vid tidigare kontrolltillfälle (som kan ha ägt rum bl.a. förra kvartalet eller förra året) samt med tillgängliga medelresultat för samtliga kvartal 2018. Notera dock att resultaten för de fjorton kontrollpunkterna redovisas här gemensamt för båda nämnder. Endast egna kontrollpunkter redovisas separat. För SBN är det *investering SBN* (området ekonomi), *delegationsordning SBN* och *uppföljning av uppdrag SBN* (området IT och administration). För MHN är det *delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN* och *delegations- och beslutskvalitetssäkring* (området IT och administration).

Internkontroll 2017 – Identifierade problem- och utvecklingspunkter samt föreslagna åtgärder och dess effekt

Internkontrollen från 2017 hänvisade att Samhällsbyggnadsförvaltning behövde se till att nya chefer behövde genomgå introduktionsutbildningen och vidare har samma internkontroll framhållit att kommunstyrelsen skulle ytterligare förankra rutinen för detta. Resultaten, som detta dokument presenterar, visar på att en förbättring har skett. Dock behövs fler åtgärder för att kunna säkerställa att alltfler chefer genomgår introduktionsutbildning till högre utsträckning.

Vidare har utvecklingsmöjligheter lyfts fram i följande kontrollpunkter: *representation, inköp och hyra av personbil, statsbidrag* (område ekonomi), *rehabilitering* och *arbetsmiljö* (område HR).

För *representation* föreslogs det att representationsfakturorna skulle skickas till Ekonomienheten för kontroll och sedan sändas åter till mottagaren. Årets internkontroll visar att det har blivit bättre på denna punkt vilket innebär att åtgärden kommer att vidare förankras för bättre resultat.

Gällande *inköp och hyra av personbil* föreslogs det att berörda parter skulle se till att den rådande rutinen håller. Denna kontrollpunkt finns dock inte med i 2018 års internkontroll.

För *statsbidrag* föreslogs det att den rådande rutinen skulle förankras vidare i verksamheten så att bättre resultat skulle förväntas i efterhand. Såsom resultaten i detta års internkontroll antyder så existerar redan en rutin som hålls uppdaterad av ansvariga, vilket innebär att denna rutin borde fortsättningsvis upprätthållas.

För *rehabilitering* föreslogs det att HR skulle fortsätta med att ge individuellt stöd till chefer samt att HR skulle genomföra stickkontroller i Adato för att säkerställa att åtgärder enligt rehabiliteringsprocessen genomförs. Resultaten för detta års internkontroll dock visar på att ingen

förbättring hade kunnat observerats. Förvisso finns en aktuell dokumenterad rutinbeskrivning men rutinen fungerar dock inte riktigt enligt beskrivning och således är i behov av utveckling och förankring.

Vad gäller *arbetsmiljö* föreslogs det att Samhällsbyggnadsförvaltningen skulle säkerställa att cheferna har kunskap om rådande rutiner samt förhåller sig till dem. Resultaten som finns för denna punkt i detta års internkontroll visar på denna punkt har blivit godkänd och således är det viktigt att se till att nuvarande arbetsprocesser upprätthålls för ytterligare bra resultat.

Kontrollpunkter från 2018 års internkontroll som kräver ytterligare åtgärd

Den kontrollpunkt som i första hand behöver prioriteras är *direktupphandling* (som ingår i området upphandling). Utvecklingsmöjligheter finns även inom följande kontrollpunkter: *representation, kurser och konferenser* (området ekonomi), *informationssäkerhet och personuppgiftsförteckning* (området IT och administration), *introduktion och rehabilitering* (området HR) samt *ramavtal med rangordning* (området upphandling). Även två av tre egna kontrollpunkter för SBN behöver utvecklas vidare: *investering SBN* (området ekonomi) och *uppföljning av uppdrag* (området IT och administration). Antalet projektgrupperna och förtäta möten med berörda kommer att utökas för att snabbare komma tillrätta inom de utvecklingsområden där resultaten behöver förbättras.

Internkontrollen bedrivs i projektform med ansvariga deltagare från verksamheterna. Utbildningar och information ska löpande utformas utifrån verksamheternas behov. Vidare workshops i de olika grupperna för att göra alla åtgärder som behövs kommer att fortsättningsvis hållas. Även rutinerna gällande samarbete och informationsutbyte med under de återkommande mötena med upphandlingsenheten kommer att förbättras för att kunna tidigare upptäcka och åtgärda de identifierade bristerna. Ekonomerna ska ihop med arbetsgruppen träffas återkommande för att se till att arbetet med representation går till på rätt sätt. Fakturorna ska kompletteras med underlag. En lathund som uppdateras kontinuerligt med konkreta exempel har nu getts.

Godkända kontrollpunkter från 2018 års internkontroll

Goda resultat har uppnåtts inom kontrollpunkterna *korthantering och statsbidrag och övriga bidrag* (området ekonomi), *rekrytering och lagefterlevnad, löneprocessen och attest och arbetsmiljö* (området HR) samt *upphandlingsform och ramavtal* (området upphandling). Även ett av tre egna kontrollpunkter för SBN, *delegationsordning SBN* (området IT och administration) och de båda egna kontrollpunkterna för MHN, *delegationsordning*,

myndighetsutövning enskild MHN och delegations – beslutskvalitetssäkring MHN (området IT och administration) har fått bra resultat.

Ärendet

Den interna kontrollen har syfte i att bidra till att säkra en effektiv förvaltning samt hindra att allvarliga fel och skador inom diverse arbetsmetoder inträffar. Nämnderna har ansvar för att utforma och organisera den interna kontrollen inom sina områden samt att finna system för effektivare uppföljning. Vidare har Kommunstyrelsen det övergripande ansvaret att se till att en god intern kontroll är implementerad och tillämpad inom respektive nämnd. Internkontrollen rapporteras sedan i samband med årsbokslutet. Kontrollpunkterna som ingår i internkontrollen för 2018 omfattar följande områdena: *ekonomi, IT och administration, HR och upphandling.*

Ekonomi

Ekonomiområdet omfattar fyra kontrollpunkter. Kontrollen visar att av dessa fyra är två punkter godkända och två andra punkter behöver utvecklas vidare. Utbildningar och återkommande avstämningsmöten per enhet inom området representation har hållits. Representationsfakturorna skickas till ekonomienheten för kontroll och åter till mottagaren för att främja lärande. Arbetet fortsätts med att kontakta respektive person när kompletteringar till representationsfakturan behövs. Även en lathund för hantering av oftast förekommande representationsfakturer har tagits fram och extra information på intranätet har publicerats. Statsbidragen har berörda enheterna kontroll över och rutinen uppdateras löpande vid behov. När det gäller investeringar på SBN har en översyn påbörjats för att få en ny tydligare struktur och bättre uppföljningar.

IT och administration

IT- och administrationsområdet omfattar sex kontrollpunkter. Tre utav de sex punkterna fungerar tillfredsställande. När det gäller informationssäkerhet och personuppgiftsförteckning har arbetet med att anpassa våra system enligt GDPR påbörjats. Detta arbete kommer med hjälp av en konsult fortsätta under 2019. En ny ansvarig har utsetts för uppföljning av uppdrag på SBN. Denna uppgift kommer en verksamhetscontroller att jobba med.

HR

HR-området omfattar fem kontrollpunkter. Tre av punkterna visar upp inga avvikelser. Två av punkterna ska förbättras. HR-kontrollpunkterna bygger på kontroller av Samhällsbyggnadsförvaltningen där miljöenheten ingår. Samhällsbyggnadsförvaltningen behöver se till att nya chefer går introduktionsutbildningen. En ny form av utbildningar kommer att tas fram. HR behöver förankra så att den nya rutinen fungerar. Ett nytt system för

rapportering av rehabiliteringsinsatser finns. Systemet har inte använts och därför kan inget sägas om rehabiliteringsinsatser är gjorda men inte har blivit dokumenterade. Förvaltningen har bra arbetssätt gällande rekrytering och den löneadministrativa processen. Även kartläggning av arbetsmiljö fungerar tillfredsställande.

Upphandling

Upphandlingsområdet omfattas av fyra kontrollpunkter, två av dem visar på ett gott resultat. Samtliga berörda fortsätter att arbeta ihop med upphandling i sina återkommande möten för att behålla det goda resultatet på de godkända kontrollpunkterna. Det finns utvecklingspotential vad gäller följsamhet av rangordningen, men nya vägar att jobba med direktupphandling behöver hittas då den konstant har fått dåliga resultat på de genomförda kontrollerna under året.

Källor till resultaten

De egna kontrollpunkterna kontrollerades på förvaltningen. Kontrollpunkterna som ingår i området upphandling har kontrollerats av Upphandlingsenheten på KLF. Vidare har kontrollpunkterna i området HR kontrollerats av HR-enheten på KLF. Även *informationssäkerhet* och *personuppgiftsförteckning* (området IT och administration) har gjorts av Administrationsenheten på SBF. Kontroll av punkterna *statsbidrag* och *övriga bidrag* samt *korthantering* har gjorts av ekonomerna på SBF. *Representation, kurser och konferenser* har kontrollerats av KLF.

Resultat av granskningen

Resultaten sammanfattas i en tabell (Tabell 1) med rött, gult och grönt. Grönt är kontrollpunkter som har bra resultat (3). Gult avser kontrollpunkter som är okej, men kan utvecklas (2). Rött avser kontrollpunkter där resultatet är mindre bra (1). De två senare kolumnerna i tabellen avser att illustrera jämförelsen mellan resultat som fås på senaste kontrolltillfälle och motsvarande resultat som fås på tidigare kontrolltillfälle, då det förekommer intresse för att följa utvecklingen på respektive kontrollpunkt.

Tabell 1: Senaste resultat (för tredje kvartalet 2018 alt. för hela 2018) i jämförelse med tidigare resultat med hänsyn till samtliga kontrollpunkter inom samtliga områden.

	Kontrollpunkter	Föregående resultat	Senaste resultat
Ekonomi			
	Korthantering	3	3
	Representation, kurser och konferenser	2	2
	Statsbidrag och övriga bidrag	3	3
Egen kontrollpunkt SBN	Investering SBN		2
IT och administration			
	Informationssäkerhet		2
	Personuppgiftsförteckning		2
Egen kontrollpunkt SBN	Delegationsordning SBN	3	3
Egen kontrollpunkt SBN	Uppföljning av uppdrag SBN	2	2
Egen kontrollpunkt MHN	Delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN		3
Egen kontrollpunkt MHN	Delegations - och beslutskvalitetssäkring MHN		3
HR			
	Rekrytering/lagefterlevnad	3	3
	Löneprocessen och attest		3
	Introduktion	1	2
	Rehabilitering	2	2
	Arbetsmiljö	2	3
Upphandling			
	Upphandlingsform	3	3
	Ramavtal med rangordning	1	2
	Direktupphandling	1	1
	Ramavtal	3	3

Notera dock att kontrollpunkterna genomförs med olika tidsfrekvenser. Detta innebär att följande punkter kontrolleras kvartalsvis (d.v.s. man jämför senaste resultat med motsvarande resultat från föregående kvartal): *korthantering, representation, statsbidrag* (området ekonomi), *direktupphandling, ramavtal, upphandlingsform* och *ramavtal med rangordning* (området upphandling). Vidare kontrolleras följande punkter årsvis (d.v.s. man jämför senaste resultat med motsvarande resultat från föregående år): *rekrytering/lagefterlevnad, introduktion, rehabilitering, arbetsmiljö, löneprocessen och attest* (området HR), *Informationssäkerhet, Personuppgiftsförteckning, Delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN* och *Delegations- och beslutskvalitetssäkring* (området IT och administration).

Värt att notera är att det finns ett undantag vad gäller tidsfrekvens för kontroll av följande punkter: *investering SBN* (området ekonomi), *delegationsordning SBN* samt *uppföljning av uppdrag SBN*, då de kontrolleras två gånger om året.

Gråmarkerade celler betyder att det inte finns resultat från tidigare period vilket beror på att kontrollpunkten är ny och inte har kontrollerats tidigare. Detta gäller kontrollpunkterna *Investering SBN* (området ekonomi), *Informationssäkerhet, Personuppgiftsförteckning, Delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN, Delegations- och beslutskvalitetssäkring* (området IT och administration) och *löneprocessen och attest* (området HR) som syns i Tabell 1.

Genomförd granskning av senaste resultat

Ekonomi

1. Korthantering

Kontrollpunkt: Att verksamheter som har korthantering har lämpliga och kända rutiner som följs.

Resultat: Inga kort att hantera just nu.

Åtgärd: Bevaka om förvaltningen skulle börja använda kort.

2. Representation, kurser och konferenser

Kontrollpunkt: Att verksamheter kostnadsför rätt belopp, momsavdrag samt att det finns uppgifter om syfte och deltagare.

Resultat: Kontroll av fakturor visar att fakturorna behöver kompletteras med information (syfte eller deltagarlista) eller har felaktigt momsavdrag. Alla fakturor går fortfarande inte genom Ekonomienheten för granskning trots att det är den rådande rutinen.

0 - 49 %	Underkänt
50 - 79 %	Okej, men i behov av förbättring
80 - 100 %	Godkänt

Tabell 2: Rådande resultatgränser för representation

Resultatet för tredje kvartalet ligger på 65 % mot föregående kvartalets 60 %, vilket ger snitt på året 60 % (med hänsyn till motsvarande resultat som fåtts vid ännu tidigare kontrolltillfällen) och således kan en liten förbättring av resultaten för denna punkt konstateras.

Åtgärd: Representationsfakturorna ska skickas till Ekonomienheten för kontroll och åter till mottagaren för att främja lärande. Löpande kontroller görs där den berörde får komplettera när informationen är bristfällig. En arbetsgrupp finns vars deltagare löpande utbildas för att sprida information vidare. Arbetsgruppen har haft två workshops under året och får löpande

stöd av Ekonomienheten. Även enhetscheferna har informerats under individuella genomgångar med ekonomen. Ekonomienheten har utöver arbetsgruppens insatser informerat respektive berörd person och bifogat en lathund.

3. Statsbidrag

Kontrollpunkt: Dokumenterade och uppdaterade rutiner ska finnas för olika typer av statsbidrag.

Resultat: En rutin finns som uppdateras av ansvariga. En bruttolista och en lista på sökta bidrag finns. Befattningar för bidragsansökningar är utsedda.

Åtgärd: Rutinen finns och följs.

4. Investering SBN

Kontrollpunkt: Det kontrolleras att kostnader som överstiger ett basbelopp bokförs som investeringar med ett lämpligt projektnummer.

Resultat: Det finns en rutin för kontrollpunkten. Det har gjorts stickprovskontroller (projekt 3225 Reinvesteringar Gata, 3226 Flottsbrovägen) som har visat att transaktionerna ligger korrekt konterade.

Åtgärd: Vid osäkerhet kontaktar verksamheterna ekonomerna för en korrekt bedömning om kostnaden ska belasta driften eller investeringar. Löpande kontroller kommer att göras för att kvalitetssäkra att transaktioner ligger korrekt konterade. Ekonomerna korrigerar konteringen om ett sådant behov uppstår i fortsättningen.

Det har tagits fram utbildningsmaterial och berörda kommer att utbildas under våren 2019.

Löpande information kommer att spridas under månatliga avstämningsmöten.

IT och administration

5. Informationssäkerhet

Kontrollpunkt: Att verksamhetssystem är informationssäkerhetsklassade enligt KLASSA, att det finns en förteckning över klassningen.

Resultat: En förteckning med aktuell status finns.

Åtgärd: Att kontrollpunkten finns med i nästa års internkontroll. Förvaltningen har en konsult inne som arbetar med att intervjua verksamheterna för att säkerställa att glappet mellan lagen och arbetssätt idag täcks. Kommunledningsförvaltning stödjer förvaltningen i metodstöd.

6. Personuppgiftsförteckning

Kontrollpunkt: Kontrollera att en aktuell personuppgiftsförteckning finns.

Resultat: Det finns ingen aktuell dokumenterad rutinbeskrivning, men en personuppgiftsförteckning finns och en ombudsman för GDPR - nya Dataskyddsförordningen (som ersätter PuL) finns.

Åtgärd: Att kontrollpunkten finns med i nästa års internkontroll med fokus på vad konsulten som arbetar med att intervjua verksamheterna hittar för glapp för att verksamheterna ska överlappa glappet. Förteckningen måste uppdateras årligen. Rutiner bör dokumenteras.

7. Delegationsordning SBN

Kontrollpunkt: Att delegationsordning finns och att den är känd inom förvaltningen.

Resultat: Det finns en reviderad delegationsordning och alla är väl insatta i den. Information om delegationsordningen har både spridits muntligt eller via mail. Genomgångar har gjorts av ansvarige enhetschef/verksamhetscontroller på APT eller på enhetsmöte.

Åtgärd: Rutinerna ska hållas levande och information uppdateras kontinuerligt.

8. Uppföljning av uppdrag SBN

Kontrollpunkt: Det ska finnas en rutin för uppföljning av uppdrag och den ska vara känd. Annars är risken att uppdrag inte utförs eller rapporteras tillbaka.

Resultat: Rutinerna är nu delvis dokumenterade, men information om rutinerna är klara för de som berörs. Excellistorna är lathundar/instruktioner vid varje ny lista.

Idag behandlas uppdragen i både LEX och Excel. Åtterrapporering sker i nämnden och i kommunstyrelsen/kommunfullmäktige sammantaget ca två gånger i månaden.

Åtgärd: När dokumentation av rutinerna är helt klar krävs det både en skriven och muntlig genomgång av den dokumenterade rutinen. Alla uppdrag är med, men det finns en risk för felaktig hantering på grund av att det finns tre listor, nämnd-, KF/KS-, Stratsys lista. Dessutom finns det risk för olika versioner. Det saknas idag även slutdatum. Beslut på avslut ska finnas inklusive diarienummer.

9. Delegationsordning myndighetsutövning enskild MHN

Kontrollpunkt: Det kontrolleras att en rutin finns och är känd så att ärenden kommer till nämnden.

Resultat: Rutinen för kontrollpunkten finns och är godkänd. Rutinen ligger i rutinarkivet under namnet Ru M 026 (E).

Åtgärd: Tillsynsteamet tar upp frågan på dagordningen en gång i veckan när ett ärende diskuteras.

10. Delegations – beslutskvalitetssäkring MHN

Kontrollpunkt: Det kontrolleras att en rutin finns och är känd så att inga felaktiga beslut fattas.

Resultat: Rutinen för kontrollpunkten finns och är godkänd. Rutinen ligger i rutinarkivet under namnet Ru M 086 (A).

Åtgärd: Tillsynsteamet tar upp frågan på dagordningen en gång i veckan när ett ärende diskuteras.

HR

11. Rekrytering/ lagefterlevnad

Kontrollpunkt: Att det finns en rutin för och att man gör utdrag ur belastningsregistret som diarieförs.

Resultat: Alla brister i dokumentationen är åtgärdade och registerutdrag skall göras enligt den rutin som finns när frågan blir aktuell. HR har inte några krav på registerkontroll inom yrkena på SBF just nu.

Åtgärd: Rutinen ska finnas med i introduktionen av nya chefer. Bevaka när punkten ska bli aktuell att kontrollera.

12. Löneprocessen och attest

För denna punkt har följande resultatgränser och dess tillhörande betydelser använts:

0 - 5: Godkänt
6 - 9: Okej, men i behov av förbättring
Minst 10: Underkänt

Tabell 3: Resultatgränserna i denna punkt med hänsyn till antalet oattesterade händelser efter påminnelse

Kontrollpunkt: Kontrollera att förgående månads inlagda frånvaro och registrerad tid för timavlönade är attesterad av chef i lönesystemet. Kontroll görs en gång per månad efter sista attestdag. Uppgifterna lämnas till respektive förvaltning kvartalsvis. Det finns inget resultat från förra året att jämföra med.

Resultat: Följsamhet till kontrollpunkten är bra. Rutin finns och följs. 10 av 11 attesttillfällen mellan januari och november var gröna, dvs. 91 % (mellan 0 och 5 oattesterade transaktioner efter påminnelse), 0 tillfällen gula (mellan 6 och 9 oattesterade transaktioner efter påminnelse) samt 1 av 11 tillfällen var röda, dvs. 9%. Aktuell dokumenterad rutin finns och fungerar enligt rutinbeskrivning.

Åtgärd: KLF:s Löneenheten kommer att fortsätta skicka information till HR på respektive förvaltning vilken i sin tur fortsätter att påminna berörda chefer om status gällande antal oattesterade transaktioner. Cheferna får en uppdatering/påminnelse varje månad avseende antal oattesterade

transaktioner direkt från Löneenheten.

13. Introduktion

Kontrollpunkten: Nya ledare deltar i det kommungemensamma introduktionspaketet.

En gång om året görs en jämförelse av deltagarlistor mot nyanställda chefer i kommunen. Kontrollen avser chefer som har anställts från och med januari 2016 till juni 2018. Chefer har två år på sig att gå samtliga introduktionsblock från och med anställningsdatum.

Resultat: Följsamhet till kontrollpunkten är okej. Aktuell dokumenterad rutinbeskrivning finns men rutinen fungerar inte enligt rutinbeskrivning och är inte förankrad i verksamheten – allt detta med hänsyn till det stickprov som gjorts på tre slumpmässigt valda chefer. Detta stickprov visade att ingen av de tre cheferna, som anställts mellan 2016-01-01 - 2018-06-30, har genomgått samtliga introblock. Vidare har ingen av de tre cheferna ej genomgått något introblock sedan anställningsdatum (0%), en av de tre cheferna har genomgått två eller fler introblock sedan anställningsdatum (33%) samt två av de tre cheferna har genomgått ett introblock sedan anställningsdatum (67%).

Något bättre resultat har kunnat observeras detta år jämfört med förra året.

Åtgärd: Från och med hösten 2018 har de obligatoriska introduktionsblocken ändrat form till att bli en heldagsutbildning med en busstur. Den nya utbildningsformen kommer att kontrolleras 2019 för att se över om fler genomgår utbildningen.

HR på förvaltningen behöver förankra den nya rutinen hos cheferna.

14. Rehabilitering

Kontrollpunkten: Rehabiliteringsutredning görs vid upprepad korttidsfrånvaro.

Resultat: Aktuell dokumenterad rutinbeskrivning finns men rutinen fungerar inte riktigt enligt rutinbeskrivning och är i behov av utveckling och förankring. Följsamhet till punkten är okej, men bör förbättras. Detta resultat är oförändrat sedan förra året.

Eftersom Adato inte har använts vid alla rehabiliteringsinsatser kan inget sägas om rehabiliteringsinsatserna är gjorda men inte har blivit dokumenterade i systemet eller på ett annat sätt. HR behöver följa upp

denna korttidsfrånvaro på chefs och individnivå för att säkerställa om processen följs eller inte.

Åtgärd: Under hösten 2018 startar pilotprojektet Arbetsmiljö och hälsa i fokus, som syftar till att minska korttidsfrånvaron. En rehabiliteringsledare från Hälsosupporten har bl.a. i uppgift att följa upp att rehabiliteringsinsatser sker, i syfte att stötta chefer i sitt systematiska rehabiliteringsarbete. HR fortsätter med individuellt stöd till chefer.

15. Arbetsmiljö

Kontrollpunkten: Den årliga kartläggningen av arbetsmiljön är genomförd. Stickprov gjordes på 10% av enheterna, dvs. tre av enheter. Enheterna har skickat samlad dokumentation och analys i form av årlig kartläggning- underlaget "Riskbedömning och uppföljning".

Resultat: Bra följsamhet till kontrollpunkten. Aktuell dokumenterad rutinbeskrivning finns och följs. Ett bättre resultat i år jämfört med föregående år.

Åtgärd:

Fortsätta kommunikationsinsatser med chefer.
Fortsätta med befintliga arbetsätt och rutiner.
Fortsätta utbildningsinsatser enligt sundarbetslivs arbetsmiljöutbildning.
Ett nytt incidentrapporteringssystem (KIA) för arbetsskador och tillbud har införts på hösten 2018. Systemet ska bli behjälplig i kartläggningen av arbetsmiljön på kommunen framöver.

Upphandling

Inom detta området gäller följande resultatgränserna samt dess tillhörande tolkningar:

0 - 75 %	Underkänt
76 - 94 %	Okej, men i behov av förbättring
95 - 100 %	Godkänt

Tabell 4: Rådande resultatgränser för området upphandling

Delkontroller avseende alla kontrollpunkter i detta område genomförs varje kvartal.

16. Upphandlingsform

Kontrollpunkten: Att direktupphandling inte sker när formaliserad upphandling krävs. Registeranalys.

Resultat: Enligt resultatet från upphandlingsenheten har även nu den perfekta följsamheten 100 % till kontrollpunkten uppnåtts (oförändrat mot förra kvartalets resultat) vilket ger snittresultat för året på 100% (med hänsyn till motsvarande resultat som fått vid ännu tidigare kontrolltillfällen).

Åtgärd: Enheterna ska fortsätta regelbundna möten med upphandlingsenheten för att hålla sig uppdaterade och behålla det goda resultatet.

17. Ramavtal med rangordning

Kontrollpunkten: Kontroll av att ramavtal för bemanning och underhåll med fastställd rangordning följs. Kontrollen sker mot fakturerade belopp/leverantör.

Resultat: Följsamhet till kontrollpunkten ligger på 83% (mot förra kvartalets resultat på 48%) vilket visar en viss förbättring och att utvecklingen går åt rätt håll. Detta ger dock tyvärr ett snitt på året på 53% (med hänsyn till motsvarande resultat som fått vid ännu tidigare kontrolltillfällen) vilket är inget bra. De enhetsvisa genomgångar såsom möten med upphandlingsenheten har gett resultat, men det krävs fortfarande åtgärder för att få ett godkänt resultat.

Åtgärd: Använd befintliga leverantörer med hänsyn till rangordningen. Om ramavtalsleverantör inte kan leverera och du behöver ta avsteg, redovisa detta till upphandlingsenheten. Rangordnad etta ska alltid tillfrågas först, detta behöver dokumenteras enligt rutinen. Medarbetarna behöver genomgå utbildning för att skaffa bättre förståelse för ramavtal med rangordning samt rådande arbetsmetoder på arbetsplatsen, vilket förvaltningen själv behöver säkerställa. En roll som arbetar med inköp är ett behov. Regelbundna avstämningsmöten med upphandlingsenheten föreslås för att kunna upptäcka samt åtgärda brister i god tid. Vidare ett digitalt inköpssystem är godkänt i kommunstyrelsen och kommer att införas som tros underlätta för berörda att kunna hantera inköpen på rätt sätt.

18. Direktupphandling

Kontrollpunkten: Kontroll att dokumentationsplikt uppfylls. Fakturerade belopp överstigande 100 000 kronor upp till 500 000 kronor mot de direktupphandlingar som genomförts elektroniskt i TendSign kollas upp. Registeranalys.

Resultat: Såsom kontrollen från upphandlingsenheten antyder har allvarliga avvikelser påträffats där följsamheten till kontrollpunkten ligger på 0% (oförändrat mot förra kvartalets resultat på 0 %). Detta ger ett snitt på året på 0% (med hänsyn till motsvarande resultat som fåtts vid ännu tidigare kontrolltillfällen). Själva rutinen finns och är inte i behov av utveckling, men den är inte förankrad och fungerar inte enligt rutinbeskrivning. Dokumentationsplikten brister då direktupphandling ska göras digitalt i TendSign.

Åtgärd:

Med tanke på vikten att av få ändring på detta behövs det en tydlig definition av vad som inte fungerar, d.v.s. om det handlar om allmän okunskap gällande direktupphandlingsprocessen eller hanteringsfel av TendSign. Oavsett behövs det en grundlig utbildning i båda delarna. Förvaltningen behöver säkerställa att det finns medarbetare som har genomgått utbildning och att tydliga rutiner finns för inköp som omfattas av direktupphandling. Regelbundna avstämningsmöten med upphandlingsenheten för att snabbare kunna upptäcka och åtgärda brister behöver bokas in. Upphandlingsenheten behöver samtidigt se över verksamhets specifika leverantörer och handla upp dem då behovet kommer att kvarstå. Avvikelser från inköp utanför ramavtal ska enbart göras då inte ramavtalade leverantörer inte kan leverera. Sådana avvikelser behöver meddelas upphandlingsenheten. Om inte ramavtalade leverantörer finns ska bedömning om inköpsvärdet göras och beroende på värde, ska direktupphandling göras eller med hjälp av annonserad upphandling. Ett digitalt inköpssystem är godkänt i kommunstyrelsen och kommer att införas. Detta skulle underlätta att göra rätt från början.

19. Ramavtal

Kontrollpunkten: Kontrollen att ramavtalen används. Stickprov på registeranalys av fakturor.

Resultat: Enligt resultatet från upphandlingsenheten ligger följsamheten till kontrollpunkten på 99 %, avvikelse på 1% (oförändrat mot förra kvartalets resultat på 99 %). Detta ger ett snitt på året på 99%.

Åtgärd: Mindre åtgärder för att använda befintliga ramavtal krävs. Använd befintliga leverantörer för de inköp som har gjorts under perioden januari – december 2018 hos felaktig leverantör. Om ramavtalsleverantör inte kan leverera redovisa detta till upphandling via angivelse i avtalsdatabasen.

Avslutning

I överlag tyder resultaten av internkontrollen 2018 på en positiv utveckling inom förvaltningen, då ingen försämring på någon punkt kan anmärkas, förbättringar på somliga punkter har däremot observerats samt att de goda resultaten från internkontrollen 2017 har hållit sig även i detta års internkontroll. Trots detta finns det vidare utvecklingsmöjligheter inom somliga punkter för att på sikt bidra till att möjliggöra en hållbar utveckling av arbeten inom förvaltningen.

Carina Molin
Förvaltningschef

Anna Liljegren
Ekonom

Bilagor:

- Bilaga 1.** Kommunstyrelsens internkontrollplan 2018
- Bilaga 2.** Samhällsbyggnadsnämnden tillägg till Internkontrollplan 2018
- Bilaga 3.** Miljö och hälsoskydds-nämnden tillägg till Internkontrollplan 2018
- Bilaga 4.** Internkontrollplan 2018 resultat av uppföljningsrapport av Internkontrollplanen för Samhällsbyggnadsförvaltning.

2019-03-11

5

Öppna nämndsammanträden mandatperioden 2019-2022

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträden ska, under mandatperioden, vara öppna för allmänheten med de begränsningar som framgår av kommunallagen.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2018-12-18, § 275, medge att nämnderna får ha öppna nämndsammanträden under mandatperioden 2018-2022. Undantag ska göras för ärenden som handlar om myndighetsutövning eller innehåller sekretessbelagda uppgifter.

2019-02-14

Referens
Karina Wallenius

Mottagare
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Öppna nämndsammanträden mandatperioden 2019-2022

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträden ska, under mandatperioden, vara öppna för allmänheten med de begränsningar som framgår av kommunallagen.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2018-12-18, § 275, medge att nämnderna får ha öppna nämndsammanträden under mandatperioden 2018-2022. Undantag ska göras för ärenden som handlar om myndighetsutövning eller innehåller sekretessbelagda uppgifter.

2019-03-11

6

Enhetschefen/miljöenheten informerar

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att nämnden tagit del av informationen.

Sammanfattning

Miljöchefen/medarbetare inom miljöenheten delger aktuell information till nämnden.

2019-03-11

7

Delegationslista

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att anteckna till protokollet att nämnden tagit del av delegationslistan 2019-01-22 – 2019-02-19.

2019-02-20

Delegationslista

2019-01-22—2019-02-19

Händelsedatum	Ärenderubrik/anteckning	DBM §	Handläggare	Dnr
2019-01-22	Föreläggande om försiktighetsmått för anmälningsskyldig verksamhet på fastigheten Gesällen 1	§ 2019-28	Markus Millegård	2018-1368
2019-01-23	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken på fastigheten Norrga 2:5	§ 2019-29	Jenny Dahlstedt	2018-1408
2019-01-23	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken på fastigheten Ensta 1:66	§ 2019-30	Jenny Dahlstedt	2018-1490
2019-01-24	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken på fastigheten Västra Bröta 3:2	§ 2019-31	Jenny Dahlstedt	2018-1412
2019-01-24	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken på fastigheten Riksten 8:1	§ 2019-32	Jenny Dahlstedt	2018-1505
2019-01-25	Årlig avgift för tillsyn enligt miljöbalken NCC Industry AB	§ 33 Maku- lerad § 2019-34	Anders Persson	2018-976
2019-01-28	Tillstånd för uppehåll i hämtning av hushållsavfall Näs By Sjövik 1	§ 2019-35	Sofia Sjöstedt	2019-152

2019-02-20

2019-01-29	Avgift för extra offentlig kontroll, Pascha Halal AB/Pizza Kolgrill	§ 2019-36	Katrin Rundén	2018-1492
2019-01-30	Årlig avgift för tillsyn enligt miljöbalken, Skincare by Isberg	§ 2019-37	Mikaela Dahlberg	2018-1173
2019-01-30	Kontrolltid och avgift för livsmedelskontroll, Lao Thai House i Sverige AB	§ 2019-38	Helena Skatt	2018-1494
2019-01-30	Registrering av livsmedelsanläggning, Lao Thai House i Sverige AB	§ 2019-39	Helena Skatt	2018-1494
2019-01-30	Beslut om att lämna klagomål utan åtgärd, störande rök på Murgrönsvägen 34	§ 2019-40	Elna Topac	2018-309
2019-02-01	Föreläggande om försiktighetsmått för anmälningspliktig verksamhet på fastigheten Gäststugan 1	§ 2019-41	Markus Millegård	2019-37
2019-02-01	Beslut om att avskriva ärende samt beslut om avgift för handläggning, Skanska Industrial Solutions AB	§ 2019-42	Markus Millegård	2018-1475
2019-02-04	Registrering av tidsbegränsad livsmedelsanläggning, Mandus Kök & Bar AB	§ 2019-43	Helena Skatt	2019-193

2019-02-20

2019-02-05	Miljösanktionsavgift för att ha använt växtskyddsmedel utan tillstånd, Grödinge Golfcenter AB	§ 2019-44	Izabella Hilmevall Janiec	2019-31
2019-02-05	Miljösanktionsavgift för bristfällig dokumentation i sprutjournal, Grödinge Golfcenter AB	§ 2019-45	Izabella Hilmevall Janiec	2019-31
2019-02-05	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken, G.H. Bästhästen HB	§ 2019-46	Mikaela Dahlberg	2018-1471
2019-02-05	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken, Salong Rivoli	§ 2019-47	Izabella Hilmevall Janiec	2018-1089
2019-02-05	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken, Alby Klippotek HB	§ 2019-48	Mikaela Dahlberg	2018-1321
2019-02-06	Registrering av livsmedelsanläggning, Coop Butiker & Stormarknader AB	§ 2019-49	Tobias Karlsson	2019-143
2019-02-06	Kontrolltid och avgift för livsmedelskontroll, Coop Butiker & Stormarknader AB	§ 2019-50	Tobias Karlsson	2019-143
2019-02-08	Beslut om försiktighetsmått vid borrning av energibrunn på fastigheten Åvinge 7:1	§ 2019-51	Katrin Rundén	2019-190
2019-02-08	Avgift för extra offentlig kontroll, Hammerstaskolan	§ 2019-52	Helena Skatt	2018-371

2019-02-20

2019-02-13	Avgift för tillsyn av folkölsförsäljning, Coop Butiker & Stormarknader	§ 2019-53	Tobias Karlsson	2019-145
2019-02-13	Avgift för tillsyn av tobaksförsäljning, Coop Butiker & Stormarknader	§ 2019-54	Tobias Karlsson	2019-145
2019-02-14	Beslut om föreläggande, bageri surÅdeg sales & logistik	§ 2019-55	Katrin Rundén	2019-150
2019-02-14	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken, Bostadsrättsföreningen Tumba Torg	§ 2019-56	Mikaela Dahlberg	2019-30
2019-02-15	Avgift för tillsyn, Knutsholmen AB/Ica Kvantum Tumba	§ 2019-57	Jonatan Nyberg	2018-1474
2019-02-18	Tillstånd att inrätta en avloppsanläggning på fastigheten Vretaberg 1:1 med adress Vretaberg 17	§ 2019-58	Matilda Hermansson	2018-933
2019-02-18	Registrering av livsmedelsanläggning, Tumba Substore AB/Subway Tumba	§ 2019-59	Helena Skatt	2019-272
2019-02-18	Kontrolltid och avgift för livsmedelskontroll, Tumba Substore AB/Subway Tumba	§ 2019-60	Helena Skatt	2019-272
2019-02-18	Tillstånd att inrätta bergvärmepumpsanläggning inom vattenskyddsområde för grundvattentäkt på fastigheten Kaskelotten 2	§ 2019-61	Katrin Rundén	2019-201

2019-02-20

2019-02-18	Beslut gällande anmälan om efterbehandling av förorenad mark på fastigheten Idun 6	§ 2019-62	Anders Persson	2019-65
2019-02-18	Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken, Galaxy House Aktiebolag	§ 2019-63	Matilda Hermansson	2017-967
2019-02-19	Tillstånd för uppehåll i hämtning av hushållsavfall på fastigheten Tullinge 21:291	§ 2019-64	Sofia Sjöstedt	2019-183
2019-02-19	Beslut gällande anmälan om miljöfarlig verksamhet, Movator AB (att försiktighetsmått ska vidtas)	§ 2019-65	Anders Persson	2019-180

2019-03-11

8

Anmälningssärenden

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tagit del av nedanstående handlingar.

Handlingar

Omvärldsanalys, Planeringsförutsättningar 2020-2023, Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Kompetensförsörjningsplan, Samhällsbyggnadsförvaltningen 2020-2023 (sbf/2018:466).

Miljö- och hälsoskyddsnämndens svar 2019-02-27 på: Remiss – Förslag till detaljplan för Harbro Backe, Botkyrka kommun (MHN/2019:5).

DET HÄR ÄR BOTKYRKA

Omvärldsanalys

Planeringsförutsättningar 2020-2023
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Medskick till nämnden.....	3
3. Bostadsbyggande, marknadsinvesteringar och befolkningstillväxt.....	4
3.1 Förutsättningar för bostadsbyggande.....	4
3.2 Marknadens investeringsvilja.....	4
3.3 Bostadsmarknaden.....	4
4. Klimatsmart samhälle och en levande natur.....	5
4.1 Kommunens klimatstrategi.....	5
4.2 Hållbar konsumtion.....	6
4.3 Botkyrkas blå och gröna värden.....	6
5. Öppenhet och deltagande.....	6
5.1 Aktiva Botkyrkabor i samhällsbyggnadsprocesserna.....	6
5.2 Tillgänglig information.....	7
6. Digital utveckling.....	7
6.1 Digitala verksamheter.....	7
7. Interna faktorer.....	8
7.1 Projektmodellen.....	8
7.2 Fortsatt rekryteringsfokus.....	8
7.3 Egen regi eller externa aktörer.....	9
7.4 Underhåll av befintlig infrastruktur.....	9
7.5 Driftkostnader för utemiljö.....	9

1. Inledning

Utifrån den kommunövergripande omvärldsanalysen, de stadsdelsvisa analyserna, strategin för ett jämlikt Botkyrka och tjänstemännens omvärldsbevakningar har samhällsbyggnadsförvaltningen tagit fram en verksamhetsspecifik omvärldsanalys för perioden 2020 - 2023. Syftet med analysen är att identifiera externa och interna faktorer som beräknas påverka förvaltningens verksamheter under den angivna tidsperioden, men även mer långsiktigt. Genom att i ett tidigt skede identifiera framtida utmaningar kommer samhällsbyggnadsförvaltningen att vara bättre rustad för att möta morgondagen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens omvärldsanalys berör främst medborgarprocessen ”Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna”.

2. Medskick till nämnden

- Den övergripande utvecklingen globalt, i landet och i regionen under senaste året gör att förutsättningarna förändras snabbt och ställer krav på en anpassningsbar organisation.
- En satsning på effektivisering och digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen är nödvändig, och skapar även värde för kommunens medborgare och näringsliv. Inledningsvis innebär digitaliseringen en relativt kostsam investering, men på sikt kommer denna typ av utveckling bli mycket värdefull.
- Det finns en uppdämd efterfrågan på bostäder i Botkyrka som är större än vad de senaste årens bebyggelsetakt motsvarar och intresset från exploatörer är stort.
- Utökat bostadsbyggande leder även till fler allmänna platser, gator och parker som kräver drift och underhåll. Ökade driftkostnader för utemiljö är därför att vänta.
- För att klara av den höga takten i bostadsbyggandet kommer förvaltningen att behöva satsa mycket på att rekrytera och behålla kompetent personal som krävs inom samhällsbyggnadsprocessen.
- Klimatfrågan är en av landets mest akuta utmaningar. Genom att arbeta enhets- och förvaltningsöverskridande kommer samhällsbyggnadsförvaltningen tillsammans med tekniska förvaltningen att samordna och driva klimatfrågorna för ett hållbart Botkyrka.
- Höjda statliga krav inom miljöområdet kommer att innebära ökade tillsynsresurser från kommunen.

3. Bostadsbyggande, marknadsinvesteringar och befolkningstillväxt

3.1. Förutsättningar för bostadsbyggande

Det finns en uppdämd efterfrågan på bostäder i Botkyrka som är större än vad de senaste årens bebyggelsestakt motsvarar. För att möjliggöra en fortsatt och ökande tillväxt samt ytterligare förbättra kommuninvånarnas möjligheter att göra bostadskarriär, har kommunen satt ett mål att skapa förutsättningar för att 1 000 nya bostäder ska byggas varje år fram till år 2024. Förvaltningens uppgift är att göra detta möjligt genom att ha en aktiv dialog med marknadens aktörer, för att styra exploateringsprojekten mot bästa möjliga bostadsmix. För kommunen är det viktigt att ta fram nya detaljplaner i jämn takt, fokusera på exploatörer med god genomförandeförmåga och bostadsprojekt med god genomförbarhet.

3.2. Marknadens investeringsvilja

Investeringsviljan från marknaden har aldrig tidigare varit så stor som nu i Botkyrka. Aldrig har så många exploatörer och investerare vänt sig till kommunen för att investera i fastigheter (inte minst välfärdsfastigheter), bostadsproduktion eller verksamhetsetableringar. Även volymen fastighetstransaktioner mellan marknadsaktörer har tilltagit markant de senaste åren. Det finns bland annat ett stort intresse från marknaden att investera i miljonprogramsområdena i kommunens norra stadsdelar som har stora potentialer med såväl utrymme för förtätning och nyexploatering, god kollektivtrafik och stadsnära natur. Betydande infrastruktursatsningar och en långvarig bostadsbrist i regionen är två faktorer som har medfört en starkare marknad, en snabbare värdeutveckling för fastigheter och en bättre investeringslönsamhet i kommunen.

3.3. Bostadsmarknaden

Det förändrade läget på bostadsmarknaden har uppmärksammats i media under det senaste året. Den omfattning bostadsexploateringsprojekt som ett antal kommuner har beslutat om, har medfört ett betydande överutbud av bostäder, vilket har lett till att investerare har dragit sig ur såväl projekt som investeringar. I Botkyrka finns inte något överutbud av bostäder och planeras inte heller. För att vidmakthålla en jämn bostadsproduktion och en oförändrat hög eller tilltagande investeringsvilja från marknaden är det helt avgörande att kommunen inte skapar ett överutbud av bostäder, vare sig nominellt, geografiskt eller för vissa bostadstyper. Kommunen befinner sig i ett nytt marknadsekonomiskt läge och i ett tillväxtskede där marknadens aktörer nyligen har blivit varse om den goda lönsamheten i investeringar i Botkyrka.

Förändrade amorteringskrav har påverkat den möjliga efterfrågan på bostäder. Bankerna/finansinstituten har i sina bostadsfinansieringskalkyler infört antaganden om att låntagare ska klara räntenivåer på 7-8 % och därefter ha en rimlig disponibel inkomst. Kommunen har stora möjligheter att mildra effekterna av dessa ändringar genom en aktiv bostadspolitik. De förändrade finansieringsförutsättningarna för presumtiva bostadsköpare har medfört att de flesta bostadsinvesterar har skiftat fokus från bostads- och äganderätter till hyresrätter med en särskild preferens för små lägenheter. Byggbranschen och fastighetsinvesterar har en tendens att snabbt ställa om sina affärsstrategier vid bostadspolitiska beslut eller ändrade finansieringsförutsättningar i syfte att optimera sin lönsamhet och minimera sin ekonomiska risk. Kommunen behöver inte vara lika följsam utan behöver istället vara långsiktig. Kommunen har stora påverkansmöjligheter och en avgörande roll i dialogen med marknaden, vilket förutsätter såväl särskild kompetens som resurser.

Exploateringen i Tumba centrum har inte startats enligt den bedömda tidsplanen. Efter några års samtal har centrumägaren ännu inte fattat ett investeringsbeslut och inget tyder på att så kommer att ske de närmaste åren. Kommunen behöver analysera och avgöra hur man skapar nödvändiga förutsättningar för önskad centrumutveckling.

I det centrala Tullinge arbetar nu kommunen med att ta fram ett detaljplaneprogram för att kartlägga förutsättningarna och skapa möjlighet för tillväxt och utveckling. Huddinge kommuns stora satsning i Flemingsberg förväntas sprida sig till Botkyrka och ge ytterligare kraft åt utvecklingen i Tullinge. Etapp 1 av förbifart Tullinge mellan Flemingsberg och Riksten kommer att påbörjas av Trafikverket under hösten 2019.

I de 12 detaljplaner som vann laga kraft under 2018 finns sammantaget byggrätter för cirka 995 nya bostäder. Av dessa är Tumba skog den enskilt största och omfattar 550 bostäder. I de cirka 60 detaljplaner som pågår just nu i kommunen finns totalt cirka 6 000 bostäder. Det ökade bostadsbyggandet genererar också en ökning av antalet skolor, förskolor, äldreboenden och annan kommunal service. För en effektiv och ändamålsenlig planering av kommunal service är det av stor vikt att plan- och exploateringsprocesserna samordnas med stödprocessen lokalförsörjning. Nya bostäder genererar också nya gator, torg och parker som ska anläggas och sedan underhållas och skötas. De nya anläggningarna ger ökade driftkostnader för kommunen.

Trots en fortsatt god konjunktur i Sverige faller investeringarna för husbyggnad under 2019. Behovet av investeringar är dock fortsatt högt, men en orolig omvärld och det politiska läget kan bidra till att investeringsbeslut blir senarelagda. Bedömningen är dock att det finns god anledning att fortsätta att planera för att ha en god planberedskap inför nästa uppgång i byggkonjunkturen. Det är ett bra tillfälle att ägna tid och kraft åt att kartlägga planeringsförutsättningarna och ta fram underlag i form av detaljplaneprogram. Detta kostar dock pengar och medel behöver avsättas för tidiga skeden, såsom exempelvis programarbete.

4. Klimatsmart samhälle och en levande natur

4.1. Kommunens klimatstrategi

I takt med att konsekvenserna av ett mer extremt klimat syns i form av ökade skyfall, stigande havsnivåer, regelbundna värmeböljor, torka med mera kommer påfrestningarna på samhället att öka i form av bland annat ökade kostnader. Tidigare erfarenheter har visat att kostnader för åtgärder ofta överskattas på förhand samtidigt som kostnaderna för passivitet ofta underskattas. Det finns också risk för ökade flyktingströmmar på grund av att det blir allt svårare att leva i en del livsmiljöer i de varmare delarna av världen. Botkyrkas klimatstrategi med mål om en klimatneutral organisation 2025, en fossilbränslefri kommun 2030, och en klimatneutral kommun 2045, samt krav på att kommunen ska anpassas till ett förändrat klimat, ställer stora krav på förvaltningen. Arbetet är igång, men behöver förstärkas.

Hållbart resande, upphandling, hållbar samhällsplanering, hållbart byggande och energiförsörjning är alla frågor som ryms inom samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhetsområde men även hos tekniska förvaltningen och Botkyrkabyggen. För att, i enlighet med medborgarprocessen En god och trygg livsmiljö för botkyrkaborna, samordna och driva klimatfrågorna planerar förvaltningen, i samarbete med tekniska förvaltningen och Botkyrkabyggen, att starta ett arbetssätt som blir

enhets- och förvaltningsövergripande. Botkyrka kommun har ett gott rykte i omvärlden för sitt miljö- och klimatarbete. Det har också belönats med flera utmärkelser och priser genom åren. Det är viktigt att det arbetet tillåts fortsätta och utvecklas.

4.2. Hållbar konsumtion

Att låna, byta och dela i stället för att äga är en starkt växande trend på många områden, så även inom samhällsbyggnadsområdet. Det kan handla om allt från samåkning, transport- och leveranstjänster, hyra cykel och att byta semesterboende med någon annan. Trenden bland unga att dela med andra och den digitala utvecklingen som gör de olika tjänsterna möjliga, är viktiga faktorer för en hållbar utveckling och kommer sannolikt påverka samhällsplaneringen framöver. I dagsläget är det främst inom persontransporter som vi ser förändring, vilket exempelvis påverkar hur vi planerar med parkeringstal för bilar och cyklar vid nybyggnation. Även tillväxten när det gäller elbilar påverkar planeringen.

4.3. Botkyrkas blå och gröna värden

Enligt EU-direktiv ska miljö kvalitetsnormer för vatten vara uppfyllda 2021. Kommunen har som mål att uppfylla detta. Till grund ligger Botkyrkas Blå värden, vattenprogrammet, vars mål är att skapa förutsättningar för naturliga ekosystem, tillgodose Botkyrkabornas behov av vatten och skapa goda förutsättningar för rekreation. Det berör allt kommunalt arbete med vatten, såsom vatten och avlopp, tillsyn och fysisk planering. Programmet är kopplat till ett åtgärdsprogram med åtgärder som behöver göras för att säkra vattenkvaliteten. Kommunen har också en vattenförsörjningsplan, för att säkra Botkyrkabornas behov av vatten. Även efter 2021 förväntas ett intensifierat arbete för att följa miljö kvalitetsnormerna och säkra kommunmedborgarnas behov av dricksvatten förväntas fortsätta. År 2022 startar nästa vattenförvaltningscykel, och de vattenförekomster som inte uppnått god status, ska då åtgärdas så att god status uppnås 2027.

I länets kulturlandskap sker den snabbaste förlusten av arter. Artdatabanken gjorde nyligen en beskrivning av trenderna för ett antal arter och naturtyper. Många dagfjärilar och landlevande skalbaggar uppvisar nu så kraftiga minskningar att regional eller nationell utrotning hotar flera arter. Flera kommuner i länet har börjat tillämpa den regionalt utvecklade metoden för framtagande av biotopdatabas och biotopkarta. Biotopkarta över Botkyrka kommuns tätortsnära delar är planerad att tas fram i samband med upprättandet av en grönstrukturplan över kommunen under 2019-2020.

I dagens samhälle sker en mer diffus spridning av oönskade kemikalier via produkter vi använder, som så småningom kommer till mark, luft eller vatten och i sin tur in i levande organismer. Under kommande år väntas från statligt håll fördjupad miljöövervakning av högfluorerade miljögifter (s.k. PFAS) och av växtskyddsmedel i vatten, nationell begränsning av plastpartiklar till vatten och fortsatt kartläggning av farliga ämnen. Höjda statliga krav kommer att innebära mer tillsynsresurser från kommunen.

5. Öppenhet och deltagande

5.1. Aktiva Botkyrkabor i samhällsbyggnadsprocesserna

Medborgarnas vilja att delta i och påverka de kommunala processerna ökar. Detta märks överlag, men inte minst inom samhällsbyggnadsområdet, där intresset är stort för den egna närmiljön. Detta

ställer stora och växande krav på förvaltningen att informera och involvera Botkyrkaborna i samhällsbyggnadsprocessens olika delar. Kommunen har också höga ambitioner i detta avseende. Förvaltningen utreder till exempel möjligheterna att visualisera detaljplaner i 3D-format.

Att ta emot det ständigt ökande antal samtal, synpunkter och felanmälningar som kommer med en växande befolkning och ökad tillgänglighet ställer krav på tillräcklig bemanning för god service och god arbetsmiljö. Det kräver också fortsatt utveckling av stödfunktioner, som Medborgarcenter och ärendehanteringssystem.

5.2. Tillgängliggörande av information

En allt tydligare trend är att offentligt producerade data ska göras fritt tillgängliga i samhället som öppna data. Denna trend understöds av bland annat PSI-direktivet, regeringens strategi för en digitalt samverkande statsförvaltning och SKL:s nationella strategi för e-samhället.

Grundläggande geografisk information är offentlig information som av många förväntas vara öppna data och som många samhällsfunktioner, offentliga som privata, skulle tjäna på om den var öppen och fri att använda. Även om vinsten för samhället totalt sett blir stor så kommer ett öppnande av geografisk information i det korta perspektivet att kosta pengar genom förlorade intäkter. Det blir även ökade kostnader för harmonisering, tjänster, informationsinsatser etc. Framtida krav på öppna geografiska data kan leda till ett intäktsbortfall framöver för förvaltningens kart- och mätverksamhet.

6. Digital utveckling

6.1. Digitala verksamheter

En satsning på en digitalisering av samhällsbyggnadsförvaltningens verksamheter är nödvändig av flera skäl. Att få arbeta med moderna verktyg, effektiva arbetssätt och att använda tiden till rätt saker skapar värde för kommunens medborgare och näringsliv genom att vi kan behålla kompetenta medarbetare och rekrytera nya. En modern kommun med service i toppklass är nyckeln också för att attrahera nya kommuninvånare och företag att etablera sig i kommunen.

För att digitaliseringen skall fylla den funktion medborgarna efterfrågar krävs det moderna, säkra och fungerande IT-system i botten som kan kommunicera och utbyta information med varandra. Den information som flödar mellan systemen behöver struktureras och omarbetas för att uppnå de krav som ställs. Inledningsvis innebär digitaliseringen en relativt kostsam investering, men är ett effektiviseringsarbete som på sikt kommer att återbetala sig.

En nytta med en digitaliserad verksamhet kan leda till att kommunens klimatmål om att organisationen ska vara klimatneutral senast år 2025 kan uppnås. Att inte behöva resa till arbetet för att få tillgång till handlingar innebär att vårt resande kan minska och med det koldioxidutsläppen.

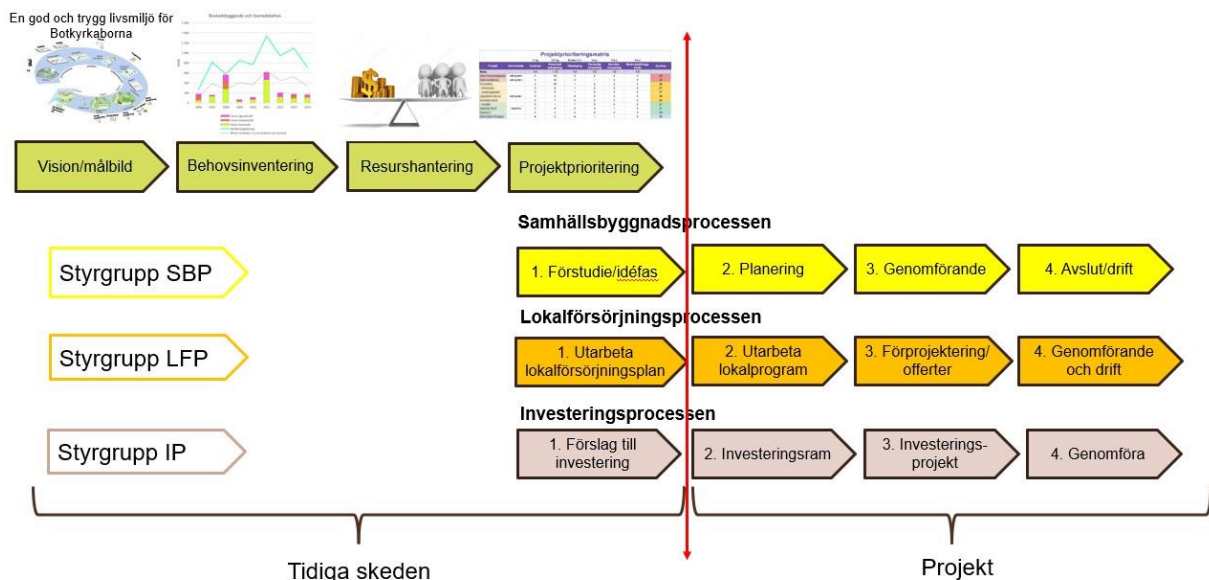
Det finns ett antal regeringsuppdrag som ska leda till en effektiv samhällsbyggnadsprocess genom digitalisering. Lantmäteriet har av regeringen fått uppdrag att verka för en digital samhällsbyggnadsprocess. Under kommande år ligger fokus bland annat på informationsförsörjningen kring detaljplaneprocessen. Bland insatserna som genom lagkrav ska

genomföras nämns digitalisering av detaljplaner och översiktsplaner som senare ska tillgängliggöras via en nationell geodataplattform.

7. Interna faktorer

7.1. Projektmodellen

För att skapa en mer anpassningsbar och processororienterad organisation kommer samhällsbyggnadsförvaltningen inom ramen för medborgarprocessen ”Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna” att applicera Botkyrkas projektmodell på hela samhällsbyggnadsförvaltningen. Projektmodellen kommer att integreras och hantera samtliga projekt och investeringsprojekt inom förvaltningen, vilka kommer att vävas samman med medborgarprocessen på ett tydligare sätt. Vi behöver se helheten av samhällsbyggnadsprocessen, lokalförsörjningsprocessen och investeringsprocessen för att effektivisera och säkerställa att vi gemensamt arbetar med de mest prioriterade uppdragen/besluten. Styrgruppen för samhällsbyggnadsprocessen kommer att följa upp projektmål och statusrapporter och vi kommer i så god tid som möjligt kunna lotsa projekt med oförutsedda händelser.

7.2. Fortsatt rekryteringsfokus

Rekryteringsläget för kommunen och regionen/riket är mycket svårt. Kommunerna kommer även fortsättningsvis att konkurrera om kvalificerad kompetens inom samhällsbyggnadssektorn. Botkyrka behöver bli en attraktiv arbetsgivare för att kunna konkurrera med andra arbetsgivare. Vår nu anställda personal måste också kompetensutvecklas inom de områden där kompetens saknas, men det är lika viktigt att förvaltningen kan konkurrera med annat än bara löner för att kunna anställa erfaren personal. För att klara av den höga takten i bostadsbyggandet kommer förvaltningen att behöva satsa mycket på att rekrytera och behålla kompetent personal som krävs inom samhällsbyggnadsprocessen.

De mest svårrekryterade kompetensområdena är inom bygglov, landskapsarkitekter, trafikplanerare samt mark- och exploateringsingenjörer. Lönefrågan är inte det enda verktyget för

att rekrytera och behålla personal – det gäller också att ge personalen förutsättningar för att kunna göra ett bra jobb genom exempelvis attraktiva uppdrag och behövliga stödfunktioner. Förvaltningen har tagit fram en kompetensförsörjningsplan.

7.3. Egen regi eller externa aktörer

Det går trender i huruvida kommunerna har interna organisationer för eget utförande av exempelvis grönyteskötsel och renhållning. Det finns både för- och nackdelar med en intern egen regiverksamhet. Under de senaste åren har trenden gått emot att lägga över en större del av utförandet på externa aktörer. Detta kräver å ena sidan en högre kompetens för planering, kravställande och uppföljning, som å andra sidan har lett till lägre kostnader för utförandet.

Avtalen som tecknas med extern aktör efter en upphandling i konkurrens har också utvecklats till att kunna innehålla sociala åtaganden, som exempelvis att erbjuda kommunmedborgare som står utanför arbetsmarknaden en praktikplats eller en anställning inom det upphandlade uppdraget. Det finns flera goda exempel där arbetssökande medborgare har fått in en fot på arbetsmarknaden genom denna typ av upphandling, vilket lett till egenförsörjning.

7.4. Underhåll av befintlig infrastruktur

Kommunen har ett visst eftersatt underhåll vad gäller kommunens gator, gång- och cykelvägar, parker och torg. Inventeringar visar på ett stort underhållsbehov. Mot bakgrund av detta har bland annat ett parkutvecklingsprogram antagits politiskt. Parkprogrammet har beviljats investeringsmedel och genomförs enligt beslutad tidplan.

I stort sätt alla broar och tunnelkonstruktioner och många gator har passerat en ålder om 40 år och är i behov av underhållsåtgärder. Det planerade underhållet har historiskt varit lågt jämfört med det faktiska behovet, för att kunna bibehålla en trygg och attraktiv offentlig miljö. Detta återspeglas också i ett ökat antal felanmälningar, synpunkter och trafikskadeärenden. Med en krympande budget för samhällsbyggnadsnämndens driftverksamhet finns risk att den redan dåliga statusen på kommunens anläggningar försämras ytterligare. För kommande utbyggnad av ny infrastruktur i kommunen är det av vikt att drift- och underhållsbudgeten kompenseras för volymökningen för att i sin tur skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna.

7.5. Driftkostnader för utemiljö

Genom kommunens tillväxtmål om 1 000 nya bostäder per år fram till år 2024, förutsättningar för totalt 8 000 bostäder, så kommer kostnaden för grönyteskötsel, renhållning och vinterväghållning att öka betydande. Detta är kostnader som inte avtar eller minskar över tid.

Vid en jämförelse med andra kommuner i länet, har Botkyrka en relativt låg budgetnivå för skötsel av utemiljön sett till kronor per kvadratmeter. En ökande volym och med en volymkompensation som inte motsvarar den faktiska kostnadsutvecklingen får konsekvenser för medborgarnas trygghetsupplevelse, vilket är i motsatt riktning mot uppsatta mål.

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Kompetensförsörjningsplan

Samhällsbyggnadsförvaltningen 2020 - 2023

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: sbf/2018:466
Dokumentet är beslutat av: Samhällsbyggnadsnämnden
Dokumentet beslutades den: skriv datum så här xx månad 20xx
Dokumentet gäller för: Samhällsbyggnadsnämnden
Dokumentet gäller till den: December 2019

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Dokumentet ersätter:

Dokumentansvarig är: skriv namn på funktion eller politiskt organ

För revidering av dokumentet ansvarar: skriv namn på funktion eller politiskt organ

För uppföljning av dokumentet ansvarar: skriv namnet på funktion eller politiskt organ

Relaterade dokument:

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Tidplan – kompetensförsörjningsplan - mål och budget	4
3. Mål för kompetensförsörjning Botkyrka kommun, utdrag ur ”Mål och budget 2018 med flerårsplan 2019 - 2021”	5
3.1 Politisk inriktning	5
3.2 Målområde 7 - Effektiv organisation	6
4. Omvärldsanalys i relation till förvaltningens verksamhet	7
4.1 Arbetsmarknad	7
4.2 Demografi	8
4.3 Politiska beslut	8
4.4 Digitalisering	9
5. Nuläge och analys av framtida behov	9
5.1 Attrahera/rekrytera	9
5.2 Kompetens	10
5.3 Arbetsmiljö (fysisk, social, organisatorisk)	11
5.4 Avslut/pensionsavgångar	13
5.5 Extratjänster	13
5.6 Återrapportering kompetensförsörjning, beviljade medel utöver ram 2018 (<i>Dnr KS/2018:451</i>)	13
5.7 Kompetensförsörjning - beviljade medel över ram 2019 – 2022 (<i>Dnr KS/2018:311</i>)	13
5.8 Statliga bidrag	14
6. Insatser utifrån identifierade behov	14
6.1 Attrahera/rekrytera	14
6.2 Kompetens	14
6.3 Arbetsmiljö	14
6.4 Avslut/pensionsavgångar	14
6.5 Kompetensförsörjning, behov utöver budgetram	15
7. Lönebildning	15
7.1 Nuläge och analys av framtida behov	15
7.2 Återrapportering lönebildning/satsningar, beviljade medel utöver ram 2018 (<i>Dnr KS2017:497</i>)	15
7.3 Lönebildning/satsningar, beviljade medel utöver ram 2019 (<i>Dnr KS/2018:313</i>)	15
7.4 Statliga bidrag, löner	16
7.5 Insatser utifrån definierade behov - lönebildning/satsningar	16
7.6 Lönebildning/satsningar, behov utöver budgetram år 2020	16
8. Önskvärda kommunövergripande insatser	16

1. Inledning

Kommunstyrelsen har (KS § 202, 2017-10-09 KS/2016:364) beslutat om en årlig kompetensförsörjningsplanering som en del av mål- och budgetprocessen.

Tidigare har extra medel för kompetensutveckling (kompetensfonden) och lönesatsningar beslutats efter att ordinarie budget beslutats och fördelats till nämnderna. För att kunna bedöma behoven av såväl kompetensutveckling som lönebildning samt andra viktiga delar i kompetensförsörjningen inom respektive förvaltning bör behoven övervägas i ett större sammanhang. Av den anledningen ska varje nämnd årligen ta fram en kompetensförsörjningsplan med utgångspunkt från medborgarprocessernas omvärldsanalyser. Arbetet med att ta fram kompetensförsörjningsplanerna ska följa tidplanen för nämndernas årliga arbete med mål och budget. Nämndernas kompetensförsörjningsplaner formar underlag till analysdagarna för kommunens mål- och budgetprocess.

2. Tidplan – kompetensförsörjningsplan - mål och budget

Tid	Aktivitet
Okt	Mall kompetensförsörjningsplan utskick till HR förvaltning
17 okt	Workshop Cesam (fackliga parters medskick)
Jan - feb	Samverkan och nämndbeslut resp. förvaltning
27 feb	Sista dag inlämning kompetensförsörjningsplan, HR-chef
	Fortsatt mål och budget 2020 – 2023
5 - 7 mars	Analysdagar – kompetensförsörjningsbehov/lönesatsningar
April	Ev. fördjupningsuppdrag i förutsättningarna mål och budget
April	Spug (samordning- och processutvecklingsgrupp) – fördjupning av förslag utifrån analysdagarnas underlag och äskanden utöver ram (kompetens utv. och lönesatsningar)
Maj	SGO (strategisk grupp organisationsutveckling) – berett förslag
Juni	Utskott Botkyrka som organisation - äskanden utöver ram (anses då överlämnat till budgetberedningen)
Aug	Utskott Botkyrka som organisation - avstämning eventuella politiska uppdrag
Aug	Förvaltningsberedning – ev. tjänsteskrivelser politiska uppdrag
Sept	Inlämning av ev. tjänsteskrivelser till budgetberedning

**BOTKYRKA
KOMMUN**

3. Mål för kompetensförsörjning Botkyrka kommun, utdrag ur ”Mål och budget 2018 med flerårsplan 2019 - 2021”

3.1 Politisk inriktning

Botkyrkaborna har rätt att förvänta sig att den kommunala verksamheten bedrivs effektivt och med medborgarens fokus så att vi på både kort och lång sikt uppnår bästa möjliga kvalitet med hänsyn till dagens och morgondagens resurser. Alla ska få ett vänligt, respektfullt och sakkunnigt bemötande i sina kontakter med kommunens anställda. Ingen ska särbehandlas eller diskrimineras.

Organisation och metoder, grundade på vetenskap och beprövad erfarenhet, ska kontinuerligt kunna anpassas till samhällsutvecklingen och förändrade uppgifter. Vår organisation ska vara lärande och innovativ. Den ska främja samspelet mellan olika verksamheter. Kommunens anställda i allmänhet och cheferna i synnerhet ska spegla befolkningssammansättningen.

Vi ska knyta till oss och behålla kompetent personal. Kommunen ska vara en föredömlig arbetsgivare som erbjuder goda villkor och en bra arbetsmiljö, som tar tillvara de anställdas engagemang, kompetens och kreativitet och som litar på medarbetarnas förmåga att tillsammans förbättra verksamheterna. Det ska finnas goda möjligheter att utvecklas inom den kommunala organisationen. Alla anställda som önskar det ska erbjudas heltidsanställning. Antalet timanställningar och andra visstidsanställningar ska minimeras.

För att behålla handlingsfriheten och säkra verksamhetens kvalitet och omfattning är det nödvändigt att kommunens ekonomi är stabil, under kontroll och långsiktigt balanserad. Resurser ska fördelas efter behov. Genom framförhållning, tidiga insatser och förebyggande arbete undviker vi framtida kostnadsökningar, motverkar social utsatthet och värnar vår gemensamma miljö. En väl planerad försörjning med ändamålsenliga lokaler är centralt för en effektiv resursanvändning.

3.2 Målområde 7 - Effektiv organisation

Botkyrka kommun attraherar, rekryterar, utvecklar och behåller rätt kompetens på rätt plats och i rätt tid för verksamhetens behov.

Kommunövergripande mål

Målsatta mått (procent)	Utfall 2018	Mål 2019	Mål 2023
Personalomsättning (antal ny-anställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska. (Källa: Beslutsstöd qlik)	19/17	15/13	12/10
Frisknärvaron för medledare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män. (Källa: Beslutsstöd qlik)	92/96	92/96	97/97
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på SKL's HME index (hållbart medarbetar-engagemang) ska öka. (Källa: Medarbetarundersökning 2017)	79	81	84

Samhällsbyggnadsförvaltningens mål

Målsatta mått (procent)	Utfall 2018	Mål 2019	Mål 2023
Personalomsättning (antal ny-anställda/ avslutade under året i % av antalet anställda) ska minska. (Källa: Beslutsstöd qlik)	14/13	Minskar	12/10
Frisknärvaron för medledare i Botkyrka ska öka (%) kvinnor/män. (Källa: Beslutsstöd qlik)	91,6 / 95,7	Ökar	97/97
Botkyrka kommuns genomsnittliga nivå på HME index (SKL), hållbart medarbetar-engagemang ska öka. (Källa: Medarbetarundersökning)	75	78	80

4. Omvärldsanalys i relation till förvaltningens verksamhet

Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för medborgarprocessen ”Skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna”. Samhällsbyggnadsförvaltningen har det samlade ansvaret för att planera, bygga och förvalta mark, gator och parker i kommunen. Förvaltningen arbetar bland annat med bostadsförsörjning, mark för verksamhetsetableringar, planering, bygglov, bostadsanpassning, geografisk information, gata/parkmiljöer samt miljö.

Förvaltningen består av sju enheter:

- Planenheten
- Mark- och exploateringsenheten
- Gata-/parkenheten
- Enheten för geografisk information
- Bygglovsenheten
- Miljöenheten
- Personal- och administrationsenheten

Förvaltningens omvärldsanalys redovisas till nämnden i separat ärende.

4.1 Arbetsmarknad

Arbetsförmedlingen förespår i sin prognos över arbetsmarknaden 2019 och 2020 att bristen på utbildad arbetskraft kommer att bromsa nyanställningarna. Man menar även att en konsekvens, inom framför allt offentlig sektor, blir att kraven sänks vid rekrytering samt att man väljer att rekrytera andra personal-kategorier än vad man traditionellt gjort. Vilket naturligtvis också kan vara fördelaktigt, då vi kan välja att samordna olika kompetenser för att täcka specifika behov.

Enligt SCB:s rapport över tillgång och efterfrågan på arbetskraft inom olika utbildningsgrupper så bedöms behovet av arbetskraft öka kraftigt i offentlig tjänstesektor fram till år 2035. Det beror på en allt större befolkning samt en betydande ökning av antalet barn, ungdomar och äldre.

Utbildningsgrupp	Förvärvsarbetande		Tillgång	Efterfrågan	Tillgång
	2006	2015	2015	2035	2035
Gymnasieingenjörutbildning (2-4 år)	165 040	122 450	124 970	85 300	32 600
Högskoleingenjörutbildning, samtliga inriktningar	43 380	64 470	66 250	97 300	95 200
Arkitektutbildning	4 700	5 640	5 790	6 700	7 100
Civilingenjörutbildning, samtliga inriktningar	91 620	118 040	120 590	158 400	158 400
Civ ing utbildning; väg- o vattenbyggnad, byggt teknik, lantmäteri	14 310	18 300	18 520	24 600	24 900
Civ ing utbildning; maskin-, fordons- och farkost teknik	21 810	25 960	26 270	33 100	31 900
Civ ing utbildning; teknisk fysik, elektro- och datateknik	31 290	38 590	39 140	53 100	50 000
Civ ing utbildning; kern-, bio-, material- och geoteknik	12 390	15 060	15 330	19 200	15 200
Samhällsvetar- och förvaltningsutbildning	35 210	35 260	36 400	41 900	47 000

Vissa yrken är svårrekryterade, tex mark-och exploateringsingenjörer, men även andra befattningar med nischad och med spetskompetens är svår att attrahera. Genom att vara en kommun i ett storstadsområde kan det vara svårt att behålla medlemmar eftersom det är lätt att flytta vidare till mer attraktiva jobb inom regionen, vilket pressar upp löner och personalomsättning.

Förvaltningen måste därför arbeta vidare med arbetsgivarvarumärket. Vad kan vi erbjuda förutom marknadsmässig lön som gör att man vill jobba i Botkyrka och inte i en närliggande kommun? Det kan vara utvecklingsvägar, en modern och digital arbetsplats, mandat och förtroende likväl som andra personalförmåner.

4.2 Demografi

SKL menar att vi står inför en befolkningsförändring, med fler äldre och unga, som leder till att antalet anställda i välfärdstjänsterna behöver öka med knappt 200 000 personer fram till och med 2026. Antalet personer i arbetsför ålder ökar inte alls i samma utsträckning.² En ökad befolkning i Botkyrka bidrar till behov av mer och fler lokaler/verksamhetslokaler. Detta leder till behov av mer service, vilket i sin tur kräver mer resurser samt ett omfattande behov av att investera i effektiva system som förenklar och effektiviserar arbetet. Även att människor kan leva ett självständigt liv och sköta många kommunala tjänster på ett enkelt sätt i hemmet.

4.3 Politiska beslut

Politiska beslut om effektiviseringar inom befintlig tjänstemannaorganisation ger en tydlig indikation om att samhällsbyggnadsförvaltningen bör investera mycket tid i att genomlys och effektivisera såväl verksamhetsprocesser som förvaltningens administrativa stödverksamhet. Att modernisera förvaltningen och övergå i digitala processer är en viktig faktor för att vara en attraktiv arbetsgivare, framför allt för den yngre generationen. Fler av förvaltningens kompetenser återfinns på den privata arbetsmarknaden, vilket kräver att kommunen kan hävda sig på en starkt konkurrensutsatt marknad för att kunna säkra kommunens kompetensbehov.

¹ Arbetsmarknadsutsikterna fram till år 2035 per utbildningsgrupp, SCB.

² Vägval för framtiden 3 – UTMANINGAR FÖR DET KOMMUNALA UPPDRAGET MOT ÅR 2030, SKL.

Förvaltningen har inga förutsättningar att konkurrera lönemässigt med den privata marknaden, men som en del i attraktionskraften kan vi som arbetsgivare ha väl utvecklade personalförmånserbjudande. Vilket skulle kunna inkludera valbara förmåner för att passa medledarens olika behov under livets olika skeden.

4.4 Digitalisering

Ny teknik innebär att nya färdigheter och kunskaper efterfrågas samtidigt som annan kunskap blir föråldrad. Kompetenshöjning och nytt lärande måste vara ett stående och självklart inslag i samtliga medledares arbetsinnehåll. För att kunna arbeta över förvaltningsgränserna och med ett projektbaserat arbetssätt för att stödja medborgarprocesserna på optimalt sätt är digitaliseringen en förutsättning. Vi kan också öka det digitala användandet samt e-tjänster. Vi behöver fortsätta utveckla Botwebb, där vi kan nå våra medarbetare, och dessutom Botkyrka.se för att våra kunder och medborgare ska kunna nå den information de behöver.

För att kunna vara en attraktiv arbetsgivare och lyckas locka rätt kompetens behöver förvaltningen arbeta vidare med digitalisering. En digitalisering möjliggör även för att våra specialister arbetar med de uppgifter som ger mest nytta och effekt för vårt uppdrag och frigör tid för bättre kvalitet i arbetet. System och rutiner ska stödja medarbetarna så att det ska vara lätt att göra rätt. Ett digitaliserat arbetssätt ger också ett mervärde för medledarna genom att de kan ge bättre och mer kvalitativ service och vägledning till medborgarna. Förvaltningen kommer att avsätta mer tid och resurser för att utveckla och anpassa system och rutiner för att följa samhällsutvecklingen. Det kommer då att bli en del av kommunens attraktionskraft.

5. Nuläge och analys av framtida behov

Samhällsbyggnadsförvaltningen ser ett fortsatt behov av kompetensförsörjning inom flera verksamhetsområden. Det är en rörlig arbetstagarmarknad med nya beteenden och effekter. De kommande generationernas arbetstagare bedöms vara mer rörliga än tidigare, vilket ytterligare påvisar vikten av en attraktionskraft som arbetsgivare. Det visar även på vikten av att skapa ordning och reda med bra rutiner så att nya medledare lätt kan komma in i sitt arbete. På längre sikt behöver tjänstemannaorganisationen på förvaltningen växa i relation till befolkningsutvecklingen och för detta krävs goda rekryteringsförutsättningar, men med ett gott utvecklingsarbete och digitala processer så kan tillökning av ytterligare personal reduceras markant.

5.1 Attrahera/rekrytera

Flertalet kompetenser inom samhällsbyggnadsförvaltningen är svåra att rekrytera. Det råder brist på marknaden för vissa kompetenser vilket leder till stor konkurrens. I nuläget så tar förvaltningen in praktikanter från såväl högskolor

som YH-utbildningar, vilket ofta leder till en fortsättning i någon tjänsteform. På sikt planerar förvaltningen att ytterligare arbeta med praktikanter och även andra former av instegsmetoder. I nuläget saknas dock resurser för att stötta dessa instegsmetoder.

Identifierade bristyrken

Förvaltningen har identifierat följande AID grupper som bristyrken: 501011 bygglovshandläggare, 501013 miljö- och hälsoskyddsinspektör, 502012 ingenjör park/gator samt 502013 ingenjör fastigheter. Inom grupperna finns befattningar som tex markingenjör, projektledare och trafikplanerare. Personalomsättningen är betydligt större inom de identifierade bristyrkena än inom övriga befattningar.

Förvaltningens kommer inom kort att implementera kommunens projektmodell för att skapa en helhetsbild av samtliga samhällsbyggnadsprojekt och investeringsprojekt och på ett bredare vis kunna utnyttja förvaltningens resurser på bästa sätt. Detta kommer att skapa mer förutsättningar till medledare att utvecklas inom förvaltningen och kunna arbeta med mer kvalificerade arbetsuppgifter, såsom exempelvis projektledare. På så sätt kan vi minska antal kompetenta medledare som söker sig bort från kommunen för nya utmaningar.

Rekrytera

Flera av samhällsbyggnadsförvaltningens yrkesgrupper är mycket svårrekryterade. Det finns en stor efterfrågan på den kompetens som förvaltningen behöver både hos andra kommuner men även hos privata arbetsgivare. För att nå möjliga kandidater till förvaltningens lediga tjänster behöver förvaltningen arbeta bredare med rekrytering än med traditionell platsannonsering. Användning av search och annat nätverkande är avgörande för om en rekrytering skall lyckas för flera befattningar inom förvaltningens verksamhetsområde. Kostnader för rekryteringskonsulter och platsannonsering uppgick år 2018 till ca 1 Mkr, och bedöms inte minska för år 2019 och framåt. Förhoppningsvis kan kommunens centrala utökade rekryteringsstöd bistå förvaltningen vid kommande rekryteringar, och därmed minska dessa kostnader.

Vidare har förvaltningscheferna för tekniska och samhällsbyggnad gjort en välkomnande film som har visats i samband med platsannonser. Vars syfte är att visa upp spännande projekt som pågår i kommunen samt att ge ett personligt välkomnande.

5.2 Kompetens

Kompetenser och befattningar inom samhällsbyggnadsförvaltningen

Administrativ chef	Gatuingenjör	Kvalitetscontroller	Mätningssingenjör	Utvecklingschef
Arkitekt	Gis-ingenjör	Landskapsarkitekt	Naturvårdare	Verksamhetscontroller
Assistent	Gruppchef	Landskapsingenjör	Nämndsekreterare	Verksamhetsutvecklare
Bostadsanpassare	Handläggare	Livsmedelsinspektör	Parkchef	Verksamhetsutvecklare IT
Bygglövsassistent	Handläggare bostadsanpassning	Markchef	Planarkitekt	
Bygglövschef	Hr-specialist	Markingenjör	Projektledare	
Bygglövshandläggare	Ingenjör mät	Mark-och Exploateringschef	Registrator	
Bygglövsprojektledare	It-samordnare	Miljö o Hälso- och skyddsinspektör	Sekreterare	
Driftingenjör	Kart o mätchef	Miljöchef	Skogsförvaltare	
Ekolog	Kartingenjör	Miljöingenjör	Trafikingenjör	
Exploateringschef Bitr	Kommunbiolog	Miljöinspektör	Trafikplanerare	
Förvaltare	Kommunikatör	Miljöutredare	Utredningssekreterare	

I dagsläget är det svårt att attrahera sökande till flera av förvaltningens verksamhetsområden. Framst är det svårt att attrahera kandidater med både utbildning och erfarenhet. Förvaltningen måste därför hitta alternativa lösningar såsom t ex traineeprogram, internutbildning och målgruppsanalyser. Det är viktigt att tänka långsiktigt och arbeta även med den kompetensförsörjning som ska ske om 3–5 år. Det kan handla om att vara synlig som framtida möjlig arbetsgivare på universitet och högskolor samt på studentmässor mm. För förvaltningen är inte utmaningen med kompetensförsörjning en lönebildningsfråga i första hand utan en fråga om att vara en attraktiv arbetsgivare. Förvaltningen behöver ha ett tydligt arbetsgivarerbjudande där vi kan konkurrera med tex privata arbetsgivare. Det kan tex vara ett tydligt uttalande om kompetenshöjande insatser under anställningstiden, en uttalad möjlighet till utveckling inom yrket eller en uttalad möjlighet att ta stort eget ansvar. En annan viktig aspekt som attraktiv arbetsgivare är att kunna erbjuda modern teknik.

5.3 Arbetsmiljö (fysisk, social, organisatorisk)

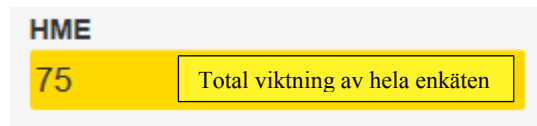
Den fysiska arbetsmiljön på förvaltningen var under 2016 och 2017 föremål för flera mätningar och undersökningar, bl. a av luftkvalitén. Vi kan konstatera att inomhusluften har mycket att önska och den påverkar medledarna negativt. Det har i ett flertal avslutningssamtal kommit fram att den upplevda fysiska arbetsmiljön är en faktor för att söka sig vidare till andra arbetsgivare, då vissa medledare har uppgett att man varit sjuk under många och långa perioder sedan man börjat i Botkyrka. Även i målgruppsenkäten som genomfördes nämns den fysiska miljön negativt. Den psykiska arbetsmiljön fortsätts även den att bevakas tex genom enkäter, medledarsamtal och APT.

Under 2018 har det webbaserat system KIA lanserats i kommunen. Det ger förutsättningar för systematiskt riskarbete med fokus på arbetsskaderisker.

I systemet hanteras:

- ⇒ Arbetsskador d.v.s. olycksfall, färdolycksfall och arbetssjukdom.
- ⇒ Tillbud, riskobservationer.
- ⇒ Förbättringsförslag och skador på egendom/säkerhet.

2018 års HME-resultat har sjunkit från 79 till 75.

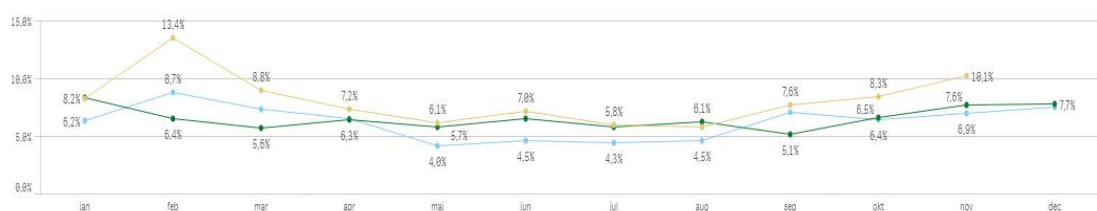
	Resultat			Frekvens	
	0%	50%	100%		
SBF 2018	74	16	10	4,01	98%
Samhällsbyggnadsförv 2017	78	16	6	4,14	99%
Hållbart medarbetarengagemang Totalt 2018	78	14	8	4,14	97%
Kvinnor - Samhällsby 2018	73	18	9	4,01	97%
Män - Samhällsbyggn 2018	75	14	11	4,01	98%

Vi fortsätter att följa upp de handlingsplaner som skrevs 2018 och reviderar utifrån behov.

Sjukfrånvaro

Förvaltningens utmaning vad gäller sjukfrånvaro de närmaste åren är att arbeta med den stressrelaterade frånvaron samt med arbetsmängd och arbetsinnehåll. Det är långtidssjukfrånvaron som står för ökningen. Ett flertal medledare har varit sjukskrivna för symptom som handlar om stress och hög arbetsbelastning. Det har även varit orsaker hos några som inte har varit arbetsrelaterade. Med start 2018 genomför Botkyrka kommun en treårig satsning för att utveckla bättre insatser och arbetssätt för att förebygga sjukfrånvaro och skapa mer hälsofrämjande arbetsplatser. Hälsoupporten är en av dessa satsningar, som innebär externt chefsstöd vid rehabiliteringar samt stöd till medledarna vid sjukfrånvaro.

Total sjukfrånvaro

Organisation6 Q

	2018				2017				2016			
	Total sjukfrånvar... i% av	Sjukfrån... Dag 1-14 i% av	Sjukfrån... Dag 15-90 i% av	Sjukfrån... Dag 91-i% av	Total sjukfrånvar... i% av	Sjukfrån... Dag 1-14 i% av	Sjukfrån... Dag 15-90 i% av	Sjukfrån... Dag 91-i% av	Total sjukfrånvar... i% av	Sjukfrån... Dag 1-14 i% av	Sjukfrån... Dag 15-90 i% av	Sjukfrån... Dag 91-i% av
● 1270 Botkyrka kommun	6,8%	2,3%	1,5%	2,9%	5,5%	2,2%	1,3%	2,1%	5,3%	2,7%	0,9%	1,7%
☉ 17 Samhällsbyggnadsnämnden	8,0%	2,4%	1,8%	3,8%	6,4%	2,4%	1,4%	2,6%	6,1%	3,0%	1,1%	2,1%
☉ 31 Miljö- o hälsoskydds nämnd	2,8%	1,9%	0,8%	0,2%	2,4%	1,5%	0,8%	0,1%	2,6%	2,0%	0,2%	0,4%

5.4 Avslut/pensionsavgångar

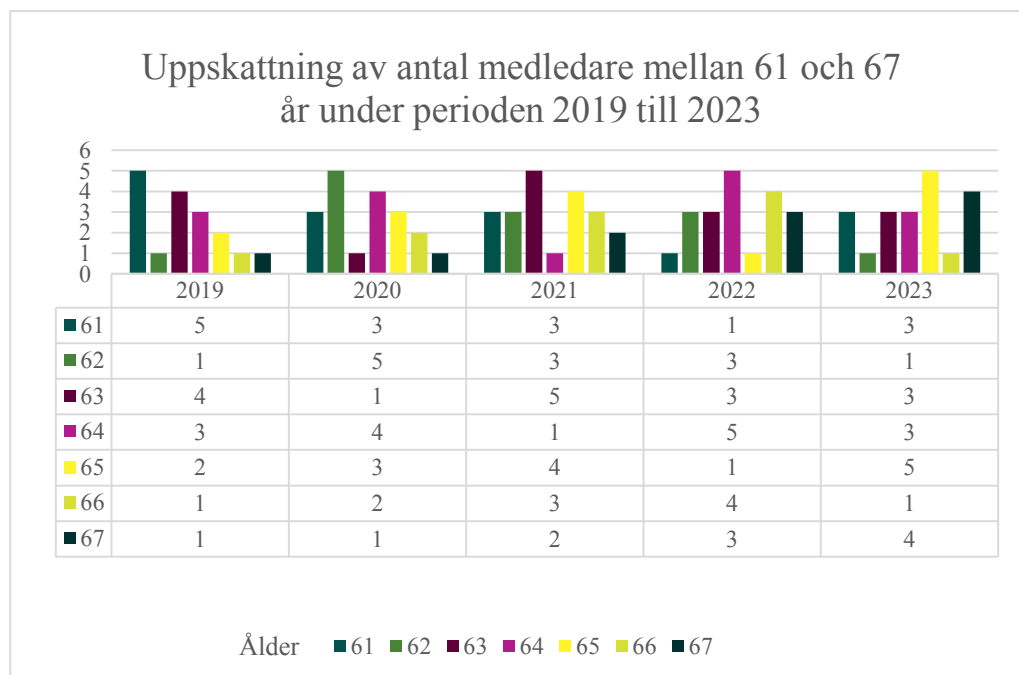
Samhällsbyggnadsförvaltningen har under 2018 en medlemmare som valt att arbeta kvar efter 67 års ålder.

År 2020 höjs den lägsta åldern för att ta ut allmän pension till 62 år.

År 2023 höjs den lägsta åldern för att ta ut allmän pension till 63 år.

År 2026 höjs den lägsta åldern för att ta ut allmän pension till 64 år.

Idag har man rätt att vara kvar på jobbet till 67 års ålder enligt lagen om anställningsskydd (LAS). År 2020 höjs åldern för LAS till 68 års ålder. År 2023 höjs åldern för LAS till 69 års ålder.

5.5 Extratjänster

Per den 31 december 2018 hade samhällsbyggnadsförvaltningen ingen person anställd i extratjänst. Vi har intervjuat ett antal personer men inte lyckats matcha in dem på våra platser. Arbetsförmedlingen meddelade i slutet på december 2018, att man stoppar nya beslut för extratjänster från och med 1 januari 2019.

5.6 Återrapportering kompetensförsörjning, beviljade medel utöver ram 2018 (Dnr KS/2017:451)

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inte beviljats några medel utöver ram.

5.7 Kompetensförsörjning - beviljade medel över ram 2019 – 2022 (Dnr KS/2018:311)

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inte beviljats några medel utöver ram.

5.8 Statliga bidrag

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inga statliga bidrag som påverkar kompetensförsörjningsplaneringen.

6. Insatser utifrån identifierade behov

6.1 Attrahera/rekrytera

För att attrahera möjliga kandidater till förvaltningens lediga tjänster behöver förvaltningen arbeta bredare med rekrytering än med traditionell platsannonsering. Användning av search och annat nätverkande är avgörande för om en rekrytering skall lyckas för vissa befattningar inom förvaltningens verksamhetsområden. Kostnader för rekryteringskonsulter och platsannonsering är en faktor som bör tas hänsyn till i budgetarbetet.

6.2 Kompetens

Det är svårt att rekrytera personer med både formell kompetens (utbildning) och erfarenhet. Förvaltningen behöver därför ha en strategi för att tillgodose det som saknas. Tex erbjuda utbildning för de som har erfarenhet eller genom juniora anställningar där handledning och mentorskap erbjuds. Förvaltningen kommer även att arbeta med en bredare plattform, såsom projektmodellen, för att attrahera befintliga medledare att kunna utvecklas inom förvaltningen/kommunen.

6.3 Arbetsmiljö

Förvaltningen skall implementera en ny organisation med ytterligare ett chefsled för att stärka upp organisationen. En översyn av stödresurserna personal- och administration samt ekonomi är inledd, i syfte att skapa tydligare roller och ett utökat stöd inom förvaltningens verksamheter. Dessa omorganisationer påverkar arbetsmiljön för berörda medledare direkt och ska därför skyndsamt slutföras. Vidare har förvaltningens ledningsgrupp beslutat lokalisera förvaltningen till två våningsplan i kommunhuset, plan 6 och 7, istället för som idag på tre plan. Omflyttningen planeras att utföras under år 2019. Sammantaget förväntas omorganisationen och att samla förvaltningen på två plan ge en bättre arbetsmiljö och förutsättningar för tätare samarbeten.

6.4 Avslut/pensionsavgångar

Samhällsbyggnadsförvaltningen behöver inte göra några särskilda insatser pga. antalet pensionsavgångar. Dock måste respektive chef ha en planering för ersättningsrekrytering och ev. kompetensbortfall.

6.5 Kompetensförsörjning, behov utöver budgetram

Genom en ökad konkurrens om vissa kompetenser, ser förvaltningen en ökad personalkostnad som överstiger tilldelad rambudgetökning om 2,9 %. Vid nyrekrytering ligger lönenivåerna i nivå med marknaden, vilket ger mellan 10-20 % högre personalkostnad. Denna kostnadsskillnad behöver kompenseras genom en högre budgetram alternativt höjda taxor.

7. Lönebildning

7.1 Nuläge och analys av framtida behov

Lönebildningen för förvaltningens yrkesgrupper påverkas i hög grad av löneläget hos privata arbetsgivare, inte bara av andra kommuner. Förvaltningen är inte och har ingen ambition att vara löneledande men vi kan konstatera att för flera befattningar så ligger vi i det högre spannet jämfört med andra kommuner. En jämförelse av lönestatistik genomförs varje år och vid varje nyrekrytering.

7.2 Återrapportering lönebildning/satsningar, beviljade medel utöver ram 2018 (Dnr KS2017:497)

Nedan medel beviljades;

Befattningsgrupp och förvaltning	Fördelning till löneöversyn 2018 inkl. PO-pålägg, kostnad tot 12 månader
Socialsekreterare, soc	1 741 177 Kr
Biståndshandläggare, vof	258 823 kr
Barnskötare, uf	4 mnkr
Summa totalt:	6 mnkr

7.3 Lönebildning/satsningar, beviljade medel utöver ram 2019 (Dnr KS/2018:313)

Kultur- och fritidsförvaltningen: **Lärare Kulturskolan**, summa: 500 000 kronor inkl. PO- avgifter:

Medlen beviljas för lärare kulturskolan. Äskade medel för bibliotekarier beviljas ej då lönestatistik bekräftar ett rimligt marknadsläge.

Utbildningsförvaltningen: **Barnskötare nivå 3**, summa: 1 060 561 kronor inkl. PO- avgifter:

Medlen beviljas för barnskötare nivå 3. Äskade medel för biträdande rektor beviljas ej då lönestatistik bekräftar ett rimligt marknadsläge.

Vård- och omsorgsförvaltningen: **Chefer (B- och C, enhets- och sektionschefer)**, summa: 2 939 439 kronor inkl. PO- avgifter (finns redovisad i KS/2017:763). **Handläggare LSS och SoL**, summa; 200 000 kronor inkl. PO- avgifter:

Äskade medel för Arbetsterapeuter och Fysioterapeuter beviljas ej då lönestatistik bekräftar ett rimligt marknadsläge.

Socialförvaltningen: **Socialarbetare, socialsekreterare och nyanställda socialsekreterare** (30 juniora medlemmar), 1 300 000 kronor inkl. PO- avgifter:
Medlen beviljas för alla äskade grupper: socialarbetare, socialsekreterare och nyanställda socialsekreterare.

Total fördelning motsvarande: 6 000 000 kronor.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inte beviljats några medel utöver ram.

7.4 Statliga bidrag, löner

Ej aktuellt för samhällsbyggnadsförvaltningen.

7.5 Insatser utifrån definierade behov - lönebildning/satsningar

Samhällsbyggnadsförvaltningen kommer inom kort att genomföra en omorganisation där tekniska och samhällsbyggnad delar upp sina administrativa och ekonomiska stödenheter. Samhällsbyggnadsförvaltningens administrativa stöd kommer att samlas och arbeta mot hela förvaltningen, likaså ekonomi. Dock behöver förvaltningen utöka den ekonomiska stödfunktionen i form av en projektcontroller, som kommer att ansvara för projekt och investeringsprojekt med tillkommande kapital- och driftkostnader. Detta för att långsiktigt kunna svara för en hållbar ekonomi.

7.6 Lönebildning/satsningar, behov utöver budgetram år 2020

Samhällsbyggnadsförvaltningen äskar en utökad rambudget för en projektcontroller om ca 680 tkr.

8. Önskvärda kommunövergripande insatser

Samhällsbyggnadsförvaltningens kompetensförsörjningsbehov behöver lyftas fram i flera forum. Det är av vikt att kommunen behåller sin attraktionskraft som arbetsgivare. Genom ett starkt varumärke väcks intresse hos potentiella nya medlemmar. Centrala insatser efterfrågas för marknadsföring vid högskolor

och universitet, samt samordningen för att kunna finnas på arbetsmarknadsplatser så som mässor, och jobbtorg. Det är stor konkurrens om kompetenta arbetstagare, varför det behövs ett professionellt arrangemang, som innehåller intressanta föreläsare, innehållsrika trycksaker, tekniska hjälpmedel och ett attraktivt budskap.

Vidare är det viktigt att investera i utvecklingsprogram för såväl ledare som medledare för att öka mognadsgraden i organisationen. En organisation med hög medvetenhet och mognadsgrad skapar i sig stabilitet och blir en attraktiv arbetsplats.

2019-02-27

MHN/2019:5

Referens
Dan ArvidssonMottagare
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Remiss till miljö- och hälsoskyddsnämnden; Yttrande över samrådsförslag till detaljplan för Harbro backe

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker delar av samrådsförslaget till detaljplan för Harbro backe, under förutsättningar att synpunkterna i tjänsteskrivelsen beaktas.

Sammanfattning

Området i den nordvända branten har höga naturvärden. Viss hänsyn till naturvärdena ha tagits genom att lämna 50 m natur mellan södra och norra exploateringsområdena. Detta förbättrar de ekologiska sambanden och är en tillräckligt bred remsa för att större däggdjur ska kunna ta sig mellan de östra och västra skogsområdena. Upplysta anlagda stigar genom området försvagar sambandet men kan minska slitaget på naturen genom att kanalisera besökarna, men att anlägga en "rekreationspunkt" mitt i skogsområdet, försvagar sambandet ytterligare. Det är svårt utifrån planbeskrivningen säga något specifikt om bullerförhållandena, men de bullernivåer som nämns får anses vara mycket höga. En bättre redovisning är önskvärd och väl genomtänkta åtgärder krävs för att er hålla en ur bullersynpunkt acceptabel inom- och utomhusmiljö. Ljus är viktigt för människors välbefinnande. Miljöenheten anser att bostadsbebyggelse längs med Bryggarvägen framstår som mindre lämplig utifrån ett ljusperspektiv. Det är bra att åtgärder vidtas för att utjämna dagvattenflödet och rena dagvattnet, men önskar en tydligare redovisning. Vidare finns överhängande risk för erosion i branten om dagvattenutsläpp kanaliseras till några punkter. Miljöenheten ifrågasätter om man verkligen har underlag för att fastslå att planen inte kommer att påverka miljö kvalitetsnormerna för vatten negativt. Detta behöver i så fall beskrivas tydligare. Risker för översvämning och skyddsåtgärder behöver utredas vidare i planprocessen. Sammanfattningsvis ställer sig miljöenheten bakom delar av planförslaget. Det är bra att man försökt anpassa exploateringen med hänsyn till befintliga naturvärden genom att lämna en passage mellan bebyggelseområdena. Detta bör även få en positiv effekt på hanteringen av dagvatten. Men ljus-, buller och översvämningförhållandena i kombination

2019-02-27

med den direkta närheten till det trafikerade handelsområdet, gör det norra området vid Bryggarvägen mindre lämpligt för bostadsbebyggelse.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har av samhällsbyggnadsförvaltningen erhållit förslag på detaljplan för Harbro backe för yttrande. Remissen sker inom ramen för samråd av planen. Området utgörs idag av en brant skogsklädd nordsluttning direkt söder om Tumba köpcentrum, och begränsas i norr av Bryggarvägen och i söder av Harbrovägen. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförande av bostadsbebyggelse samt att förstärka anknypningen mellan Storvreten och Tumba centrum. Cirka 550 bostäder planeras, inklusive tekniska anläggningar och angöring samt platser för rekreation och passager i naturen. Området ligger nära bussförbindelser och Tumba station.

Miljöaspekter

Natur

Den skogsklädda branten hade redan innan detaljplanearbetet pekats ut som ett område med höga naturvärden, naturvärdesklass 3, lokalt värde, i kommunens naturvårdsprogram, Botkyrkas gröna värden. Förutom att det finns värdefulla biotoper i området utgör det ett viktigt grönt samband mellan skogen kring Harbro och den längre västerut; mot Storvretsvägen och vidare mot skogsområdet söder om Dalvägen. Den naturinventering som utförts inom ramen för planens framtagande visade att naturvärdena var högre än den bedömning som gjordes 2010 inom ramen för naturvårdsprogrammets framtagande. Naturvärden av högt värde, klass 2, och påtagligt värde, klass 3, kunde konstateras, samt två skyddade arter; blåsippan och kungsfågeln. Vidare hittades tre rödlistade arter vid inventeringen; ekticka (NT), kungsfågeln (VU) och talltickan (NT).

I det ursprungliga planförslaget föreslogs att hela branten skulle exploateras, men då man konstaterat höga naturvärden delades planen upp i en sydlig och en nordlig del, för att mildra negativ påverkan på naturvärdena. Planförslaget kommer enligt planbeskrivningen ändå att påverka naturvärdena negativt genom att bl.a. två av de mest värdefulla träden, som hyser flest arter, kommer att avverkas och att det gröna sambandet kommer att försvagas. I planbeskrivningen framhålls något oklart att det gröna sambandet kan förstärkas genom att man anlägger upplysta gångstigar och trappor genom området. Detta må underlätta för gående att ta sig mellan Storvreten och Tumba köpcentrum, men för de gröna värdena, framför allt som samband i öst-västlig riktning, innebär

2019-02-27

det en försvagning av det ekologiska sambandet. Dessutom föreslås en gemensam rekreationspunkt i naturområdet, något som ytterligare försvagar det gröna sambandet.

Miljöenheten anser att planförslaget tagit viss hänsyn till naturvärdena genom att lämna 50 m natur mellan södra och norra exploateringsområdena. Detta underlättar för de ekologiska sambanden och är en tillräckligt bred remsa för att större däggdjur ska kunna ta sig mellan de östra och västra skogsområdena. Upplysta anlagda stigar genom området försvagar sambandet men kan minska slitaget på naturen genom att kanalisera besökarna, men att anlägga en ”rekreationspunkt” mitt i skogsområdet, försvagar sambandet ytterligare.

Buller

Beskrivningen av buller är bristfällig i planbeskrivningen. Två bilder visas, men man får gissa sig till vad de beskriver. Det framgår inte vilken del av planområdet de beskriver, eller vilka bullernivåer färgerna representerar. I texten framgår att planerade bostadsfasader längs både Bryggarvägen (gissningsvis väg- och järnvägstrafikbuller) och det längs Harbrovägen (gissningsvis vägtrafikbuller) är utsatt för höga bullernivåer. Här nämns att det generellt är ljudnivåer upp till 61 dB(A)_{eqv} och upp till 88 dB(A)_{max} vid fasad, vilket är mycket höga bullernivåer. Riktvärdena för buller klaras alltså inte, utan det kommer krävas åtgärder för att få ned bullervärdena. I planbeskrivningen nämns inglasade balkonger med absorbenter och genomskinliga bullerskärmar.

Miljöenheten anser att det är svårt utifrån planbeskrivningen säga något specifikt om bullerförhållandena, men konstaterar att de bullernivåer som nämns får anses vara mycket höga. En bättre redovisning är önskvärd och väl genomtänkta åtgärder krävs för att erhålla en ur bullersynpunkt acceptabel inom- och utomhusmiljö.

Ljusförhållanden

Planerat bostadsområde längs Bryggarvägen i norr har dåliga ljusförhållanden, p.g.a. den skogsklädda branta nordslutningen i söder. I planbeskrivningen framgår att delar av de planerade bostadsgårdarna har solljus mellan klockan 12 och 15. Det framgår inte om detta gäller endast sommartid, eller om det gäller hela året. Av planbeskrivning framgår att ljusförhållandena behöver utredas vidare.

2019-02-27

Ljus är viktigt för människors välbefinnande. Miljöenheten anser att bostadsbebyggelse längs med Bryggarvägen framstår som mindre lämplig utifrån ett ljusperspektiv, och att acceptabla ljusförhållanden måste säkras innan man går vidare i planarbetet.

Vatten

Området ligger inom vattenförekomsten *Tumbaån nedströms Uttran* som inte klarar varken god ekologisk eller kemisk status. En exploatering av naturmark innebär att mark hårdgörs och dagvattenmängden inklusive föroreningar kommer att öka. I och med implementeringen av EU:s vattendirektiv har Sverige förbundits sig att uppnå en viss vattenkvalitet (status) vid ett visst år, s.k. miljökvalitetsnormer (MKN). Ekologiskt god status ska uppnås år 2021 i Tumbaån.

I planbeskrivningen framgår att man avser vidta reningsåtgärder i form av växtbäddar och grönytor för infiltration. I södra delen föreslås att dagvattnet passerar växtbäddar och i norra delen med utjämningsmagasin i garageutrymme, utjämningsmagasin längs med infarten till garage under planerad trappa för att sedan ledas ut till naturmarken i norr. På ett annat ställe i planbeskrivningen står att dagvattnet från den norra delen först ska passera växtbäddar innan det infiltreras i naturmarken. På så vis uteblir transporten av föroreningar till recipienten, fastslår planbeskrivningen. Dagvatten från mark i södra delen som lutar mot Harbrovägen ska vattnet passera växtbäddar innan det leds till befintlig dagvattenledning i Harbrovägen. För utjämning av dagvatten från Harbrovägen och gång- och cykelbanan rekommenderas skelettjordar med trädplantering. Sammantaget bedömer planbeskrivningen att MKN för recipienterna inte påverkas negativt av planförslaget.

Miljöenheten tycker det är bra att man vidtar åtgärder för att utjämna dagvattenflödet och rena dagvattnet, men önskar en tydligare redovisning. Det framgår t.ex. inte om man avser skilja på dagvatten från hårt belastade ytor från rent dagvatten; källsortering, som är en av dagvattenstrategins övergripande principer. Vidare finns överhängande risk för erosion i branten om dagvattenutsläpp kanaliseras till några punkter. Miljöenheten ifrågasätter om man verkligen har underlag för att fastslå att planen inte kommer att påverka miljökvalitetsnormerna negativt. Detta behöver i så fall beskrivas tydligare.

Området kring Bryggarvägen är låglänt och instängt, då det är svårt att leda bort dagvatten. Enligt kommunens skyfallskartering riskerar området vid

2019-02-27

Bryggarvägen att översvämmas med mer än 0,5 m vid ett s.k. 100-årsregn. Den branta nordslutningen i söder i kombination det faktum att delar av området kommer att hårdgöras vid en exploatering gör att situationen kan komma att förvärras. I planbeskrivningen framgår att man planerar att anlägga grönytor för utjämning av dagvatten som även ska fungera som översvämningsytor.

Miljöenheten håller med planförfattaren om att risken för översvämning och skyddsåtgärder behöver utredas vidare i planprocessen.

Sammanfattningsvis ställer sig miljöenheten bakom delar av planförslaget. Det är bra att man försökt anpassa exploateringen med hänsyn till befintliga naturvärden genom att lämna en passage mellan bebyggelseområdena. Detta bör även få en positiv effekt på hanteringen av dagvatten. Men ljus-, buller och översvämningsförhållandena i kombination med den direkta närheten till det trafikerade handelsområdet, gör det norra området vid Bryggarvägen mindre lämpligt för bostadsbebyggelse.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Myrna Persson
Ordförande

2019-03-11

9

Aktivitetsplan 2019-2021 för värdegrunden och ett jämlikt Botkyrka

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att översända aktivitetsplan 2019-2021 för värdegrunden och ett jämlikt Botkyrka till kommunfullmäktige.

Sammanfattning

I aktivitetsplan 2019-2021 för värdegrunden och jämlikt Botkyrka presenteras riktade aktiviteter för miljö- och hälsoskyddsnämndens förverkligande av strategin för ett jämlikt Botkyrka och Botkyrkas värdegrund. Aktivitetsplanen har sedan föregående period reviderats utifrån kommunstyrelsens rekommendationer.

Ärendet

Som en del i att förverkliga den beslutade styrningen gav kommunfullmäktige 2018 samtliga nämnder i uppdrag att ta fram och genomföra aktivitetsplaner för nämndernas verksamheter. Aktivitetsplanerna syftar till att konkretisera hur nämnderna ska jobba för att förverkliga strategin för ett jämlikt Botkyrka och Botkyrkas värdegrund. Planerna sträcker sig fram till 2021 men ska revideras årligen för att aktiviteterna ska hållas aktuella och relevanta.

Efter att ha analyserat nämndernas aktivitetsplaner för perioden 2018-2021 beslutade kommunstyrelsen 2018-10-26 att uppmana samtliga nämnder till att ta med sig generella och nämndspecifika rekommendationer i sitt fortsatta arbete med aktivitetsplanerna (KS/2018:575). Medskicken gällde både formalia, den generella utformningen av aktiviteter och synpunkter på specifika aktiviteter.

Med utgångspunkt i dessa rekommendationer har miljö- och hälsoskyddsnämndens aktivitetsplan setts över inför perioden 2019-2021. Bland annat listas nämndens ständigt pågående arbete med värdegrunds- och jämlikhetsfrågor separat för att tydliggöra hur miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer att utöka fokuset inom specifika områden genom riktade aktiviteter. I planen har även ansvar för samordning, utförande, stöd och uppföljning tydliggjorts. Delrapportering av aktivitetsplanen 2019-2021 görs i samband med delår 2 och slutrapportering av planen sker i samband med årsredovisningen 2019.

Paragrafen förklaras omedelbart justerat 2019-03-11.

2019-02-14

Referens
Camilla Bergius

Mottagare
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Aktivitetsplan 2019-2021 för värdegrunden och ett jämlikt Botkyrka

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att översända aktivitetsplan 2019-2021 för värdegrunden och ett jämlikt Botkyrka till kommunfullmäktige.

Sammanfattning

I aktivitetsplan 2019-2021 för värdegrunden och jämlikt Botkyrka presenteras riktade aktiviteter för miljö- och hälsoskyddsnämndens förverkligande av strategin för ett jämlikt Botkyrka och Botkyrkas värdegrund. Aktivitetsplanen har sedan föregående period reviderats utifrån kommunstyrelsens rekommendationer.

Ärendet

Som en del i att förverkliga den beslutade styrningen gav kommunfullmäktige 2018 samtliga nämnder i uppdrag att ta fram och genomföra aktivitetsplaner för nämndernas verksamheter. Aktivitetsplanerna syftar till att konkretisera hur nämnderna ska jobba för att förverkliga strategin för ett jämlikt Botkyrka och Botkyrkas värdegrund. Planerna sträcker sig fram till 2021 men ska revideras årligen för att aktiviteterna ska hållas aktuella och relevanta.

Efter att ha analyserat nämndernas aktivitetsplaner för perioden 2018-2021 beslutade kommunstyrelsen 2018-10-26 att uppmana samtliga nämnder till att ta med sig generella och nämndspecifika rekommendationer i sitt fortsatta arbete med aktivitetsplanerna (KS/2018:575). Medskicken gällde både formalia, den generella utformningen av aktiviteter och synpunkter på specifika aktiviteter.

Med utgångspunkt i dessa rekommendationer har miljö- och hälsoskyddsnämndens aktivitetsplan setts över inför perioden 2019-2021. Bland annat listas nämndens ständigt pågående arbete med värdegrunds- och jämlikhetsfrågor separat för att tydliggöra hur miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer att

2019-02-14

utöka fokuset inom specifika områden genom riktade aktiviteter. I planen har även ansvar för samordning, utförande, stöd och uppföljning tydliggjorts. Delrapportering av aktivitetsplanen 2019-2021 görs i samband med delår 2 och slutrapportering av planen sker i samband med årsredovisningen 2019.

Bilagor

Aktivitetsplan för värdegrunden och ett jämlikt Botkyrka 2019-2021

Rapportering och analys av nämndernas aktivitetsplaner för värdegrunden och jämlikt Botkyrka (KS/2018:575)

Expedieras till

Samhällsbyggnadsförvaltningen, personal- och administrativa enheten

DET HÄR ÄR BOTKYRKA

Aktivitetsplan 2019-2021 för värdegrunden och ett jämlikt Botkyrka

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Innehåll

Aktiviteter för ett mer jämlikt Botkyrka	3
Uppdrag från kommunfullmäktige	3
Om aktivitetsplanen	3
Pågående arbete	3
Miljö- och hälsoskyddsnämndens aktivitetsplan 2019-2021	4
Jämlik verksamhet	4
Jämlik arbetsplats	5

Aktiviteter för ett mer jämlikt Botkyrka

Uppdrag från kommunfullmäktige

Som en del i att förverkliga den beslutade styrningen gav kommunfullmäktige 2018 samtliga nämnder i uppdrag att ta fram och genomföra aktivitetsplaner för nämndernas verksamheter. Aktivitetsplanerna syftar till att konkretisera hur nämnderna ska jobba för att förverkliga strategin för ett jämlikt Botkyrka och Botkyrkas värdegrund. Planerna sträcker sig fram till 2021 men ska revideras årligen för att aktiviteterna ska hållas aktuella och relevanta. Delrapportering av aktivitetsplanen görs i samband med delår 2 och slutrapportering av planen sker i samband med årsredovisningen 2019.

Om aktivitetsplanen

Under 2018 har samhällsbyggnadsförvaltningen utifrån aktivitetsplanen 2018–2021 arbetat långsiktigt med genomförandet av värdegrunden och ett jämlikt Botkyrka. För perioden 2019-2021 har detta arbete kompletterats med mer specifika aktiviteter för att tydliggöra hur miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer att öka fokuset på värdegrunds- och jämlikhetsfrågorna genom riktade insatser.

Aktiviteterna i planen har valts med utgångspunkt i de fem jämlikhetsdimensionerna. Även om samtliga dimensioner måste beaktas för att ett jämlikt samhälle ska kunna uppnås har samhällsbyggnadsförvaltningen identifierat interkulturell utveckling, jämställdhet och tillgänglighet som de mest centrala för förvaltningens arbete. Aktivitetsplanens utformning är gjord med stöd av MUMS-metoden¹

- Mål och annan styrning
- Utbildning
- Metoder och arbetssätt
- Stöd och samordning

Samhällsbyggnadschefen har det övergripande ansvaret för aktivitetsplanen. Samordning av förverkligande och uppföljning av aktivitetsplanen genomförs av verksamhetsutvecklaren. I planen nedan framgår även vem som är ansvarig för genomförande och uppföljning av respektive aktivitet. Där syns även vem som förväntas utföra aktiviteten samt vilket stöd som erbjuds utföraren.

Pågående arbete

För att begränsa aktivitetsplanens omfattning har samhällsbyggnadsförvaltningen valt att lista delar av det ständigt pågående arbetet med värdegrunds- och jämlikhetsrelaterade frågor separat i listan nedan. Aktivitetsplanen redovisar istället endast specifika aktiviteter planerade under den aktuella perioden.

- Arbetet med att bättre nå ut till Botkyrkaborna genom ökad fysisk och språklig tillgänglighet pågår kontinuerligt. I större processer som Botkyrkas Gröna värden och Botkyrkas Blå värden är det ett krav att en kommunikationspolicy ska ingå. Målgruppsanalys genomförs i varje kommunikationsplan och bilder som används i extern kommunikation stäms av mot riktlinjer för dessa. Möten bokas i stå stor utsträckning som möjligt i tillgänglighetsanpassade lokaler.
- Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar kontinuerligt för att tillgängliggöra Botkyrkas naturreservat och naturområden.

¹ MUMS är en checklista för planering och organisering av utvecklingsarbete som är framtagen av JämStöd 2007 i *Utredningen om stöd för jämställdhetsintegrering i staten.*

- Samhällsbyggnadsförvaltningen utför aktiviteter enligt handlingsplan för Botkyrkas gröna och blå värden, samt enligt kontrollplan för livsmedelslagen och tillsynsplan för miljöbalken och tobakslagen.
- Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för Fältbussen: Botkyrka kommuns rullande naturskola med målet att alla Botkyrkas elever under två dagar ska få möjlighet att ta del av, och lära sig mer om, Botkyrkas natur- och kulturmiljöer.
- Förvaltningens medledare erbjuds kontinuerligt kurser i klarspråk och samtliga texter som lämnar förvaltningen skrivs med klarspråk enligt Språklagen och kommunens skrivregler.
- Medarbetarsamtalen och lönesamtalen genomförs med utgångspunkt i värdegrunden.
- En diskussion om diskriminering och kränkande särbehandling samt huruvida tillräcklig kunskap finns i organisation kring att hantera detta genomförs vid presentationen av medarbetarundersökningens resultat.
- Lönekartläggning är en del av lönebildningsprocessen och genomförs en gång om året för att säkerställa att osakliga skillnader inte förekommer. En genomgång för att säkerställa att inga ofrivilligt deltidsanställda finns inom samhällsbyggnadsförvaltningen genomförs årligen. Personalstruktur vad gäller utländsk bakgrund följs upp årligen i samband med personalbokslutet.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens aktivitetsplan 2019-2021

1. Jämlik verksamhet

Nr.	Aktivitet	Tidplan	Utförare och stöd	Ansvarig
1.1	Inför mål och budget 2020 pröva vilka målsatta mått som är möjliga att redovisa utifrån juridiskt kön och stadsdel.	2019	Utförare: Verksamhetsutvecklare Stöd: Enhetschefer	Förvaltningschef
1.2	Genomföra uppföljning av medledare och chefers utbildning i Klarspråk.	2019	Utförare: Enhetschefer Stöd: HR	Förvaltningschef
1.3	Genomföra utbildning i dialogpaket om värdegrunden för samtliga medledare.	2019	Utförare: Enhetschefer Stöd: Verksamhetsutvecklare	Förvaltningschef
1.4	Vid stöttning av kommunikationsplanering ska extra fokus läggas på att nå alla medborgare genom anpassade och tillgängliga kanaler.	2019- 2021	Utförare: Kommunikatörer	Personal- och administrativ chef
1.5	Ta emot feriearbetare för att ge arbetslivserfarenhet till unga	2019- 2021	Utförare: Enhetschef Stöd: HR	Personal- och administrativ

	Botkyrkabor.			chef
1.6	Under 2019 tillgängliggöra del av Vinterskogens elljusspår för rullstolsburna.	2019	Utförare: Naturgruppen Stöd: Styrgruppen	Miljöchef Gata-parkchef
1.7	Fortsatta aktiviteter för att främja cykling bland flickor och kvinnor i Hallunda/Norsborg.	2019-2020	Utförare: Klimatteamet	Miljöchef
1.8	Tillsyn av rökfria miljöer med fokus på rökfria skolmiljöer. Även andra lokaler och platser som ska vara rökfria enligt ny lag som gäller från 1 juli 2019 får tillsyn.	2019-2021	Utförare: Tillsynsteamet	Miljöchef
1.9	För att skapa utökade rekreativsmöjligheter för Botkyrkaborna kommer kommunens vattenområden i Tullingesjön, Albysjön och Mälaren att upplåtas för TDA-fiske genom sportfiskekort. (TDA=trolling, drag och angel).	2019	Utförare: Projektgruppen Botkyrkas blå värden Stöd: Styrgrupp	Miljöchef
1.10	Genom regelbundna provtagningar undersöka möjligheten att öppna upp ett nytt strandbad vid Fittja äng.	2019	Utförare: Miljöenheten, tillsynsteamet	Miljöchef

2. Jämlig arbetsplats

Nr.	Aktivitet	Tidplan	Utförare och stöd	Ansvarig
2.1	Genomföra lönekartläggning enligt diskrimineringslagen som syftar till att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga skillnader i lön och andra anställningsvillkor	2019-2021	Utförare: HR	Personal- och administrativ chef
2.2	Årligen erbjuda heltid till alla deltidsanställda	2019-2021	Utförare: Enhetschefer Stöd: HR	Personal- och administrativ chef
2.3	Följa upp förvaltningens personalstruktur med avseende på utländsk bakgrund	2019-2021	Utförare: HR	Personal- och administrativ chef

2.4	I samband med genomgång av medarbetarundersökningen föra samtal om diskriminering.	2019-2021	Utförare: Samtliga chefer	Personal- och administrativ chef
2.5	Under hösten 2019 genomföra ett informationstillfälle om diskriminering på arbetsplatsen.	2019	Utförare: HR	Personal- och administrativ chef
2.6	Samtliga chefer använder vid rekrytering Botkyrka kommuns handledning i kompetensbaserad rekrytering för att undvika att påverkas av ovidkommande faktorer och fördomar.	2019-2021	Utförare: Chefer Stöd: HR	Personal- och administrativ chef

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

Referens
Vanja Möller-Zouzouho

Mottagare
Kommunstyrelsen

Rapportering och analys av nämndernas aktivitetsplaner för värdegrund och jämlikt Botkyrka (KS/2018:575)

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningens förslag till kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen noterar informationen till protokollet och anmäler ärendet till kommunfullmäktige.
2. Kommunstyrelsen uppmanar övriga nämnder att ta till sig identifierade medskick i det fortsatta arbetet med sina aktivitetsplaner.
3. Kommunstyrelsen uppdrar åt kommunledningsförvaltningen att årligen sammanställa och analysera nämndernas aktivitetsplaner som lämnas in i samband med att nämnderna anmäler sina internbudgetar. Eventuella avvikelser rapporteras till ansvarigt utskott.

Sammanfattning

Som en viktig del i att förverkliga den beslutade styrningen har kommunfullmäktige 2018 gett alla nämnder i uppdrag att utifrån kommunens värdegrund och strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka ta fram och inleda genomförandet av en aktivitetsplan för nämndens verksamheter. En första delrapportering till kommunfullmäktige görs vid samma tidpunkt som redovisning av delår 2 samt en slutredovisning vid samma tidpunkt som redovisning av årsredovisning 2018. Kommunstyrelsens ordförande har begärt att ärendet ska gå upp separat sammanträdet efter delår 2 för att även omfatta kommunledningsförvaltningens analys av aktivitetsplanerna.

Alla nämnder har inkommit med en aktivitetsplan för värdegrunden och strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka förutom utbildningsnämnden vars plan blivit återremitterad. Utbildningsförvaltningens förslag till aktivitetsplan är den som analyserats då utbildningsnämnden fattar beslut om ny aktivitetsplan i december 2018. Aktivitetsplanerna är utformade på olika sätt och har varierande innehåll, prioriteringar och ambitionsnivå. Vissa nämnder har till störst del redovisat redan pågående aktiviteter medan andra nämnder valt att enbart lyfta nya utvecklingsaktiviteter. Andra har gjort

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

både och. Det är positivt att alla nämnder har påbörjat arbetet och har en plan för att förverkliga den beslutade styrningen.

Sammanställningen och analysen av nämndernas aktivitetsplaner syftar till:

1. Att ge en nulägesbild över hur förverkligandet av den beslutade styrningen fortlöper i organisationen.
2. Identifiera förslag på kompletteringar till nämnderna inför slutrapportering i samband med årsredovisningen 2018.
3. Identifiera medskick till kommunledningsförvaltningen som processägare.

Ett mer hållbart och jämlikt Botkyrka

Botkyrka kommun har under lång tid arbetat för att vi ska förbättra förutsättningarna för alla Botkyrkabor liv, idag och i framtiden. Samtidigt finns det fortfarande stora skillnader i livsvillkor, levnadsförhållanden och hälsa mellan olika individer och grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män. Med det som bakgrund fattade kommunfullmäktige 2017 beslut om en uppdaterad strategi för jämlikhet med två tillhörande riktlinjer samt en gemensam värdegrund.

Vi vill bryta dagens mönster och bygga ett hållbart och jämlikt samhälle där alla Botkyrkabor oavsett vilka de är ska må bra. Alla ska få tillgång till sina grundläggande rättigheter och kommunens service och tjänster på lika villkor. Alla anställda har lika rättigheter och möjligheter och våra arbetsplatser ska vara en jämlik arbetsplats med hög kvalitet, fria från trakasserier och diskriminering. För att lyckas behöver vi ha medborgarens fokus och prioritera de fem jämlikhetsdimensionerna; interkulturell utveckling, jämställdhet, frihet från hedersrelaterat våld och förtryck, tillgänglighet och folkhälsa.

Uppdrag från kommunfullmäktige

Som en viktig del i att förverkliga den beslutade styrningen har kommunfullmäktige 2018 gett alla nämnder i uppdrag att utifrån kommunens värdegrund och strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka ta fram och inleda genomförandet av en aktivitetsplan för nämndens verksamheter. En första delrapportering till kommunfullmäktige görs vid samma tidpunkt som redovisning av delår 2 samt en slutredovisning vid samma tidpunkt som redovisning av årsredovisning 2018. Kommunstyrelsens ordförande har begärt att ärendet ska gå upp separat sammanträdet efter delår 2 för att även omfatta kommunledningsförvaltningens analys av aktivitetsplanerna.

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

För att skapa förutsättningar för det fortsatta arbetet 2019 följs förverkligandet upp i samband med delår två. Utifrån nämndernas redovisning i delår två gör kommunledningsförvaltningen en sammanställning och analys av nämndernas arbete. Sammanställningen kommer dels ligga till grund för diskussion i berörda samordning och processutvecklingsgrupper samt strategisk grupp för platsutveckling (SGP), strategisk grupp för organisation (SGO) och kommunledningsgruppen (KLG), dels för en återkoppling till budgetberedningen inför 2019.

Sammanställning och analys

Sammanställningen och analysen av nämndernas aktivitetsplaner syftar till:

1. Att ge en nulägesbild över hur förverkligandet av den beslutade styrningen fortlöper i organisationen.
2. Identifiera förslag på kompletteringar till nämnderna inför slutrapportering i samband med årsredovisningen 2018.
3. Identifiera medskick till kommunledningsförvaltningen som processägare.

På så sätt är förhoppningen att skapa så goda förutsättningar som möjligt för kommunens arbete för ett mer hållbart och jämlikt Botkyrka fram till och med 2021.

Kriterierna för sammanställningen och analysen utgår från den beslutade styrningen och framgångsfaktorer för att lyckas med jämlikhetsintegrering. Se bilaga 1; kriterier för analys.

Nuläge och övergripande medskick till nämnderna

Alla nämnder har inkommit med en aktivitetsplan för värdegrunden och strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka förutom utbildningsnämnden vars plan blivit återremitterad. Utbildningsförvaltningens förslag till aktivitetsplan är den som analyserats då utbildningsnämnden fattar beslut om ny aktivitetsplan i december 2018. Aktivitetsplanerna är utformade på olika sätt och har varierande innehåll, prioriteringar och ambitionsnivå. Vissa nämnder har till störst del redovisat redan pågående aktiviteter medan andra nämnder valt att enbart lyfta nya utvecklingsaktiviteter. Andra har gjort både och. Det är positivt att alla nämnder har påbörjat arbetet och har en plan för att förverkliga den beslutade styrningen.

För att skapa så bra förutsättningar för det fortsatta arbetet ger kommunledningsförvaltningen följande medskick till alla nämnder:

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

Ta klivet från process till resultat

Många aktiviteter berör det som vi behöver rusta våra processer med, till exempel vilken kompetensförsörjning och vilka metoder som behövs. Detta är en viktig del av arbetet men vi får inte glömma bort att koppla ihop det med vilka resultat det ska leda till för Botkyrkaborna.

Behov av nulägesanalys för den beslutade styrningen i sin helhet

Det har varit svårt att bedöma om aktiviteterna i nämndernas planer utgår från en analys av nuläget då den informationen saknas genomgående. Vi vill gärna ha information om varför nämnderna väljer de aktiviteter de väljer. Här ingår även hur nämnderna prioriterar bland de olika jämlikhetsdimensionerna: interkulturell utveckling, jämställdhet, frihet från hedersrelaterat våld och förtryck, tillgänglighet och folkhälsa. Använd Botkyrkas analysmodell för att få en nulägesbeskrivning av verksamhetens resultat såväl i processerna som utifrån den politiska styrningen. Analysmodellen har medborgarens fokus och ett jämlikhetsperspektiv.

Säkerställ att resurser finns för samordning, stöd och analys

Att avsätta resurser för att förverkliga den beslutade styrningen är en viktig framgångsfaktor. Utifrån vad nämnderna valt att lyfta i sina aktivitetsplaner ser kommunledningsförvaltningen en risk att det kommer saknas resurser till framför allt samordning och stöd på förvaltningarna samt tid för att analysera vad som ska prioriteras och varför kopplat till värdegrunden och jämlikt Botkyrka.

Lagkrav på plan för genomförande för aktiva åtgärder

Ambitionsnivån för förverkligandet av riktlinjer för en jämlik arbetsplats varierar mellan nämnderna. Oavsett hur många aktiviteter en enskild nämnd valt att lyfta saknas det genomgående en nulägesanalys och plan för genomförandet av aktiva åtgärder på arbetsplatsen och hur det ska integreras i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Detta är ett krav från diskrimineringslagen.

Koppla ihop lagstiftade aktiviteter med den lokala jämlikhetspolitiken

Befintliga aktiviteter för jämlikhet som lönekartläggningar och likabehandlingsplaner är en viktig del av vårt jämlikhetsarbete. Det är bra att nämnderna lyfter dessa men vi vill veta hur de ska utvecklas utifrån strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka.

Tydliggör vad som pågår och vad som behöver utvecklas

Vissa nämnder har tydliggjort både vad som pågår och vad som behöver utvecklas kopplat till den beslutade styrningen. Detta tycker kommunledningsförvaltningen är en framgångsfaktor.

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

Sträva efter aktiviteter som integreras i ordinarie verksamhet

Aktivitetsplanen är inget eget styrdokument utan en redovisning av nämndens arbete på aktivitetsnivå. Därför är det viktigt att nämnderna i aktivitetsplanerna tydliggör hur arbetet integreras i den ordinarie styrningen. Det är också viktigt att påminna om att i förutsättningar till mål och budget är det redan beslutat att hela vår styrning ska jämlikhetsintegreras. Att arbeta med vår gemensamma värdegrund och jämlikhet är en självklar del av vårt kvalitetsarbete.

Omsätt värdegrunden i den egna verksamheten

Många nämnder har insatser kopplat till delar av värdegrunden. Ett viktigt medskick är att aktiviteter behövs för att omsätta hela värdegrunden i praktiken och sätta ord på vad den betyder för den egna verksamheten.

Till stöd av medlems- och arbetsmiljöpolicy - men se risken

Flera nämnder har valt att lyfta in ytterligare ett styrdokument, medlems- och arbetsmiljöpolicy. Kommunledningsförvaltningens medskick är att ni gärna kan ta stöd av den i ert arbete men se upp så att det inte tar fokus från arbetet med aktiva åtgärder för att nå en jämlik arbetsplats.

Klarspraksgranska aktivitetsplanerna

Många av aktivitetsplanerna är skrivna på ett sätt som är svårt att förstå för en utomstående. Använd våra riktlinjer för klarspråk¹.

Specifika medskick till nämnderna

Arbetsmarknad- och vuxenutbildningsnämnden

För att se hela sammanställningen utifrån identifierade kriterier se bilaga 2.

Framgångsfaktorer

- Konkretiserat vad framgångsfaktorerna mål och annan styrning, utbildning, metoder och arbetssätt samt stöd och samordning betyder för förvaltningen.
- Tydliggjort tidsplan, ansvarig och stöd samt uppföljning för alla aktiviteter.
- Det övergripande stödet och samordningen är tydligt.
- Har aktiviteter för att se över målstyrningen utifrån ett jämlikhetsperspektiv.
- Höga ambitioner för alla jämlikhetsdimensioner.
- Aktiviteter för att konkretisera värdegrunden.
- Planen har ett långsiktigt perspektiv fram till 2021.

¹ <https://botwebb.botkyrka.se/sidor/sa-gor-du/kommunicera/6.-skapa-informationsmaterial-och-kommunicera/texter-och-skrivregler.html>

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

Förslag på kompletteringar:

- Särskilj mellan pågående och nya aktiviteter.
- Tydliggör vad som är de viktigaste utvecklingsbehoven.
- Formulera om mål till syfte.
- Vissa aktiviteter har en otydlig koppling till den beslutade styrningen.
- I vissa fall står det utskrivet att kommunledningsförvaltningen ska göra uppföljningen av aktiviteten, tydliggör förvaltningens ansvar.
- Tydliggör varför medledarpolicy lyfts in i aktivitetsplanen.
- Vissa beskrivningar av aktiviteter för värdegrunden använder andra ord än de som är beslutade.

Kommunstyrelsen

För att se hela sammanställningen utifrån identifierade kriterier se bilaga 3.

Framgångsfaktorer

- Lyfter beslut på att hela vår ordinarie styrning ska jämlikhetsintegreras via mål och budget.
- Uttalad ambition med aktivitetsplanen att den ska integreras i ordinarie styrsystem och följas upp där.
- Aktivitet, tidsplan och ansvarig/stöd formulerat för alla aktiviteter.
- Tydliggjort resurser för samordning och stöd för arbetet i sin helhet.
- Fokuserar på nya utvecklingsaktiviteter.
- Har identifierat utvecklingsbehov tack vare deltagande i pilot-utbildningar våren 2018.

Förslag på kompletteringar

- Tydliggör nuläge utifrån den beslutade styrningen.
- Tydliggör hur nämnden förhåller sig till jämlikhetsdimensionerna.
- Lägg till syfte till aktiviteterna för att tydliggöra vad de innebär och vad de ska leda till.

Kultur- och fritidsnämnden

För att se hela sammanställningen utifrån identifierade kriterier se bilaga 4.

Framgångsfaktorer

- Planen har ett långsiktigt perspektiv fram till 2021. (står nu i tjänsteskrivelse, lägg gärna till i aktivitetsplan).
- Lyfter att all styrning ska jämlikhetsintegreras och har en specifik aktivitet för att jämlikhetsintegrera verksamhetsplanen samt att bilägga plan till verksamhetsplan.
- Tydliggör att förvaltningschef är ansvarig för aktivitetsplan.
- Formulerat många aktiviteter som ger bra grund för systematiskt arbete.

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

-Många aktiviteter för att integrera värdegrunden i olika delar så som introduktion och utbildningar med medledare och chefer och att ordinarie forum pekas ut som plattform för dialog.

Förslag på kompletteringar

- Lyft in skrivningar från tjänsteskrivelsen till aktivitetsplan. Text tydliggör långsiktig plan, jämlikhetsdimensioner och integrering i ordinarie styrning.
- Tydliggör samordning och stöd inom förvaltningen utöver förvaltningschef.
- Oklart varför värdegrund är kopplad till så många aktiviteter: på grund av medborgarens fokus?
- Den fortsatta tillgänglighetskartläggningen av nämndens verksamheter behöver samordnas med fastighetsenheten. Kommunens verksamheter ska finnas registrerade i Tillgänglighetsdatabasen, TD. Annars finns en stor risk för oekonomiska, parallella processer istället för effektiva lokalprocesser.
- Metodskrift om delaktighet ska användas i bygg- och renoveringsprojekt. Västra Götalandsregionens riktlinjer för tillgänglig fysisk miljö ska också ingå vid all ny- och ombyggnation.

Samhällsbyggnadsnämnden/Miljö- och hälsoskyddsnämnden

För att se hela sammanställningen utifrån identifierade kriterier se bilaga 5.

Framgångsfaktorer:

- Aktivitet för att utveckla målsatta mått utifrån juridiskt kön och stadsdel.
- Aktiviteter är kopplade till ordinarie verksamhet och många är resultatfokuserade.
- Tydliggjort koppling till jämlikhetsdimensionerna i aktiviteterna för jämlik verksamhet.
- Uppföljning av pågående aktiviteter i samband med rapportering av aktivitetsplan.

Förslag på kompletteringar

- Aktivitetsplanen är inget eget styrdokument och ska därför inte ligga i mall för plan.
- Lägg till en inledning med koppling till kommunfullmäktiges uppdrag och styrdokumentet samt nulägesbeskrivning.
- Tydliggör hur planen kopplar till ordinarie styrning.
- Särskilj på vad som är pågående och nya utvecklingsaktiviteter.
- Tydliggör långsiktig ambition fram till 2021.
- Tydliggör vem som är ansvarig för planen och hur stöd och samordning ser ut på förvaltningen.
- Tydliggör hur planen och enskilda aktiviteter ska följas upp och av vem.
- Tydliggör vilka aktiviteter som är för riktlinje för jämlika verksamheter.
- Trygghet och trivselvandringar bör kompletteras med tillgänglighet.

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

Socialnämnden

För att se hela sammanställningen utifrån identifierade kriterier se bilaga 6.

Framgångsfaktorer

- Långsiktigt perspektiv fram till 2021.
- Tydligt att detta är en del av ordinarie styrning.
- Tydliggör koppling mellan nationell lagstiftning och den lokala jämlikhetspolitiken.
- Skiljer på pågående arbete och nya utvecklingsaktiviteter.

Förslag på kompletteringar

- Tydliggör jämlikhetsdimensionerna inledningsvis.
- Otydligt hur aktivitetsplanen ska följas upp.
- Tydliggör syfte, ansvarig och uppföljning av utvecklingsaktiviteter.
- Tyngdpunkt på interkultur och frihet från hedersrelaterat våld och förtryck i utvecklingsaktiviteter – komplettera med analys om valet av prioriterade jämlikhetsdimensioner.
- Utvecklingsaktiviteter är nästan uteslutande utbildning – tydliggör vad utbildningarna ska leda till för resultat för Botkyrkaborna.
- Hur ska målstyrningen jämlikhetsintegreras? Ska detta arbetas vidare med efter utbildning i analysmodellen?
- Tydliggör vilka resurser som finns för samordning och stöd.

Tekniska nämnden

För att se hela sammanställningen utifrån identifierade kriterier se bilaga 7.

Framgångsfaktorer

- Beskriver aktiviteter och kopplar många till jämlikhet.
- Delårsuppföljningen av aktiviteterna som i vissa fall identifierar utvecklingsbehov.
- Tillgänglighetsfrågan särskilt prioriterad.
- Lyfter barn och äldre-perspektivet.

Förslag på kompletteringar

- Tydliggör nuläget och långsiktig plan till 2021.
- Tydliggör hur aktivitetsplanen kopplar an till ordinarie styrning.
- Aktiviteter för att utveckla mål och annan styrning samt kompetensförsörjning saknas.
- Tydliggör vem som samordnar arbetet och vilka stödresurser som finns.
- Tydliggör vad som är pågående aktiviteter och vad som är nya utvecklingsaktiviteter utifrån den beslutade styrningen.
- Vissa aktiviteter har en otydlig koppling till den beslutade styrningen.
- Tydliggör vilka som är aktiviteterna.

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

- Tydliggör vilken aktivitet som kopplar till vilket styrdokument.
- Aktiviteter som tar sig an värdegrunden i sin helhet saknas.
- Aktiviteter kopplat till riktlinjer för en jämlik arbetsplats saknas helt.

Vård- och omsorgsnämnden

För att se hela sammanställningen utifrån identifierade kriterier se bilaga 8.

Framgångsfaktorer

- Tydliggjort övergripande mål, tidsplan, ansvarig och stöd samt uppföljning för aktiviteter.
- Långsiktig plan till 2021.
- Kortfattat nuläge om vad som redan pågår.
- Fokus ligger på utvecklingsaktiviteter.
- Kopplar ihop nationella lagar kring värdegrund med den kommungemensamma.

Förslag på kompletteringar

- Omformulera mål till syfte.
- Tydliggör samordning och stöd på en övergripande nivå och inte bara kopplat till enskilda aktiviteter.
- Tydliggör hur aktivitetsplanen kopplar an till den ordinarie styrningen.
- Uppmärksamma jämlikhetsdimensioner inledningsvis.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens plan har blivit återremitterad. Utbildningsförvaltningens förslag till aktivitetsplan är den som analyserats då utbildningsnämnden fattar beslut om ny aktivitetsplan i december 2018. För att se hela sammanställningen utifrån identifierade kriterier se bilaga 9.

Framgångsfaktorer

- Bra att särskilja pågående och nya aktiviteter.
- Fokus på socioekonomi både i inledning och pågående aktiviteter vilket är mycket relevant för nämndens verksamhetsområde.
- Tydliggör tidsplan, vem som är ansvarig och hur de enskilda aktiviteterna ska följas upp.
- Nya aktiviteter har fokus på utbildning och dialog.
- Majoritet av aktiviteter är kopplade till jämlik arbetsplats.
- Långsiktigt perspektiv till 2021.

Förslag på kompletteringar

- Tydliggör vem/vilka som utgör stödresurser i arbetet på förvaltningen.

2018-10-05

Dnr KS/2018:575

- Tydliggör hur aktivitetsplanen följs upp i sin helhet och av vem.
- Tydliggör hur aktivitetsplanen kopplar an till den ordinarie styrningen.
- Tydliggör hur nämnden förhåller sig till jämlikhetsdimensionerna såväl övergripande som i aktiviteterna.
- Tydliggör hur redan pågående aktiviteter förhåller sig till den beslutade styrningen.
- Nya aktiviteter handlar mest om kompetensutveckling – sårbart om ej plan för mål och annan styrning samt metoder och arbetsätt finns med.
- Tydliggör att värdegrundsarbetet också inkluderar medborgarens fokus samt att dialogen ska leda till att förvaltningen sätter ord på vad värdegrunden innebär i verksamheterna.
- Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck saknas trots viktig fråga i flera verksamheter.

Medskick till kommunledningsförvaltningen som processansvariga

Kommunledningsförvaltningens processägarskap utgör en viktig del för att skapa så bra förutsättningar som möjligt för att organisationen ska kunna förverkliga värdegrunden och strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka. Därför ger kommunledningsförvaltningen sig själv medskick för att förbättra det centrala stödet:

- Tydliggöra anvisningar till aktivitetsplanen från 2019.
- Erbjuda konsultativt stöd i samband med uppföljning och revidering av planerna med särskilt fokus på jämlikhetsdimensionerna.
- Kartlägga kopplingen mellan strategins jämlikhetsdimensioner och diskrimineringsgrunderna/ riktlinje för jämlik arbetsplats.
- Göra en nulägesanalys av kommunens samlade behov av aktiva åtgärder utifrån alla diskrimineringsgrunder.
- Fortsätta samordna aktivitetsplane-ansvariga på förvaltningarna.

Mattias Jansson
Mattias Jansson, kommundirektör

Andreas Dahlgren
Bitr. förvaltningschef

Expedieras till
Alla nämnder

§ 221**Delrapportering och analys av nämndernas aktivitetsplaner för värdegrund och jämlikt Botkyrka (KS/2018:575)****Beslut**

1. Kommunstyrelsen noterar informationen till protokollet och anmäler ärendet till kommunfullmäktige.
2. Kommunstyrelsen uppmanar övriga nämnder att ta till sig identifierade medskick i det fortsatta arbetet med sina aktivitetsplaner.
3. Kommunstyrelsen uppdrar åt kommunledningsförvaltningen att årligen sammanställa och analysera nämndernas aktivitetsplaner som lämnas in i samband med att nämnderna anmäler sina internbudgetar. Eventuella avvikelser rapporteras till ansvarigt utskott.

Sammanfattning

Som en viktig del i att förverkliga den beslutade styrningen har kommunfullmäktige 2018 gett alla nämnder i uppdrag att utifrån kommunens värdegrund och strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka ta fram och inleda genomförandet av en aktivitetsplan för nämndens verksamheter. En första delrapportering till kommunfullmäktige görs vid samma tidpunkt som redovisning av delår 2 samt en slutredovisning vid samma tidpunkt som redovisning av årsredovisning 2018. Kommunstyrelsens ordförande har begärt att ärendet ska gå upp separat sammanträdet efter delår 2 för att även omfatta kommunledningsförvaltningens analys av aktivitetsplanerna.

Alla nämnder har inkommit med en aktivitetsplan för värdegrunden och strategi och riktlinjer för ett jämlikt Botkyrka förutom utbildningsnämnden vars plan blivit återremitterad. Utbildningsförvaltningens förslag till aktivitetsplan är den som analyserats då utbildningsnämnden fattar beslut om ny aktivitetsplan i december 2018. Aktivitetsplanerna är utformade på olika sätt och har varierande innehåll, prioriteringar och ambitionsnivå. Vissa nämnder har till största delen redovisat redan pågående aktiviteter medan andra nämnder valt att enbart lyfta nya utvecklingsaktiviteter. Andra har gjort

2018-10-26

Dnr KS/2018:575

både och. Det är positivt att alla nämnder har påbörjat arbetet och har en plan för att förverkliga den beslutade styrningen.

Sammanställningen och analysen av nämndernas aktivitetsplaner syftar till:

1. Att ge en nulägesbild över hur förverkligandet av den beslutade styrningen fortlöper i organisationen.
2. Identifiera förslag på kompletteringar till nämnderna inför slutrapportering i samband med årsredovisningen 2018.
3. Identifiera medskick till kommunledningsförvaltningen som processägare.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2018-10-05.

Expedieras till:

Samtliga nämnder

Utvecklingsledare Vanja Möller-Zouzouho, kommunledningsförvaltningen

2019-03-11

10**Luftföroreningar i Botkyrka kommun, mätdata 2018****Förslag till beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att nämnden tagit del av föreliggande rapport i ärendet upprättat av miljöutredare Dan Arvidsson.

Sammanfattning

Under år 2018 genomfördes kontinuerliga mätningar av luftföroreningarna kvävedioxid och kväveoxider på Lagman Lekares väg i Alby. Mätningar av kvävedioxid genomfördes också under februari månad i Fittja, Tullinge och Tumba. Meteorologiska mätningar utfördes kontinuerligt på Hamra gårde.

Meteorologi

2018 blev det varmare än normalt. Medeltemperaturen var 7,7 grader, att jämföras med medeltemperaturen för perioden 1993-01-01 till och med 2017-12-31 som var 6,8 grader. Januari var varmare än normalt, medan februari och mars var betydligt kallare. Årets lägsta temperatur uppmättes till -22,0 grader den 28:e februari. April blev ganska normal, men maj t.o.m. september blev mycket varma och nederbördsfattiga. Speciellt maj och juli blev varmare än normalt. Totalt föll endast 351 mm nederbörd, att jämföra med c:a 550 mm som är normalt i regionen. Årets högsta tempertur var 31,7 grader vilket uppmättes 27:e juli. Även hösten blev mild och nederbördsfattig. Vindar från sydväst dominerade vilket är det normala för regionen. Längre tidsperioder med lugnt väder och stabil skiktning saknades under 2018.

Kvävedioxid, NO₂

Miljökvalitetsnormerna klarades i Alby 2018. Dygnsmedelvärdet 60 µg/m³ som anses vara det som är svårast att klara i regionen, överskreds 3 gånger, jämfört med ”tillåtna” 7 gånger/år. Miljökvalitetsmålet för årsmedelvärdet, 20 µg/m³, klarades (uppmätt 18 µg/m³) men miljökvalitetsmålet för högsta timmedelvärde, 60 µg/m³, klarades inte, utan överskreds 249 ggr. De högsta halterna av kvävdioxid uppmäts vanligen under vintern när vädret lugnt och förbränningen är hög från uppvärmning av bostäder och andra byggnader. När det gäller mätningarna med diffusionsprovtagare under februari månad hade Alby, Tumba och Fittja de högsta värdena, medan halten Tullinge var lägre.

**LÅNGT
IFRÅN LAGOM**

Rapport 2019:1

Luftföroreningar i Botkyrka kommun

Mätdata 2018

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Miljöenheten
Natur och miljöanalys

Tumba, februari 2018.

Innehållsförteckning

	Sammanfattning	4
1.	Inledning	5
2.	Metodik	5
3.	Resultat	6
3.1	Väder	6
3.2	Luftföroreningar	7
3.2.1	Kvävedioxid	7
3.2.2	Kväveoxider	9
4.	Luftkvalitet - miljö kvalitetsnormer och miljömål	9
5.	Kväveoxider - ursprung och effekter	10
6.	Referenser	11
	Kartbilaga 1	
	Kartbilaga 2	

Sammanfattning

Under år 2018 genomfördes kontinuerliga mätningar av luftföroeningarna kvävedioxid och kväveoxider på Lagman Lekares väg i Alby. Mätningar av kvävedioxid genomfördes också under februari månad i Fittja, Tullinge och Tumba. Meteorologiska mätningar utfördes kontinuerligt på Hamra gärde.

Meteorologi

2018 blev det varmare än normalt. Medeltemperaturen var 7,7 grader, att jämföras med medeltemperaturen för perioden 1993-01-01 till och med 2017-12-31 som var 6,8 grader. Januari var varmare än normalt, medan februari och mars var betydligt kallare. Årets lägsta temperatur uppmättes till -22,0 grader den 28:e februari. April blev ganska normal, men maj t.o.m. september blev mycket varma och nederbördsfattiga. Speciellt maj och juli blev varmare än normalt. Totalt föll endast 351 mm nederbörd, att jämföra med c:a 550 mm som är normalt i regionen. Årets högsta tempertur var 31,7 grader vilket uppmättes 27:e juli. Även hösten blev mild och nederbördsfattig. Vindar från sydväst dominerade vilket är det normala för regionen. Längre tidsperioder med lugnt väder och stabil skiktning saknades under 2018.

Kvävedioxid, NO₂

Miljö kvalitetsnormerna klarades i Alby 2018. Dygnsmedelvärdet 60 µg/m³ som anses vara det som är svårast att klara i regionen, överskreds 3 gånger, jämfört med ”tillåtna” 7 gånger/år. Miljö kvalitetsmålet för årsmedelvärdet, 20 µg/m³, klarades (uppmätt 18 µg/m³) men miljö kvalitetsmålet för högsta timmedelvärde, 60 µg/m³, klarades inte, utan överskreds 249 ggr. De högsta halterna av kvävdioxid uppmäts vanligen under vintern när vädret lugnt och förbränningen är hög från uppvärmning av bostäder och andra byggnader. När det gäller mätningarna med diffusionsprovtagare under februari månad hade Alby, Tumba och Fittja de högsta värdena, medan halten Tullinge var lägre.

1. INLEDNING

Mätningar av luftföroreningar ingår som en del av Botkyrka miljöenhetens övervakning av miljön. Föreliggande rapport avser kontinuerliga mätningar av kvävedioxid och kväveoxider i Alby från och med 2018-01-01 till och med 2018-12-31. Mätningar av kvävedioxid under februari månad har också utförts på tre andra platser i kommunen. Kontinuerliga mätningar av meteorologiska parametrar utfördes från och med 2018-01-01 till och med 2018-12-31 på Hamra gårde i Tumba.

Ur luftföroreningsavseende har mätplatsen i Alby en strategisk placering då den är en av de mest påverkade platserna i kommunen där människor bor och vistas. Platsen är utsatt för luftföroreningar från vägtrafik från E4/E20, Hågelbyleden och dess anslutning till motorvägen samt det expansiva industri och handelsområdet i Eriksberg. Hågelbyleden är dessutom den mest betydelsefulla länken för trafik som ska till eller från Botkyrka kommun, och all exploatering i kommunen söder om Alby påverkar trafikflödet på Hågelbyleden. Även topografin har en ogynnsam effekt på luftföroreningshalterna. Mätplatsen utgör en lågpunkt med Eriksbergsåsen och Albyberget i norr, flervåningshus i öster och en höjdrygg i söder.

2. METODIK

Mätning under 2018 av kvävedioxid och kväveoxider utfördes enligt metod SS-EN 14211:2005 "Utomhusluft – Standardmetod för mätning av koncentrationen av kvävedioxid och kvävemonoxid med kemiluminiscens" (kontinuerlig automatisk mätmetod baserad på kemiluminiscensteknik som är referensmetod). Mätpunkten var belägen invid Lagman Lekares väg på c:a 3,5 meters höjd över marken, se kartbilaga 1. Mätningen utfördes av Slb-analys (del av miljöförvaltningen, Stockholm Stad) som även kvalitetssäkrade insamlade data. Regelbunden tillsyn utfördes av Dan Arvidsson, miljöenheten, samhällsbyggnadsförvaltningen, Botkyrka kommun. Service av mätutrustningen på plats av Slb-analys servicetekniker, Billy Sjövall. Kvävedioxid mättes också i februari med passiva provtagare i form av IVL:s diffusionsprovtagare i Fittja, Tullinge och Tumba, se kartbilaga 2.

Mätutrustningen för insamling av meteorologiska data är monterad på en 24 m hög mast belägen invid Åvägen på Hamra gårds marker i Tumba. Service av den meteorologiska mätutrustningen utfördes i september av FDS Mätteknik.

Via modem insamlas och bearbetas data kontinuerligt från masten och luftmätningssystemet i ett luftövervakningssystem, SMHI:s Airviro.

Sammanställningen är gjord av Dan Arvidsson.

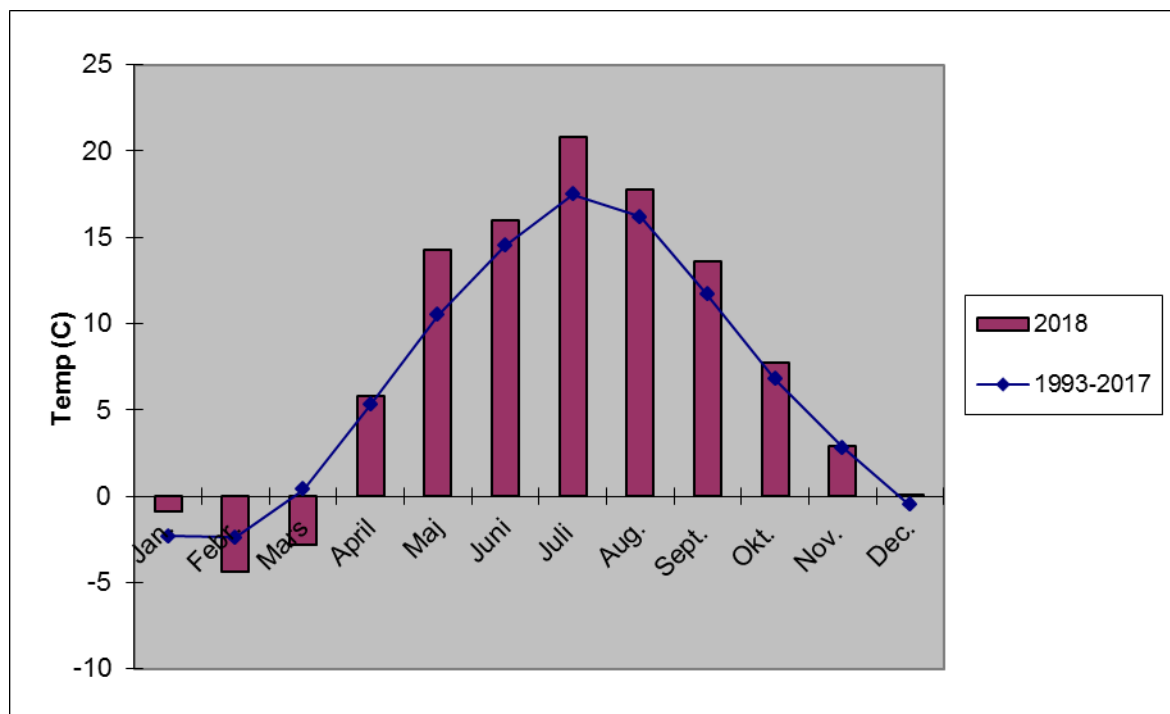
3. RESULTAT

Uppgifterna avser perioden från och med 2018-01-01 till och med 2018-12-31. Jämförande väderuppgifter avser perioden 1993-01-01 till och med 2017-12-31. Den tidsmässiga täckningsgraden för insamling av meteorologiska data var 97 % år 2018. Inga mätdata finns för perioden 8 till 13 november, p.g.a. tekniska problem.

3.1 Väder

Året 2018 var i landet som helhet varmt, soligt och torrt. I Botkyrka var januari mildare än motsvarande månad för jämförelseåren 1993-2017. Årets lägsta temperatur uppmättes till -22,0 grader den 28:e februari. Månaden som sådan var, liksom mars, betydligt kallare än normalt. April blev normalvarm, men den 20:e uppmättes hela 24 grader. Maj t.o.m. september var betydligt varmare än normalt, där speciellt maj och juli sticker ut med flera grader högre medeltemperatuer än under jämförelseperioden. Medeltemperaturen i juli uppmättes till 20,8 grader. Årets högsta temperatur uppmättes 27:e juli med 31,7 grader. Även hösten och början på vintern blev varmare än normalt. Medeltemperaturen över året var 7,7 grader, att jämföras med medeltemperaturen för perioden 1993-01-01 till och med 2017-12-31 som var 6,8 grader.

Den totala nederbördsmängden för 2018 blev endast 351 mm på Hamra gårde, med några extremt torra sommarmånader. I Stockholm blev 2018 med 345 mm det torraste året sedan 1892 då huvudstaden endast fick 340 mm (Källa: SMHI). Normal nederbörd i regionen är c:a 550 mm/år.

Vindar från sydväst dominerade vilket är det normala för regionen. Längre tidsperioder med lugnt väder och stabil skiktning saknades under 2018.

3.2 Luftföroreningar

De luftföroreningar som mättes i Alby var kvävedioxid, NO₂, och kväveoxider, NO_x. Mätningarna startade 2018-01-01 och pågick t.o.m. 2018-12-31. Den tidsmässiga täckningsgraden under 2018 var 90 % för timmedelvärdena och 88 % för dygnsmedelvärdena. Anledningen till databortfallet berodde på tekniska problem mellan 2018-08-06 - 2018-08-13 och mellan 2018-12-07 – 2018-12-31. Mätning av NO₂ med diffusionsprovtagare gjordes i februari i Fittja, Slagsta, Tullinge och Tumba.

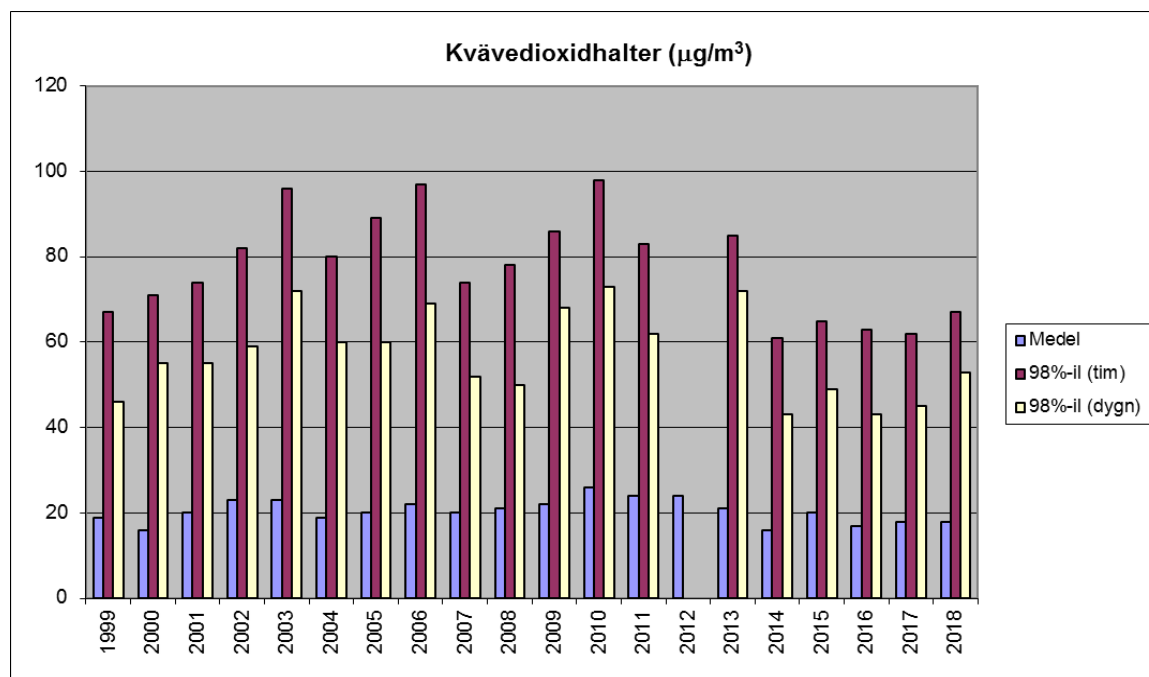
3.2.1 Kvävedioxid, NO₂

Mätresultat

Kvävedioxid år 2018	Alby (µg/m ³), något över gatunivå ¹⁾	Jämförande värden från Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbund	
		Södermalm i taknivå, Torkel Knuts.g.(µg/m ³)	E4/E20 Lilla Essingen gatu- nivå (µg/m ³)
Årsmedelvärde	18	11	36
Högsta dygnsmedelvärde	70 (21 jan)	43	87
8:e högsta dygnsmedelvärde	53	29	72
Högsta timmedelvärde	142 (20 jan)	94	154
176:e högsta timmedelvärde	67	42	90

¹⁾Mätpunkten i Alby ligger c:a 3,5 m över marken.

I nedanstående diagram görs en jämförelse med tidigare mätningar av kvävedioxid i Alby. DOAS-teknik användes t.o.m. 2012* och kemiluminiscensteknik fr.o.m. 2013.

*På grund av tekniska problem med mätutrustningen blev resultaten för år 2012 ofullständiga och ska endast tolkas som indikativa.

Jämförelse med miljö kvalitetsnormen för skydd av hälsa

Miljö kvalitetsnorm kvävedioxid ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Medelvärdestid	Anmärkning	Alby 2018 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
40	1 år	Aritmetiskt medelvärde som inte får överskridas	18

Miljö kvalitetsnorm kvävedioxid ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Medelvärdestid	Anmärkning	Antal överskridande av miljö kvalitetsnormens värde år 2018 i Alby:
200	1 timme	Värdet får inte överskridas mer än 18 timmar per år*	0
90	1 timme	Värdet får inte överskridas mer än 175 timmar per år*	42
60	1 dygn	Värdet får inte överskridas mer än 7 dygn per år	3

* 90 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ får överskridas 175 timmar per år (men inte mer) förutsatt att 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ aldrig överskrids mer än 18 timmar per kalenderår.

Jämförelse med miljö kvalitetsmålet Frisk luft, delmålet för kvävedioxid

Miljö kvalitetsmålet för kvävedioxid är angivet som ett delmål från och med år 2010.

Miljö kvalitetsmål kvävedioxid ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Medelvärdestid	Anmärkning	Situation i Alby 2018:
20	1 år	Värdet ska i huvudsak underskridas år 2010.	18
60	1 timme	Värdet får överskridas högst 175 timmar per år.	Överskreds 249 gånger

Kvävedioxidmätning med diffusionsprovtagning 2018-02-02 – 2018-03-02.

Periodmedelvärde	Fittja (Krögarvägen)	Tullinge (centrum)	Tumba (Gröndalsv.)	Fittja (Tegelbruksvägen)	Jämförelse Alby (Lagman Lekares väg)
$\mu\text{g}/\text{m}^3$	26	18	28	-*	27

*Inga mätvärden p.g.a. stöld av provtagarna.

Kommentar:

Miljö kvalitetsnormerna klarades i Alby 2018. Dygnsmedelvärdet 60 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ som anses vara det som är svårast att klara i regionen, överskreds 3 gånger, jämfört med ”tillåtna” 7 gånger/år. Miljö kvalitetsmålet för årsmedelvärdet, 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, klarades men miljö kvalitetsmålet för högsta timmedelvärde, 60 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, klarades inte utan överskreds 249 ggr. De högsta halterna av kvävedioxid uppmäts vanligen under vintern när vädret är lugnt och förbränningen är hög från bostäder och andra byggnader. Längre perioder med stabilt, lugnt, väder saknades under 2018. Några kortare perioder noterades i januari, februari och mars. När det gäller mätningarna med diffusionsprovtagare under februari månad hade Tumba, Alby och Fittja jämförbara värden, medan Tullinge låg betydligt lägre. Generellt var de uppmätta halterna i något högre än normalt, vilket kan förklaras med den ovanligt kalla februarimånaden; -4,4 grader i

genomsnitt jämfört med -2,4 för motsvarande månad under perioden 1993-2017, vilket ökar utsläppen från uppvärmning.

3.2.2 Kväveoxider, NO_x

Miljö kvalitetsnormen till skydd för växtligheten gäller i områden där det är minst 20 kilometer till närmaste tätbebyggelse eller 5 kilometer till annat bebyggt område, industriell anläggning eller motorväg. Den tidsmässiga täckningsgraden under 2018 var 91 %. Anledningen till databortfallet berodde på tekniska problem mellan 2018-08-06 - 2018-08-13 och mellan 2018-12-07 – 2018-12-31.

Jämförelse med miljö kvalitetsnorm för kväveoxider (NO_x), skydd av växtlighet

Miljö kvalitetsnorm kväveoxider (µg/m ³)	Medelvärdestid	Anmärkning	Alby 2018 (µg/m ³)
30	1 år	Aritmetiskt medelvärde som inte får överskridas	29

Kommentar:

Eftersom miljö kvalitetsnormen avser landsbygd (se ovan) gäller den inte för mätstationen i Alby, men presenteras ändå eftersom utrustningen trots allt mäter NO_x. Halterna av kväveoxider är betydligt lägre på landsbygden än i tätortsområden med mycket vägtrafik. Halterna i Alby 2018 klarade miljö kvalitetsnormen för landsbygd.

4. LUFTKVALITET - MILJÖ KVALITETSNORMER OCH MILJÖ MÅL

Normer och mål för god luftkvalitet syftar i första hand till att skydda människor mot negativa hälsoeffekter. Hälsan påverkas negativt av luftföroreningar genom ökad sjuklighet (luftvägssjukdomar, hjärt- och kärlsjukdomar, cancersjukdomar) och dödlighet.

Beroende på om normvärdena ska skydda mot akuta eller långsiktiga effekter finns såväl korttids- som långtidsvärden. Korttidsvärdena avser medelvärden under 1-24 timmar medan långtidsvärdena avser årsmedelvärden. Vid bestämning av normvärdena har hänsyn tagits till känsliga grupper som t.ex. barn, astmatiker och allergiker.

Miljö kvalitetsnormer är nationella föreskrifter som baseras på direktiv, mål- och gränsvärden från den Europeiska Unionen. Miljö kvalitetsnormerna säkerställer en lägsta nivå för skydd av hälsa och miljö. Tillsammans med åtgärdsprogrammen ska de styra i riktning mot miljö kvalitetsmålen som enbart omfattar hälsobaserade nivåer. Miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid, partiklar (PM10), svaveldioxid, kolmonoxid, bensen och bly baseras på gränsvärden i EU:s direktiv. De är juridiskt bindande och ska senast klaras vid en för varje ämne angiven tidpunkt. Miljö kvalitetsnormer för partiklar (PM2.5), marknära ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren baseras på målvärden i EU:s direktiv, vilket innebär att normvärden ”bör” uppnås inom en viss tid. Kommunerna ska se till att miljö kvalitetsnormer uppfylls när de planlägger och utövar tillsyn enligt Miljö balken. Tillstånd får inte beviljas för verksamheter som försvårar att normvärden klaras.

Miljö kvalitetsmålet ”Frisk luft” är antaget av Sveriges riksdag och innebär att halterna av luftföroreningar inte överskrider lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot

sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Lågrisknivåerna och riktvärdena har bl.a. tagits fram av Världshälsoorganisationen (WHO). Mer information om Sveriges miljömål: <http://www.miljomal.se/>.

5. KVÄVEOXIDER - URSPRUNG OCH EFFEKTER

Luftföroreningar ger upphov till problem inom en rad olika områden, t.ex. skador på människor och andra levande organismer, skador på konstruktioner och på byggnader. Effekter av skadorna kostar samhället stora summor varje år i form av minskad avkastning av gröda, korrosion på byggnader och fordon, kalkning av sjöar med mera.

De högsta halterna av luftföroreningar uppträder normalt sett under vintern (med undantag för ozon). Detta beror dels på att utsläppen är större under vintern, men framför allt på väderförhållanden. Under vintern uppstår ofta perioder med stabil luftskiktning, så kallad inversion, vilket innebär att luftföroreningarna blir kvar på den nivå där de släppts ut. Inversioner uppstår även under sommarnätter, men dessa inversioner löses normalt sett upp under dagen.

Vid sidan av de föroreningar som bildas lokalt, förekommer också så kallade episoder; luftmassor med höga föroreningshalter som transporteras till vårt område.

Kväveoxider (NO_x) bildas vid all förbränning genom att luftens kvävgas och syrgas reagerar med varandra vid hög temperatur. Merparten kommer från vägtrafiken. Det mesta utsläppet sker som kväveoxid (NO) men denna oxideras snabbt till kvävedioxid (NO_2) i luften.

Kväveoxiderna är också viktiga beståndsdelar i de atmosfärskemiska reaktionerna, vid t ex bildandet av marknära ozon.

Kväveoxiderna bidrar till försurning och övergödning av mark och vatten. Kvävedioxid kan påverka slemhinnor och lungvävnad, framförallt hos känsliga personer som astmatiker. Studier finns också som tyder på att höga halter kvävedioxid ger kraftigare reaktioner för allergiker och att de dessutom ökar risken för luftvägssjukdomar.

Kvävedioxid fungerar också som en indikator för ett flertal avgasrelaterade föroreningar. Bland dessa kan nämnas kolmonoxid och aromatiska kolväten. Allmänt sett betyder detta att om halten kvävedioxid är hög så är sannolikt halten av dessa andra föroreningar också hög.

6. REFERENSER

Samhällsbyggnadsförvaltningen, Miljöenheten, mars 2018. *Luftföroreningar i Botkyrka kommun, Mätdata 2017, Rapport 2018:1*. Botkyrka kommun.

Slb-analys, maj 2017. *Luftkvalitet inom Östra Sveriges Luftvårdsförbund. Mätresultat år 2016*. LVF 2017:7, Östra Sveriges luftvårdsförbund.

Slb-analys, februari 2018. *E-postkommunikation med Jennie Hurkmans*. Stockholm stad.

www.miljomal.se

www.naturvardsverket.se

www.riksdagen.se

www.smhi.se

Den blå punkter markerar mätstationens läge.

Kartbilaga 2

Blå punkter visar mätplatser med diffusionsprovtagare.